

“... ”

A- 703 SAYILI KHK'NİN TÜMÜNÜN ANAYASAYA AYKIRILIĞI

02.07.2018 tarih ve 703 sayılı “Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin Anayasaya aykırılık savının anlatılabilmesi için öncelikle 2017 değişikliğinin yürürlüğe girmesinden önce kanun hükmünde kararnamelerin (KHK) anayasal konumu üzerinde durulması, bu yöndeki anayasal ilkelerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anayasanın 6. maddesinde, Türk Milletinin egemenliğini yetkili organları eliyle kullanacağı, 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin olduğu ve devredilemeyeceği, 8. maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği; 9. maddesinde de, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerde kullanılacağı belirtilmiştir.

Anayasanın “Başlangıç”ının dördüncü paragrafına göre, kuvvetler ayrılığı Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli bir devlet yetkisinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı bir işbölümü ve işbirliğidir. Üstünlük ancak Anayasa ve yasalardadır.

Yetki Yasası ve KHK'lerle ilgili hükümler Anayasanın 87. ve 91. maddelerinde yer almaktadır. 87. maddede, Bakanlar Kurulu'na “belli konularda” KHK çıkarma yetkisinin verilmesi TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış, 91. maddede, KHK çıkarılmasına yetki veren yasada bulunması zorunlu öğeler belirtilmiştir. Buna göre, yetki yasasında, çıkarılacak KHK'nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresinin ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağı belirtilmesi gerekir. Bakanlar Kuruluna verilen yetki, yasada öngörülen konu, amaç, kapsam, ilke ve süre ile sınırlı bir yetkidir. Bu nedenle yetki yasasının, Anayasanın belirlediği öğeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi açıkça belirleyerek Bakanlar Kuruluna çerçeve çizmesi gerekir. Anayasanın 7., 87. ve 91. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olduğu ve TBMM'ne ait olup devredilemeyeceği göz önüne alındığında KHK çıkarma yetkisinin kendisine özgü ve istisnai bir yetki olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu yetki, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek şekilde genelleştirilmemelidir. KHK çıkarma yetkisi ancak ivedilik gerektiren belli konularda TBMM'nin hızlı hareket edemeyeceği durumlarda zorunlu düzenlemeler için kullanılmalıdır. Maddenin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni “...çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir...” biçiminde açıklanmıştır.

Anayasada bazı konuların KHK'lerle düzenlenmesi yasaklanmıştır. 91. maddenin birinci fıkrasında “sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın İkinci Kısmı'nın birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler”in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiş, 163. maddede ise “Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez.” denilmiştir. Bu açık istisnaların

dışında Anayasanın kanunla yapılabileceğini düzenlediği konularda da KHK çıkarılamayacağı açıktır.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi 5/7/2018 tarihli ve E.2018/100, K.2018/79 sayılı kararının 10. paragrafında Anayasa açıkça KHK ile düzenlenmesini yasaklamadıkça, kanunla düzenleneceği belirtilen konularda KHK çıkarılması Anayasaya aykırılık oluşturmaz diyerek bazı eski içtihatlarına aykırı bir karar vermişse de bu yorumun dayanaklarını açıklamamıştır. Ancak karşılaştırmalı anayasa yargısının ortak ilkesine göre, Anayasa Mahkemesi'nin eski yerleşik kararlarından ayrılmasının gerekçelerini de açıklamak zorunda olduğu açıktır. Anayasa Mahkemesi geçmişte müteaddit defalar Anayasada kanunla düzenleneceği belirtilen konularda KHK ile düzenleme yapılamayacağına karar vermiştir. Bu çerçevede suç ve cezaların kanunla konulması ilkesine ya da vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulması ilkesine aykırılık dolayısıyla bazı iptal kararları vermiştir (E.1993/5, K.1993/25, KT.6.7.1993; E.1994/46, K.1994/57, KT.18.7.1994).

Ancak Anayasanın Geçici 21. maddesinin (B) fıkrasındaki düzenleme herhangi bir yasayla düzenleme kuralı da değildir. Bu maddede açıkça uyuma ilişkin yasal düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılacağından söz edilmektedir. Dolayısıyla bu Anayasanın herhangi bir maddesinde yer alan yasayla düzenleme kuralından oldukça farklı özel bir düzenlemedir. Anayasayı değiştiren türev kurucu iktidar, yasa yapma yetkisi ile donatılan kurulu iktidara, düzenleme yapmayı emretmiştir. Anayasa'nın yasa yoluyla uygulanacağı, normlar hiyerarşisi çerçevesinde açıkça öngörülmüş olup; TBMM'nin, bu yetkiyi kullanmaktan kaçınamayacağı gibi bir başka organa da devredemeyeceği açıktır.

Anayasa koyucunun parlamentonun açık müzakere yoluyla kabul etmesi gereken konularda KHK çıkarma yetkisi tanımamak suretiyle temel hakların sınırlanması ve bütçe gibi konuların ne kadar acil olursa olsun ancak TBMM tarafından, farklı siyasi partilerin temsilcilerinin katılımıyla ve müzakere edilerek karara bağlanabileceğini kabul ettiği görülmektedir. Aynı şekilde burada da ülkenin siyasi rejimini köklü bir şekilde başkalaştıran Anayasa değişikliğine uyum sağlayacak yasaların da anayasa koyucu tarafından TBMM tarafından çoğulcu bir müzakere ile kabul edilmesinin öngörüldüğü bu nedenle özel bir hükme yer verildiği açıktır.

KHK çıkarma yetkisinin bu istisnai niteliği dikkate alındığında, yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin açık bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Burada belirlenme ile kastedilen şey Bakanlar Kuruluna tanınan yetkinin neleri kapsadığının net bir şekilde açıklığa kavuşturulması ve sınırlarının açık bir şekilde çizilmiş olmasıdır. Yetki kanununun çerçevesinin muğlâk çizilmiş olması durumunda, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı olarak yasama yetkisinin, Bakanlar Kuruluna devredilmesi sonucu doğacaktır. Yetki kanununun amaç kapsam ve ilkelerinin belirsizliği, KHK'ların denetimsizliği sonucunu doğuracaktır. Zira bir KHK'nın anayasaya uygunluğundan söz edebilmek için öncelikle yetki kanununa uygun olması, yetki kanununun kapsamını aşmaması gerekir. Yetki kanunundaki muğlâklık, anayasaya aykırı olacağı gibi, denetimi de zorlaştıracaktır. Bu yasama yetkisinin devri anlamına gelir. Böylece yasama, yürütme ve yargı erki arasındaki denge bozularak yürütme, yasama organına karşı üstün duruma gelir.

16 Nisan 2017 tarihli referandum ile kabul edilen 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu ile Anayasa'da köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle hükümet sistemi tamamen değiştirilmiş ve parlamenter hükümet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı sistemi denilen yeni bir sistem getirilmiştir. Böylece iki kanatlı yürütme organı ortadan kaldırılmış ve

yürütme yetkisi ve görevi tek başına Cumhurbaşkanına verilmiştir. Bu, ülkedeki tüm idari ve siyasal sistemin kökten değişikliğini gerektirdiğinden Anayasa koyucu bu değişikliğe uyumun nasıl sağlanacağını ve uyum yasalarının nasıl çıkarılacağını özel olarak bir geçici maddede düzenleme ihtiyacı duymuştur.

21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 17. maddesi ile Anayasaya eklenen Geçici 21. maddenin (B) fıkrasında aşağıdaki hüküm yer almaktadır.

“... B) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir.

...”

Söz konusu madde hükmüne göre anayasa değişikliğinin gerektirdiği kanuni düzenlemelerin 27.04.2017 tarihinden itibaren 6 ay içerisinde TBMM tarafından yapılması öngörülmüştür. Bu hükmün iki yönden önem taşıdığı görülmektedir. İlk olarak Anayasa uyum yasalarının TBMM tarafından çıkarılacağını açık bir şekilde düzenlemektedir. Bunun anlamı Anayasa değişikliğinin gerektirdiği uyum yasalarının KHK ile yapılamayacağıdır. Bu hususa aşağıda yeniden dönecektir. İkinci olarak anayasa koyucu bu düzenlemeler için belli bir süre öngörmüştür. Buna göre uyum için gerekli olan içtüzük değişikliği ve diğer yasal düzenlemeler altı ay içinde çıkarılmalıdır. Aynı maddede Cumhurbaşkanlığı ve TBMM seçimlerinin 2019 yılı Kasım ayında birlikte yapılacağı yönünde bir hükme yer verilmişken, yasaların 2017 yılı içinde çıkarılmasının öngörülmesi ve altı aylık bir süre sınırının konulması da dikkate alınmalıdır. Her ne kadar anayasa koyucu TBMM kararıyla seçimlerin erkene alınabileceğini öngörerek aynı geçici 21. maddenin son (H) fıkrasına 67. maddede yer alan seçim kanunlarında yapılan değişikliklerin bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanamayacağı kuralının ilk seçimlerde uygulanmayacağına dair bir istisna koymuş ise de uyum yasalarının bir an önce çıkarılmasını istemesinin temel nedeninin yeni sisteme geçmeden önce sistemin altyapısının parlamento tarafından kamuya açık bir tartışma yoluyla hazırlanmasını sağlama iradesi olduğu açıktır.

Ne yazık ki, parlamento anayasa tarafından kendine verilen ödevi yapmamış ve uyum yasalarını zamanında çıkarmamıştır. Anayasa'nın, takdir yetkisi tanımayan bu emredici hükmünün süresi içinde gereğini yerine getirmemek, ihmal yoluyla Anayasa'ya aykırılık oluşturmuştur. Ancak bu, uyum yasalarını çıkarma yetkisinin parlamentonun elinden alınabileceği ve seçim kararı alan bir parlamentonun çıkaracağı kapsamı belirsiz bir yetki kanunuyla bütün düzenlemelerin yapılmasına dair yetkinin, kısa süre sonra ortadan kalkacak olan bir kurula (Bakanlar Kuruluna) devredilebileceği anlamına gelmemektedir. Anayasanın kendine tanıdığı altı aylık sürenin iki katı kadar zaman geçtikten sonra erken seçim kararı alan parlamento, kabul ettiği yetki kanunuyla Anayasaya aykırı bir biçimde, uyum yasalarını çıkarma yetkisini Bakanlar Kuruluna vermiştir. Yetki kanunu aleyhine açtığımız iptal davasında bu kanunun anayasaya aykırı olduğu açık bir şekilde ortaya konulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 20.04.2018 tarihli 89. Birleşiminde seçim tarihi öne çekilerek, Cumhurbaşkanlığı seçimi ve milletvekili genel seçimlerinin 24 Haziran 2018 Pazar günü yapılmasına, karar verilmiş, söz konusu karar Resmi Gazetenin

20.04.2018 tarih ve 30397 sayılı Mükerrer nüshasında yayınlanmıştır. Yetki Yasasına ilişkin “yasa tasarısı” ise genel seçim kararının alınmasından 12 gün sonra 02.05.2018 tarihinde Başbakanlıkça TBMM Başkanlığına sunulmuş, tasarı 08.05.2018 tarihinde ana komisyon sıfatıyla Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edilmiş, 10.05.2018 tarihinde sabah oturumunda Plan ve Bütçe Komisyonunda, aynı gün öğleden sonra TBMM Genel Kurulunda görüşülüp kabul edilerek yasalaşmıştır.

Yetki yasasını TBMM gündemine taşıyan iktidar partisi, bu yasama döneminde olağan çalışma sürecini sürdürmüş, ancak hiçbir gerekçe yokken Anayasa değişikliğinin gerektirdiği uyum yasalarını TBMM gündemine getirmekten anayasal zorunluluk ve kendisi açısından yükümlülük olmasına karşın imtina etmiştir. Yürütme organı temsilcileri (bakanlar), Cumhurbaşkanlığı sistemine uyum yasalarını Anayasada belirtilen 6 aylık süre boyunca yasama inisiyatifini kullanmaktan kaçınmak suretiyle düzenlemeyip, yasama organının gündemine getirmemek suretiyle görevlerini ihmal etmişlerdir. Aynı şekilde TBMM de kendisine anayasa ile verilen görevi yapmayarak görevini ihmal etmiştir. Ancak bu, yukarıda belirtildiği gibi Anayasa ile TBMM’ye verilen uyum yasalarını çıkarma yetkisinin ortadan kalktığı anlamına gelmediği gibi, bir başka organa devredebileceği anlamına da gelmemektedir.

16 Nisan 2017 tarihinde yapılan halkoylamasında kabul edilen 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17. Maddesi ile Anayasaya eklenen Geçici 21. Maddenin B fıkrasıyla, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri bizzat yapma görevi verilmiştir. TBMM’nin bu görev ve yükümlülüğü yerine getirmemiş olması, karşılaştırmalı anayasa yargısının kavramına göre, açıkça “ihmal yoluyla anayasaya aykırılık” oluşturmaktadır.

Geçici 21. madde ile TBMM’ye verilen bu yetki, “özel ve münhasır bir yetkidir” ve özel bir hükümle TBMM’ye verilmiştir. Geçici 21. maddenin B fıkrasında uyum yasalarının yapılması münhasıran TBMM’ye tanınan bir yetki olduğundan 91. maddenin genel hükümlerine dayanılarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararnamelere bırakılamaz. Özel hükmün olduğu yerde, genel hüküm uygulamasına gidilemez. Yukarıda belirtildiği gibi Geçici 21. maddenin B fıkrası herhangi bir yasayla düzenleme kuralından oldukça farklı özel bir kuraldır. Burada özel bir anayasal kural ile uyum yasalarını çıkarma görevi ve yetkisi TBMM’ye verilmiştir. Dolayısıyla sonraki özel kural niteliğinde olan geçici 21. madde 91. maddedeki istisnaya bir müstesna hüküm getirerek, uyum yasalarının bizzat TBMM tarafından çıkarılmasını emretmektedir

Anayasa koyucu böyle özel bir düzenleme yaparak Anayasada yapılan değişikliklerin gerektirdiği yasal düzenlemeleri yapma yetkisini münhasıran TBMM’ne tanımıştır. Bunun Anayasa koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu açıktır. Anayasa koyucu basitçe Anayasa değişikliğinin gerektirdiği uyuma ilişkin düzenlemeler belli süre içinde yapılır dememiş, uyum kanunlarının TBMM tarafından çıkarılacağını belirtmiştir. Aynı şekilde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesi gereken konuları da açıkça belirterek bu düzenlemelerin Cumhurbaşkanının seçiminden sonraki altı ay içinde yapılmasını öngörmüştür.

Dolayısıyla bu maddede sözü edilen yetki genel bir yasama yetkisi olmayıp, uyum yasalarının çıkarılmasına ilişkin özel bir yetkidir. Bu nedenle de Anayasa’da yapılan değişikliklerin gerektirdiği yasal düzenlemelerin bir yetki kanununa dayanarak Bakanlar Kurulunca KHK şeklinde yapılamayacağı açıktır. Anayasa bu özel alanın özellikle TBMM tarafından kanunlarla düzenlenmesini öngörmüştür. Düzenleme emir kipindedir: “... Türkiye

Büyük Millet Meclisi bu kanunla yapılan değişikliğin gerektirdiği... diğer kanuni düzenlemeleri yapar.”. Anayasanın TBMM’ye verdiği kanuni düzenleme yapma emrinin bir yetki kanunu çıkarmak olmadığı açıktır. Bu anayasal hüküm, TBMM’nin yetki kanunu çıkarma yetkisini kaldırmıştır. TBMM’nin, aradan 14 ay geçmesine rağmen uyum yasalarını çıkarma yerine, bir yandan, seçimleri Anayasa’da öngörülen tarihin 16 ay öncesine alınması; öte yandan, münhasır yetkisini yürütme organına devretmesi, eylemli Anayasa’ya aykırılık oluşturmaktadır. Bu bakımdan, emredici anayasa hükmünün gereğinin yerine getirilmemesi ile yasaklanmış olan bir işlemin yapılması arasında, anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı açısından fark bulunmamaktadır. Bu itibarla, Anayasa’da “kanunla düzenlenir” şeklindeki emir kipi ile “KHK ile düzenlenemez” şeklindeki yasak arasında fark bulunmamaktadır. Her ikisinin de muhatabı ve yükümlüsü, TBMM olmaktadır.

Esasen bu hüküm, Anayasanın 2. maddesinde Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan demokratik devleti ilkesinin de bir gereğidir. Ülkenin hükümet sistemini ve siyasi rejimini değiştiren ve böylece kamusal yetkilerinin dağıtımını ve denetimini yeniden düzenleyen uyum yasalarının ulusal iradenin temsilcisi olan parlamentoda tüm toplum kesimlerinin ve siyasi partilerin katılımı ve tartışmasıyla çıkarılması demokratik devlet ilkesinin gereğidir. Anayasa koyucu da bu gerekliliğe uygun olarak Anayasaya geçici hüküm koyarak bu yetkiyi bizzat TBMM’ye tanımıştır. Nitekim Anayasa koyucunun tercihinin ne kadar yerinde olduğu dava konusu KHK incelendiğinde görülmektedir. 250 maddeye yakın düzenleme içeren dava konusu KHK ile kamu yönetimini düzenleyen kanunların tamamı neredeyse yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak yerine yeni bir düzenleme yapılmamıştır. Bunun anlamı tüm kamu yönetiminin Cumhurbaşkanlığı kararnamelemleri ile düzenlenmesine olanak tanımaktır. Oysa bu Anayasanın 123. maddesinde yer alan idarenin bir bütün olduğu ve “kanunla düzenleneceği” ilkesine açıkça aykırıdır. Bu şekilde kamu yönetimini düzenleyen tüm kanunların bir KHK ile yürürlükten kaldırılarak yerine herhangi bir düzenleme yapılmaması suretiyle Anayasanın parlamentoya verdiği idareyi kanunlarla düzenleme (yasama) yetkisi Cumhurbaşkanına (yürütmeye) devredilmiştir. Bu da anayasa koyucunun uyuma ilişkin yasal düzenlemeleri yapma yükümlülüğünü TBMM’ye vermesinin ne kadar isabetli olduğunu göstermektedir. Düzenleme yetkisinin TBMM’ye verilmesi, demokratik devlet ilkesinin bir gereği olduğu gibi, bu gereğin TBMM tarafından doğrudan ve bizzat yerine getirilmesi, aynı maddenin eksen kavramı olan hukuk devletinin (md.2) sonucudur. Anayasa’nın doğrudan muhatabı olan (Any., md.11), hukuk devletini ihlal edemez. Aksi halde, devletin çökme riski doğar; zira, hukuk devletinde devlet, “hukuk kuralları bütünü” şeklinde tanımlanmaktadır.

Anayasa’nın Geçici 21/B. maddesinde yer alan düzenleme özel bir düzenleme olup, Anayasa’nın 91. maddesinde yer alan genel düzenlemeye istisna getirmektedir. Özel düzenlemenin olduğu yerde genel kural uygulanmaz. Lex specialis derogat legi generali (Özel kanun genel kanunları ilga eder) ilkesi gereği 6771 sayılı kanunla Anayasa’da yapılan değişikliklerin gerektirdiği yasal düzenlemelerin bizzat TBMM tarafından yerine getirilmesi icap etmektedir.

Anayasa’nın Geçici 21/B. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, Anayasada yapılan değişikliklerin gerektirdiği yasal düzenlemelerin Anayasa’nın 91. maddesi dayanak yapılarak yetki kanunu konusu yapılması; ve bu şekilde Bakanlar Kurulunca KHK’larla gerçekleştirilmesi, TBMM’ne ait yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmektedir. Bu anayasal emrin açık bir şekilde ihlaline vücut vermiştir. Eylemli bir biçimde Anayasaya aykırılık oluşmuştur.

Bunun sonucu olarak, dava konusu 703 sayılı KHK'nın tümü Anayasa'nın Geçici 21. maddesinin (B) fıkrası başta olmak üzere, KHK'ların hukuki çerçevesini belirleyen 2., 7., 87., 91. maddelerine de açıkça aykırıdır, iptal edilmesi gerekir.

Diğer taraftan dava konusu 703 sayılı KHK, 9 Temmuz 2018 tarihli Resmi Gazetenin 3. mükerrer sayısında yayımlanmıştır. Aynı tarihte Cumhurbaşkanı yemin ederek görevine başlamış ve anayasa değişiklikleri yürürlüğe girmiştir. Yetki Kanunu'nun süresi de aynı tarihte sona ermiştir. Yetki kanununun süresinin dolduğu gün yayımlanan bir KHK'nın süre bakımından yetki kanununun kapsamında olup olmadığı da ayrıca tartışılmalıdır.

7142 sayılı Yetki Kanununun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "Bakanlar Kuruluna verilen yetki, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihe kadar geçerlidir." hükmüne yer verilmiştir. Cumhurbaşkanı 9 Temmuz 2018 tarihinde yemin ettiğine göre bu tarihte Bakanlar Kurulunun varlığı sona ermiş, daha da önemlisi Bakanlar Kuruluna verilen yetki bu tarihte sona ermiştir. Kanun, Cumhurbaşkanının yemin ettiği saate kadar demediğine göre, yetkinin süresi yeminin edildiği gün başında sona ermiştir ve o tarihteki işlemler yetki kapsamı dışındadır. Zira Yetki Kanunu'nun geçerlilik süresi Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihe kadardır. Bu günü de kapsadığı konusunda ayrıca bir açıklama yer almamaktadır. Bir yetkinin günün yarısında geçerli diğer yarısında geçersiz olduğu kabul edilemeyeceğine göre Yetki Kanunu'nun süresinin 08.07.2018 tarihinde saat 24:00'da sona erdiğini kabul etmek kaçınılmazdır. Bu nedenle 703 sayılı KHK Yetki Kanunu'nun süresi sona erdikten sonra Resmi Gazetede yayımlanmıştır ve Yetki Kanunu'nun süre yönünden kapsamı içinde kabul edilemez.

Sonuç olarak 703 sayılı KHK, süre bakımından 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında yer almamaktadır. Bu nedenle süre bakımından Yetki Kanunu kapsamında olmayan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin tümü Anayasanın Başlangıcı, 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırıdır ve iptal edilmesi gerekir.

B- YETKİ KANUNU'NUN AMAÇ VE KAPSAMI VE ANAYASA'NIN DİĞER MADDELERİ YÖNÜNDEN 703 SAYILI KHK'NIN BAZI MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Anayasa'nın 91. maddesine göre yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterir. Kanun hükmünde kararnamelerin anayasallık denetimi yapılırken bunların hem yetki kanununa hem de Anayasaya uygunluğunun incelenmesi gerekir.

Yetki kanununun kapsamına girmeyen bir konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Böyle bir düzenleme yapması halinde Bakanlar Kurulu kaynağını anayasadan almayan bir yetki kullanarak doğrudan yasama yetkisi kullanmış olur ki bu başta kuvvetler ayrılığı ilkesini düzenleyen Anayasanın Başlangıcı olmak üzere, 6., 7., 87. ve 91. maddelere aykırılık teşkil eder. Bu nedenle bir KHK'nın öncelikle yetki kanunu kapsamına giren hususlarda düzenlemeler içermesi gerekir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında

olmayan alanlarda düzenleme içerdiği görülmektedir. 703 sayılı KHK'nın şu hükümleri aşağıdaki açıklamalar çerçevesinde Yetki Kanunu'nun kapsamında değildir:

2. maddesi, 6. maddesinin (b) fıkrası, 9. maddesinin (e) ve (g) fıkraları, 11. maddesinin (c) fıkrası, 12. maddesinin (o) fıkrası, (v) fıkrasında yer alan [“ve liglere katılan” ibaresi “gençlik ve” şeklinde] ibaresi ve (z) fıkrası, 14. maddesi, 16. maddesinin (b) fıkrası, 18. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3152 sayılı Kanun'un 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrası, 19. maddesinin (b) fıkrası, 20. maddesi, 22. maddesinin (b) fıkrası ve (ç) fıkrasında yer alan “maddenin başlığı ‘Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı’ şeklinde” ibaresi, 23. maddesinin (e) fıkrası, 30. maddesinin (b) fıkrası, 43. maddesi, 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkraları, 51. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 61. maddesinin (b), (d) ve (f) fıkraları, 62. maddesinin (c) fıkrası, 63. maddesinde yer alan “1 ila 4üncü maddeleri, 6 ila 8inci maddeleri, 11 ila 13üncü maddeleri, geçici linci ve geçici 2nci maddeleri yürürlükten kaldırılmış” ibaresi, 64. maddesinin (b) fıkrası, 65. maddesi, 67. maddesinin (b) fıkrası, 68. maddesinin (ç) fıkrası, 71. maddesinin (e) fıkrası, 77. maddesinin (b) fıkrası, 80. maddesinin (d) fıkrası, 82. maddesinin (c) fıkrası, 88. maddesinin (b) fıkrası, 90. maddesi, 95. maddesinin (ç), (ı), (i), (j), (k), (l) ve (m) fıkraları, 97. maddesi, 98. maddesinin (b), (c), (ç), (d), ve (f) fıkraları, 102. maddesinin (d) fıkrası, 103. maddesi, 104. maddesi, 105. maddesi, 106. maddesi, 107. maddesi, 109. maddesinin (a), (b), (ç) ve (d) fıkraları, 110. maddesinin (c) ve (ç) fıkraları, 117. maddesi, 118. maddesinin (c) ve (ç) fıkraları, 119. maddesi, 121. maddesinin (d), (e) ve (f) fıkraları, 125. maddesi, 136. maddesinin (a) ve (b) fıkraları, 138. maddesinin (c), (ç) ve (d) fıkraları, 139. maddesinin (c) fıkrasında yer alan “ile ikinci fıkraları” ibaresi, 140. maddesinin (k) fıkrası, 141. maddesi, 149. maddesinin (c) fıkrası, 151. maddesinin (h) ve (j) fıkraları, 160. maddesinin (a) fıkrasında yer alan “üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde” ibaresi ile “Üniversitenin rektörü Cumhurbaşkanı tarafından atanır” cümlesi, 161. maddesi, 164. maddesinin (b) fıkrası, 167. maddesinin (a), (b) ve (c) fıkraları, 168. maddesinin (a) fıkrası, 169. maddesinin (c) ve (ç) fıkraları, 170. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrası ve aynı maddenin yürürlükten kaldırılan üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesi, 171. maddesinin (d) fıkrası ile değiştirilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasının ikinci paragrafı ve aynı fıkranın yürürlükten kaldırılan üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümleleri, 172. maddesinin (a) fıkrası, 173. maddesi, 174. maddesi, 175. maddesi, 176. maddesi, 178. maddesi, 179. maddesi, 183. maddesi, 184. maddesi, 190. maddesi, 192. maddesinin (b) fıkrası, 195. maddesinin (b) fıkrası, 196. maddesi, 197. maddesi, 200. maddesi, 204. maddesinin (a) ve (ç) fıkraları, 205. maddesinin (f) ve (g) fıkraları, 206. maddesi, 207. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 209. maddesi, 210. maddesinin (b) ve (c) fıkraları, 211. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 212. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 213. maddesinin (ı) fıkrası, Geçici 5. maddesi, Geçici 6. maddesi, Geçici 12. maddesi,

7142 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsam başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişikliklere uyum sağlamak üzere;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi,

b) Kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan tüzük, Bakanlar Kurulu, İcra Vekilleri Heyeti, İcra Vekilleri Heyeti Kararı, Bakanlar Kurulu Kararı, Bakanlar Kurulu Yönetmeliği, Hükümet, Başbakan, Başvekil, Başbakanlık, Başvekalet, sıkıyönetim, nizamname, kanun tasarısı gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi,

c) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesi,

ç) Uygulama imkânı kalmayan kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin yürürlükten kaldırılması,

d) Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri, personeli ve teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması ve üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması,

için çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hususunda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararnama çıkarma yetkisi vermektedir.”

Maddenin ikinci fıkrasında ise birinci fıkrada yer alan amaç ve kapsam doğrultusunda değişiklik yapılacak bazı kanun ve KHK'lara yer verilmiştir.

Görüldüğü gibi Yetki Kanunu'nun amacı 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişikliklere uyum sağlamaktır. Dolayısıyla bu Yetki Kanununa dayanarak çıkarılacak KHK'ların bu amaca uygun olması gerekir. Yetki Kanununun kapsamı, amacından bağımsız değerlendirilemez. Bu çerçevede, Yetki Kanununun 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bentler halinde sayılan kapsama ilişkin düzenlemeler ancak maddenin başında yer alan amaç ile uyumlu olarak yorumlanabilir.

Dolayısıyla (a) bendinde yer alan “kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi”, (b) bendinde yer alan “kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan tüzük, Bakanlar Kurulu, İcra Vekilleri Heyeti, İcra Vekilleri Heyeti Kararı, Bakanlar Kurulu Kararı, Bakanlar Kurulu Yönetmeliği, Hükümet, Başbakan, Başvekil, Başbakanlık, Başvekalet, sıkıyönetim, nizamname, kanun tasarısı gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesine”, (c) bendinde yer alan “mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesi”, (ç) bendinde yer alan “uygulama imkânı kalmayan kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin yürürlükten kaldırılması”, (d) bendinde yer alan “kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri, personeli ve teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması ve üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; Cumhurbaşkanının yürütme yetkisine ilişkin hususlara dair hükümlerin düzenlenmesi ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması” yönündeki hükümler maddenin başındaki “anayasada yapılan

değişikliklere uyum sağlanması” amacından bağımsız değerlendirilemez. Kısacası söz konusu yetki kanununa dayanarak anayasa değişikliğine uyum ile ilgisi olmayan konularda, bir KHK ile düzenleme yapılamaz.

7142 sayılı Yetki Kanununun ilkeler ve süre başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da Bakanlar Kurulunun kendisine tanınan yetkiyi kullanırken “yürürlükteki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin ilgili hükümlerinin 6771 sayılı Kanun ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişikliklerle uyumlu hale getirilmesi ...” ilkesini gözeteceği hükmüne yer verilmiştir. Bu da açıkça göstermektedir ki, yapılan anayasa değişikliğine uyum amacı taşımayan bir düzenleme bu yetki kanununa dayanarak yapılamaz.

6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu ile Anayasada öngörülen hükümet sistemi değiştirilerek parlamenter hükümet sisteminin yerine Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denilen bir sistem kabul edilmiştir. Bu çerçevede iki kanatlı yürütme organı ortadan kaldırılmış, parlamento içinden ve parlamentonun onayına ve güvenine dayalı olarak kurulan bakanlar kurulu kaldırılmış ve tüm yürütme yetki ve görevi doğrudan halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanına verilmiştir. Böylece tüm kamu idaresinin yapısı değişmiştir. Ancak bu yeni getirilen sistemle herhangi bir şekilde ilişkisi olmayan idareye ilişkin her türlü düzenlemenin KHK’lar yoluyla yapılabileceği anlamına gelmemektedir.

Diğer taraftan Anayasanın 91. maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar ve kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Dolayısıyla bu hakları ilgilendiren bir düzenlemenin yapılması da açıkça Anayasanın 91. maddesini ihlal edecektir. Aşağıda bu şekilde temel hakları düzenleyen hükümler ayrıca belirtilmiştir.

Öte yandan, Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği konular ile, temel haklara ilişkin sınırlamaların da KHK yoluyla yapılması mümkün değildir. Aşağıda bu nitelikte olan hükümler de ayrıca ifade edilmiştir.

703 sayılı KHK’nın 2. maddesiyle 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Adalet Akademisi temel olarak hakim ve savcı adaylarının eğitimi ve yargı mensuplarının hizmet içi eğitimlerini yalpakla sorumlu bağımsız bir kurum olarak kurulmuş iken, akademi bu KHK ile kaldırılmıştır. Akademinin kaldırılmasının Anayasa değişikliklerine uyum ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Anayasa değişikliklerinde hakim savcılarının yetiştirilmesi ve hizmet içi eğitimine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle 703 sayılı KHK’nın 2. maddesi Yetki Kanunu kapsamında değildir.

703 sayılı KHK’nın 6. maddesinin (b) fıkrası ile 6004 sayılı Kanun’un 8. maddesi değiştirilerek Diploması Akademisi Başkanlığında görevlendirilen Dışişleri Bakanlığı personeli ve diğer kişilere ödenecek ek ders ücreti düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin de Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır dolayısıyla da Yetki Kanununun amacı ve kapsamı çerçevesinde değildir.

703 sayılı KHK’nın 9. maddesinin (e) fıkrası ile 6446 sayılı Kanun’un 26. maddesine yeni fıkralar eklenmiş ve (g) fıkrası ile de ek madde 1 eklenmiştir. (e) fıkrası ile Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EÜAŞ)’ın yetkileri düzenlenmiştir. (g) fıkrası ile ise elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerin denetletirilmesine ilişkin yönetmeliğin bakanlıkça çıkarılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin Anayasa değişikliklerine uyum

sağlanması ile ilgisi bulunmamaktadır; dolayısıyla da Yetki Kanununun amacı ve kapsamı çerçevesinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 11. maddesinin (c) fıkrası ile 351 sayılı Kanun'un 11. maddesi değiştirilerek Gençlik ve Spor Bakanlığınca yurtdışında Koordinasyon Ofisleri kurulması öngörülmüştür. Yurtdışında koordinasyon ofisi kurulmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilişkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle düzenleme Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 12. maddesinin (o) fıkrası ile 3289 sayılı Kanun'un 34. maddesi değiştirilerek Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi kurulması öngörülmüştür. Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi kurulmasının Anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle düzenleme, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır. Ayrıca, 12. maddenin (v) fıkrası ile Ek 11. maddede yer alan "ve liglere katılan" ibaresi kaldırılarak Spor Genel Müdürlüğü'nün taşınmazlarının spor kulüplerine devrinde liglere katılma şartı kaldırılmıştır. Söz konusu düzenlemenin anayasa değişikliğine uyum ile ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle yetki kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir. Diğer taraftan 12. maddenin (z) fıkrası ile 3289 sayılı yasaya ek maddeler eklenmiştir. Ek 13. madde ile Gençlik ve Spor Bakanlığı denetçilerine 657 sayılı Yasanın 138. maddesindeki soruşturma yetkisi tanınmıştır. Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır ve Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir. Aynı şekilde, ek 14. maddede Gençlik ve Spor Bakanlığının özel gelir ve hesapları düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır ve Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 14. maddesi ile 2531 sayılı kanun'un 2. maddesine eklenen fıkra ile vergi incelemesine yetkili memurların görevlerinden ayrıldıktan sonra üç yıl boyunca yapamayacakları işler düzenlenmiş olup, bu maddenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 16. maddesinin (b) fıkrası ile 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesi yeniden düzenlenmiş olup Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın kendi görev alanıyla ilgili bazı konularda araştırma, etüt, proje, toplantı düzenleme gibi alanlardaki mal ve hizmet alımlarının pazarlık usulüyle yapılabileceği ve bu alımlarda 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 18. maddesinin (b) fıkrası ile 3152 sayılı Kanun 28/A maddesi değiştirilmiştir. 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasında ildeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken hizmetlerin aksadığının ve bu aksaklığın halkın sağlığı, esenliği huzuru ve kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkilediğinin tespit edilmesi halinde valilikçe süre verilerek yatırım ve hizmetin yapılmasını isteyeceği ve bu sürede yerine getirilmemesi halinde diğer kamu kurumlarından söz konusu yatırım ve hizmetin yapılmasının istenebileceği düzenlenmiştir. Böylece yerel yönetimler valilerin emir ve talimatı altına alınmıştır. Söz konusu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 19. maddesinin (b) fıkrası ile 5253 sayılı Dernekler Kanununa ek 1. madde eklenerek Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan ilçe kaymakamlıklarında ayrıca dernekler birimi oluşturulmayacağı kuralına yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 20. maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na eklenen 42/A maddesi ile 112 Acil Çağrı Merkezini asılsız ihbarda bulunmak suretiyle meşgul edenlere yaptırım uygulanması öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır. Diğer taraftan Anayasanın 91. maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar ve kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Anayasanın 38. maddesinde ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerinin ancak kanunla konulabileceği kuralına yer verilmiştir. Anayasanın 38. maddesinin kabahatler için de geçerli olduğunda kuşku yoktur. Bu nedenle bir ceza normunun KHK ile düzenlenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla temel hakları ilgilendiren 20. madde açıkça Anayasanın 91. maddesine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 22. maddesinin (b) fıkrası ile 652 sayılı KHK'nın 13. maddesi değiştirilerek özel barınma hizmeti veren kurumlara ilişkin işyeri açma ve çalışma ruhsatının Milli Eğitim Bakanlığınca verilmesi öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır. Diğer taraftan 22. maddenin (ç) fıkrası ile 652 sayılı KHK'nın 31. maddesinin başlığı "mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı" şeklinde değiştirilmiştir. Aynı şekilde bu düzenlemenin de anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 23. maddesinin (e) fıkrası ile 1325 sayılı Kanuna ek 14. ve ek 15. maddeler eklenmiştir. Ek 14. maddede milli Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı tarafından mayın faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımlarının nasıl yapılacağı, Ek 15. maddede ise mayın temizleme faaliyetlerinde kullanılmak üzere yurtdışından getirilecek her türlü araç, makine, teçhizat ve eğitilmiş hayvanların gümrük vergisinden muaf olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin de anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 30. maddesinin (b) fıkrası ile 637 sayılı KHK'nın 26. maddesi değiştirilerek Ticaret Bakanlığının döner sermaye işletmesinin gelirleri düzenlenmiştir. Döner sermaye işletmesinin gelirlerinin düzenlenmesinin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır. Diğer taraftan Anayasanın 91. maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar ve kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasına göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konur, değiştirilir ve kaldırılır. Anayasanın 73. maddesi ikinci kısmın dördüncü bölümünde yer almaktadır. Dolayısıyla bu konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Dava konusu kural ile İhracatçı Birlikleri ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine mali yükümlülük getirilmekte, gelirlerinin belli bir oranı Ticaret Bakanlığının döner sermayesine gelir olarak aktarılması hükme bağlanmaktadır. Bu mali yükümlülüklerin 73.

maddenin kapsamına girdiğinde kuşku yoktur ve bu konu Anayasanın KHK ile düzenlenmesini yasakladığı alana girmektedir. Dolayısıyla temel hakları ilgilendiren 30. maddenin (b) fıkrası açıkça Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 43. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 34. maddesine bir fıkra eklenerek, yabancı uyruklu öğretim elemanı sayısına %2'lik bir sınırlandırma getirilmiştir. Bu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkraları ile 6253 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı Milli Saraylar ve Müzelerin yönetiminden sorumlu tüm birimler ortadan kaldırılmış ve TBMM'ye yetki veren tüm hükümler de yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece Milli Sarayların Türkiye Büyük Millet Meclisi ile bağı kalmamış ve bu kurumlar Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır. Ancak bu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 51. maddesinin (a) fıkrası ile 2863 sayılı Kanunun 10. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi değiştirilerek Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan tabiat varlıklarının korunmasının kendileri tarafından yerine getirileceği hükmüne yer verilmiştir. Böylece bu varlıkların korunması koruma kurullarının yetkisi dışına çıkarılmıştır. Bu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır. Diğer taraftan 51. maddenin (c) fıkrası ile 2863 sayılı yasaya ek 7. ve ek 8. maddeler eklenerek Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden elde edilen gelirlerin bütçeye nasıl aktarılacağı ve nasıl kullanılacağı ve bunların restorasyon ve onarımları ve çevre düzenlemesi ile ilgili mal ve hizmet alımlarının 4374 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerinden istisna tutulduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin de anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 61. maddesinin (b) fıkrası ile 2659 sayılı Kanunun 17. maddesinin başlığı değiştirilmiş ve birinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. 61. maddenin (d) fıkrasıyla 2659 sayılı yasanın 32. maddesi değiştirilerek Adalet Bakanlığı tarafından adli tıp uzmanı olarak yetiştirilmek üzere yurt içinde veya yurt dışında burslu olarak okutulanların sınavsız olarak araştırma görevlisi kadrolarına atanması öngörülmüştür. Diğer taraftan (f) fıkrası ile 2659 sayılı yasanın 1 ila 16, 18 ila 26, 36., 37., geçici 1 ila geçici 4., geçici 6. ve geçici 7. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 61. maddenin (b), (d) ve (f) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

Öte yandan Anayasanın 91. maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar ve kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Anayasa'nın 70. maddesinde kamu hizmetine girme hakkı düzenlenmiştir. Anayasanın 70. maddesi ikinci kısmın dördüncü bölümünde yer almaktadır. Bir kişinin Adli Tıp Kurumuna asistan olarak atanması kamu hizmetine girme hakkının bu hak kapsamında olduğunda kuşku yoktur. Dolayısıyla bu konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Bu nedenle

Anayasanın KHK ile düzenleme yapılmasını yasakladığı bir alanı düzenleyen 61. maddenin (d) fıkrası açıkça Anayasanın 91. maddesine de aykırıdır.

Diğer taraftan Anayasanın 128. maddesinde memurların ve diğer kamu görevlilerinin atanmalarının kanunla düzenleneceği hükmüne yer verilmiştir. Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği bir konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün olmadığından, Adalet Bakanlığı adına burslu olarak lisans okuyanların sınavsız olarak araştırma görevlisi olarak atanmasını öngören 61. maddenin (d) fıkrası Anayasanın 128. maddesine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 62. maddesinin (c) fıkrası ile 5902 sayılı Kanunun 1 ila 14, 16 ila 22, 24 ila 26, ek 1. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, ve geçici 1 ila geçici 7. maddeleri ve eki (I) sayılı cetvel yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile ilgili söz konusu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 62. maddenin (c) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 63. maddesi ile 5659 sayılı Kanun'un 1 ila 4., 6 ila 8., 11 ila 13, geçici 1. ve geçici 2. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü ile ilgili söz konusu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 63. maddede yer alan bu ibareler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 64. maddesinin (b) fıkrası ile 4301 sayılı Kanunun 1 ila 6. maddeleri, 7. maddesinin birinci ila altıncı fıkraları, 8. maddenin birinci fıkrası, 9. maddesi, 20., 21., geçici 1. ve geçici 2. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukevleri, İşyurtları Kurumunun Kuruluş Ve İdaresine İlişkin Kanunda yapılan söz konusu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 64. maddenin (b) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 65. maddesi ile 6546 sayılı Kanunda değişiklikler yapılmıştır. Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun'da değişiklikler öngören bu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 65. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 67. maddesinin (b) fıkrası ile 234 sayılı KHK'nın 1 ila 15. maddeleri, 16. maddesinin birinci ila altıncı fıkraları, sekizinci fıkrası, 17. maddesi, 18. maddesi, geçici 1 ila geçici 5. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK'da yapılan söz konusu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 67. maddenin (b) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 68. maddesinin (ç) fıkrası ile 5441 sayılı Kanun'un 1 ila 4. maddeleri, 12. maddesi, 15. maddesi, 20 ila 22. maddeleri 24. maddesi, ek 7. maddesi ve geçici 1 ila geçici 5. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Devlet Tiyatrosu Kuruluşu Hakkında Kanunda yapılan bu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 68. maddenin (ç) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 71. maddesinin (e) fıkrası ile 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na 121A maddesi eklenerek geçici barınma merkezi ödeneği düzenlenmiştir. Buna göre Genel Müdürlük bütçesi içinde geçici barınma merkezleri ödeneği tefrik edilerek özel hesaba aktırılacak ve buradan kullanılacak gerekirse diğer kurum ve kuruluşlara aktarma yapılabilecektir. Ancak bu düzenlemenin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 71. maddenin (e) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 77. maddesinin (b) fıkrası ile 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesinin, birinci fıkrasının (f) bendi değiştirilerek Teşkilata İlişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen gelirler ibaresi eklenmiş ve aynı maddeye eklenen fıkra ile Cumhurbaşkanına (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranları iki katına kadar çıkarma yetkisi tanınmıştır. Söz konusu bentlerde "Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun yıllık safi gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat", ve "Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin yıllık safi gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat", şeklinde düzenleme yer almaktadır. Getirilen düzenleme ile Cumhurbaşkanına bu oranları iki katına kadar çıkarma yetkisi tanınmıştır. Ancak Anayasanın 73. maddesine göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konular, değiştirilir veya kaldırılır. Yine aynı maddeye göre, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir. Dolayısıyla anayasanın açık düzenlemesi gereği mali yükümlülükler kanunla konulabileceği gibi Cumhurbaşkanınca yapılabilecek artırma ve azaltmaların da alt ve üst sınırları ancak kanunla belirlenebilir. Anayasanın kanunla yapılmasını zorunlu kıldığı bir konuda KHK çıkarılamaz ve böyle bir konu kanun KHK yoluyla düzenlenemez. Bu nedenle 77. maddenin (b) fıkrası anayasanın kanunla yapılmasını zorunlu tuttuğu bir alanda düzenleme içerdiğinden yetki kanunu kapsamında değerlendirilemez. Öte yandan, düzenleme konusu kurumlardan ilki, dernekler faaliyeti çerçevesinde Anayasa md.33, ikincisi ise, Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşu olarak Anayasa md.135'te düzenlenmiş olmakla, KHK düzenleme alanı dışında kalmaktadır.

703 sayılı KHK'nın 80. maddesinin (d) fıkrası ile 320 sayılı KHK'nın 1 ila 5. maddeleri, 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) ila (ı) bentleri ve (n) ila (p) bentleri, 7 ila 24. maddeleri, 26 ila 32. maddeleri, 34. maddesinin birinci ila üçüncü fıkraları ve beşinci fıkrası, 35. maddesinin üçüncü ila beşinci fıkraları, 40. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları, 42. maddesi, 45 ila 47. maddeleri, 49. maddesi, 54. maddesi, 55. maddesi, geçici 1 ila geçici 6. maddeleri ile eki cetvel yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü hakkındaki KHK'nın söz konusu maddelerinde yapılan değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 80. maddenin (d) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 82. maddesinin (c) fıkrası ile 1309 sayılı Kanun'un 1 ila 3. maddeleri, 5. maddesi, 6. maddesi, 22 ila 24. maddeleri, 26., ek 1., geçici 1. ve geçici 2. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanunda yapılan bu değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 82. maddenin (c) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 88. maddesinin (b) fıkrası ile 5502 sayılı 35. maddesinin altıncı fıkrasında değişiklik yapılarak "ve diğer kanunlarla" ibaresi "ve diğer mevzuatla" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Sosyal Güvenlik Kurumuna sadece kanunlarla değil,

Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmeliklerle de görev verilmesine olanak sağlanmıştır. Bu Anayasa'nın 123. maddesinde yer alan idarenin bir bütün olduğu ve kanunla kurulacağı ilkesine aykırı olarak, kanunla yapılması gereken işlemlerin diğer alt mevzuat yoluyla yapılmasına imkân tanınması anlamına gelmektedir. Bu nedenle Anayasanın 123. maddesine aykırı olarak yasama organının yetki alanında olan bir konuyu, yürütme organına devreden bir KHK kuralının Yetki Kanununun kapsamında olmadığı açıktır.

703 sayılı KHK'nın 90. maddesi ile 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunlarının Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler kapsamında bayi açma izninin verilmesi ve bayilerin denetlenmesi yetkisinin Spor Toto Teşkilatı Başkanlığınca kısmen veya tamamen özel ve tüzel kişilere devredilmesine imkân tanınmış ve kanunun bazı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. Bu değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 90. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 95. maddesi ile 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununda değişiklikler yapılmıştır. 95. maddenin (ç) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 13. maddesi değiştirilerek Kurum Genel Müdürünün mali hakları yeniden düzenlenmiştir. 95. maddenin (ı) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 37. maddesi değiştirilerek Kurumun şirket kurması, kurulu şirketlere ortaklığı ve şirketleri satın alması konuları düzenlenmiştir. 95. maddenin (i) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 47. maddesi değiştirilerek kurumun alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işleri ile bu hususlara ilişkin ihale işlemlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi olmadığı hükmüne yer verilmiştir. Bu değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. 95. maddenin (j) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinde değişiklikler yapılmıştır. Birinci fıkranın (f) bendinde yapılan değişiklik dışındaki diğer değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. 95. maddenin (k) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 51. maddesinde değişiklik yapılarak birinci fıkrada yer alan "sözleşmeli" ibaresi "özel hukuk hükümlerine tabi" şeklinde değiştirilmiştir. 95. maddenin (l) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 60. maddesinde değişiklik yapılarak madde başlığı "kamulaştırma ve taşınmaz tahsisi" şeklini almış ve kamu idarelerine ait taşınmazlarla devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazların kuruma tahsisine olanak tanımıştır. Aynı şekilde 95. maddenin (m) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'a geçici 14 ve geçici 15. maddeler eklenmiştir. Geçici 14. maddede kurum personelinin emekliliği, geçici 15. maddede ise kurum personelinden istihdam fazlası olanların diğer kurumlara geçişi düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin hiç birinin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 95. maddenin (ç), (ı), (i), (j), (k), (l) ve (m) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 97. maddesi ile 497 sayılı Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır. Türkiye Bilimler Akademisinin kaldırılması ya da yeniden düzenlenmesinin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 97. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 98. maddesi ile 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklikler yapılmıştır. 98. maddenin (b) fıkrası ile 278 sayılı KHK'nın 2. maddesinde değişiklik yapılarak TÜBİTAK tarafından başarılı öğrencilere burs verilmesi düzenlenmiştir. 98. maddenin (c) fıkrası ile 278 sayılı KHK'nın 4. maddesinde değişiklik yapılarak Yönetim Kuruluna kurumun

tarafı olduğu uyuşmazlık ve ihtilafları sonlandırma yetkisi tanınmıştır. 98. maddenin (ç) fıkrası ile 278 sayılı KHK'nın 15. maddesinde bir ibare değiştirilmiştir. 98. maddenin (d) fıkrası ile 278 sayılı KHK'nın 15. ve 17. maddelerinde yer alan "Bilim Kurulu" ibareleri "Yönetim Kurulu" şeklinde değiştirilmiştir. 98. maddenin (f) fıkrası ile 278 sayılı KHK'nın 1., 3., 5. maddeleri, 7. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, 8 ila 10. maddeleri, 18., 19., 21., 22., ek 1., ek 2., ek 4. maddeleri, geçici 1., geçici 2., geçici 7., geçici 8., geçici 10 ila geçici 12 maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 98. maddenin (b), (c), (ç), (d), ve (f) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 102. maddesinin (d) fıkrası ile 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 35. maddesi, 36. maddesinin birinci fıkrası ve ikinci fıkrasının ilk cümlesi, 37 ila 42. maddeleri, 43. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları, 44. ve 45. maddeleri, 46. maddesinin üçüncü fıkrası, 47 ila 51. maddeleri, 52. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (f), (g) ve (h) bentleri, 53 ila 71. maddeleri, 73. ve 74. maddeleri, geçici 1 ila geçici 4. maddeleri ile ekli (I) ve (II) sayılı cetveller yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi olmadığı gibi, yürürlükten kaldırılan hükümler Anayasa'nın 33. maddesi kapsamında koruma altında olan örgütlenme özgürlüğünü de etkilediğinden Anayasa'nın 91. maddesi gereği Bu konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Bu nedenle 102. maddenin (d) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde olmadığı gibi, temel hakları etkileyen düzenleme içermesi dolayısıyla da ayrıca Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 103. maddesi ile 6093 sayılı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kuruluş Kanununda değişiklikler yapılmış ve kanunun maddelerinin önemli bir kısmı yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 103. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 104. maddesi ile 6093 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda değişiklikler yapılmıştır. Ancak bu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 104. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 105. maddesi ile 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak bu düzenlemeni anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 105. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 106. maddesi ile 77 sayılı Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak bu düzenlemeni anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 106. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 107. maddesi ile 5632 sayılı Milli Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak bu düzenlemeni anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 107. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 109. maddesi ile 4641 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluşu, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanunda değişiklikler yapılmıştır. (a), (b), (ç) ve (d) fıkraları ile yapılan değişikliklerin, anayasaya değişikliğine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 109. maddenin (a), (b), (ç) ve (d) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır. Diğer taraftan Anayasanın 166. maddesinde Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluş ve işleyişinin kanunla düzenleneceği kuralına yer verilmiştir. Dolayısıyla Ekonomik Konseyin kuruluş ve işleyişine ilişkin hususlarda KHK ile düzenleme yapılamaz. Ekonomik konseyin kuruluş ve işleyişine ilişkin kurallar içeren (b) fıkrası ayrıca Anayasanın 166. maddesine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 110. maddesinin (c) fıkrası ile 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 27. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları değiştirilerek Genel Sekreterin mali ve sosyal hakları ile kamu denetçiliği uzmanlarının mali ve sosyal hakları düzenlenmiştir. Aynı şekilde 110. maddenin (ç) fıkrası ile 6328 sayılı Kanun'un 33. maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak Başdenetçi ve denetçilerin sigorta primine esas kazanç tutarlarının nasıl belirleneceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin anayasaya değişikliğine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, 110. maddenin (c) ve (ç) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 117. maddesi ile 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılmış ve Kanun'un hükümlerinin önemli bir bölümü yürürlükten kaldırılmıştır. Bunun amacının kurumu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yeniden yapılandırmak olduğu anlaşılmaktadır. Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün kaldırılması ya da yeniden yapılandırılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi bulunmadığı gibi Anayasanın 123. maddesi gereği kanunla düzenlenmesi gereken idarenin düzenlenmesinin Cumhurbaşkanına bırakılması yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. Bu nedenle 117. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışında olduğu gibi Anayasanın 123. ve 7. maddelerine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 118. maddesi ile 3213 sayılı Maden Kanununda bazı değişiklikler yapılmıştır. 118. maddenin (c) fıkrası ile Kanuna ek 16., ek,17. ve ek18.maddeler eklenmiştir. Bu hükümlerde Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün (MAPEG) mal varlığı, vergi muafiyeti, personel hakkında açılan davalarda vekalet ücreti desteği ve MAPEG'in görev alanına giren konularda elektronik tebligat hususları düzenlenmiştir. Diğer taraftan 118. maddenin (ç) fıkrası ile Kanuna geçici 31., geçici 32., geçici 33., geçici 34., geçici 35., geçici 36. ve geçici 37. maddeler eklenmiştir. Bu geçici maddelerde de Mülga Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Mülga Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün personel, mal ve evrakının MAPEG'e devri, geçiş hükümleri, MAPEG'in 2018 yılı harcamaları gibi hususlar düzenlenmiştir. Ancak bu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 118. maddenin (c) ve (ç) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 119. maddesi ile 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanununda değişiklikler yapılmış ve kanunun hükümlerinin önemli bir bölümü yürürlükten kaldırılmıştır. Bunun amacının kurumu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yeniden yapılandırmak olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun yeniden yapılandırılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmadığı gibi Anayasanın 123. maddesi gereği kanunla düzenlenmesi gereken idarenin düzenlenmesinin Cumhurbaşkanına bırakılması yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. Bu nedenle

119 madde ile yapılan düzenlemeler öncelikle Yetki Kanunu'nun kapsamında olmadığı gibi, Anayasanın 123 ve 7. maddelerine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 121. maddesi ile 3238 sayılı Kanunda değişiklikler yapılmıştır. 121. maddenin (d) fıkrası ile 3238 sayılı Kanun'un 14. maddesine bazı fıkralar eklenerek Savunma Sanayii Başkanlığının yetkileri, Başkanlığa ve personeline ilişkin bazı muafiyet ve istisnalar düzenlenmiştir. 121. maddenin (e) fıkrası ile 3238 sayılı Kanun'un hükümlerinin önemli bir bölümü yürürlükten kaldırılmıştır. Bunun amacının kurumu Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yeniden yapılandırmak olduğu anlaşılmaktadır. Savunma Sanayii Müsteşarlığı Kurumunun yeniden yapılandırılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmadığı gibi Anayasanın 123. maddesi gereği kanunla düzenlenmesi gereken idarenin düzenlenmesinin Cumhurbaşkanına bırakılması yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. 121. maddenin (f) fıkrası ile 3238 sayılı Kanun'a bir geçici madde eklenerek Savunma Sanayii Müsteşarlığı personelinin ve unvanlarının Başkanlığa aktarılmasına ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Belirtildiği gibi Savunma Sanayii kurumunun yeniden yapılandırılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 121 maddenin (d), (e) ve (f) fıkraları ile yapılan düzenlemeler öncelikle Yetki Kanunu'nun kapsamında olmadığı gibi, Anayasanın 123 ve 7. maddelerine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 125. maddesi ile 7163 sayılı Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü'nün kaldırılmasını öngören bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 125. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 136. maddesinin (a) fıkrası ile 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin ikinci paragrafında değişiklik yapılarak idari yargı adayları için eğitim koşulu yeniden düzenlenmiştir. Diğer taraftan 136. maddenin (b) fıkrası ile 2802 sayılı Kanun'un 37. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi değiştirilerek adalet müfettişi olarak atanma koşulları yeniden düzenlenmiş ve aynı maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliğine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 136. maddenin (a) ve (b) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde yer almamaktadır.

703 sayılı KHK'nın 138. maddesinin (c) fıkrası ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılarak vali muavini olarak atanabilmek için öngörülen en az altı yıl kaymakamlık yapma ve bunun iki yılını doğuda geçirme şartı ortadan kaldırılmıştır. 138. maddesinin (ç) fıkrası ile 5442 sayılı Kanun'un 6. maddesi yürürlükten kaldırılarak mülki idare amirliği hizmetleri sınıfından valiliğe atanacaklarda aranan birinci sınıfa ayrılmış olma ve bu nitelikleri kaybetmemiş olma koşulu ile merkeze atanma hakları ortadan kaldırılmıştır. 138. maddesinin (d) fıkrası ile 5442 sayılı Kanun'un 7. maddesi yürürlükten kaldırılarak vali muavinleriyle, hukuk işleri müdürleri, il idare şube başkanları ve bulunan yerlerde il ve bölge muhakemat müdürleri ve Hazine avukatlarının atanmasına ilişkin usulü düzenleyen hüküm ortadan kaldırılmıştır. Bu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 138. maddenin (c), (ç) ve (d) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışında kalmaktadır.

703 sayılı KHK'nın 139. maddesinin (c) fıkrası ile 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 18. maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece Sayıştay Başsavcısı ve savcılarının taşınması gereken nitelikleri belirten hüküm ortadan kaldırılmıştır. Ancak bu düzenlemenin

anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 139. maddenin (c) fıkrasında yer alan “ile ikinci fıkraları” ibaresi Yetki Kanunu’nun amaç ve kapsamı dışında kalmaktadır.

703 sayılı KHK’nın 140. maddesinin (k) fıkrası ile 664 sayılı Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 1. maddesine bir fıkra eklenerek daha önce mevzuata uygun olarak uzman yardımcılığını tamamlayarak uzman olarak atanmış ve KHK’nın yürürlüğe girdiği tarihte uzman olarak kurumda görev yapanların tekrar sınava alınmasını ve başarılı olanların Yüksek Kurum Uzmanı olarak atanmasını öngörmektedir. Ancak bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 140. maddenin (k) fıkrası Yetki Kanunu’nun amaç ve kapsamı dışında kalmaktadır.

703 sayılı KHK’nın 141. maddesi ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’da değişiklikler yapılmıştır. Ancak, Anayasanın 136. maddesine göre Diyanet İşleri Başkanlığı özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir. Dolayısıyla Diyanet İşleri Başkanlığına ilişkin hususlar KHK ile düzenlenemez. Bu nedenle 141. maddenin tamamı Anayasanın 136. maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

Diğer taraftan 141. maddenin (ç) fıkrası ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 5. maddesinde yer alan bazı hükümler yürürlükten kaldırılmış, beşinci fıkrasına bazı bentler eklenmiş ve maddeye yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu çerçevede Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğini iki dönem ile sınırlandıran hüküm yürürlükten kaldırılmış, uzman yardımcılarının uzman olarak atanması için öngörülen olumlu sicil alma koşulu ortadan kaldırılmış, Din İşleri Yüksek Kurulunun sekreteryasına ilişkin düzenlemeler yapılmış, Kurulun görevleri arasına resmi ve özel kişilerce talep edilmesi halinde dini yayınları incelemek, namaz vakitleri ve dini gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, Kur’an-ı Kerim meallerini inceleme konuları da dâhil edilmiştir. Ayrıca eklenen fıkra ile (fıkroda beşinci fıkranın (h) bendine yapılan atıf yanlıştır, meal inceleme yetkisi (h) fıkrasında değil, (i) fıkrasında düzenlenmiştir) incelenen meallerin İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğuna kurul tarafından tespit edilmesi halinde basım ve yayımının durdurulması için başvuru yetkisi tanınmış ve bu başvuru üzerine yayımın durdurulması, dağıtılanların toplatılması ve imhasına karar verileceği hükmüne yer verilmiştir. Aynı şekilde bu yayınların internet ortamında olması halinde erişim engeli için başvuru hakkı tanınmıştır. Bu hususların anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi olmadığı gibi eklenen bentler ve fıkroda düzenlenen hususlar inanç ve ifade özgürlüklerinin yanı sıra mülkiyet hakkı kapsamına da girmektedir. Oysa Anayasanın 91. maddesine göre temel hak ve özgürlükler KHK’larla düzenlenemez. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu’nun amaç ve kapsamı içinde olmadığı gibi, temel haklara ilişkin düzenlemeler içermesi dolayısıyla da 91. maddeye aykırıdır.

Aynı şekilde 141. maddenin (d) fıkrası ile 633 sayılı Kanun’un 6. maddesinde değişiklik yapılarak Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu’nun üye sayısı onikiye çıkarılmış, yazılı ve internet ortamında yayınlanan Kur’an-ı Kerim ve cüzlerin Kurulca onaylanması, onaylanmadan yayınlananların toplatılması ve erişime engellenmesi gibi hususlar düzenlenmiştir. Öncelikle Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu’nun yapısı ve görevleri ile ilgili hususların anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi olmadığı gibi, düzenlenen kurallar aynı zamanda bireylerin ifade özgürlüğü, inanç özgürlüğü ve mülkiyet haklarını da ilgilendirmektedir. Oysa Anayasanın 91. maddesine göre temel hak ve özgürlükler KHK’larla düzenlenemez. Bu

nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde olmadığı gibi, temel haklara ilişkin düzenlemeler içermesi dolayısıyla da 91. maddeye aykırıdır.

Aynı şekilde 141. maddenin (e) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinde değişiklik yapılarak Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Dini Yayınlar Genel Müdürlüğünün görevlerinde değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir. Aynı şekilde 141. maddenin (f) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde değişiklikler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir. 141. maddenin (g) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinde değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu değişikliklerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir. 141. maddenin (h) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'a 10/A maddesi eklenerek sözleşmeli personel istihdamı düzenlenmiştir. 141. maddenin (ı) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'un 11. maddesinde değişiklik yapılarak uzman yardımcılığı ve müfettiş yardımcılığına atanabilmek için öngörülen maksimum yaş sınırı otuzdan otuzbeşe çıkarılmış ve olumlu sicil alma şartı kaldırılmıştır. 141. maddenin (i) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'un 12. maddesinde değişiklik yapılarak dini yüksek ihtisas merkezi ve eğitim merkezi eğitim görevlisi olarak atanabilmek için öngörülen lisans mezunu olma şartı kaldırılmıştır. 141. maddenin (o) fıkrası ile 633 sayılı Kanun'a ek 6. madde eklenerek başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak atanan kişilere sınav ücreti ödenmesi öngörülmüştür. Bütün bu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir. Sonuç olarak 141. maddenin (ç), (d), (e), (f), (g), (h), (ı), (i) ve (o) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın 149. maddesinin (c) fıkrası ile 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinde değişiklikler yapılarak Kurulun tüm üyelerinin Cumhurbaşkanınca seçilmesi öngörülmüş ve Kurul üyeliğine seçilebilmek için öngörülen alanda çalışmış olma, sivil toplum ve medyada deneyim sahibi olma, üye seçiminde çoğulculuğa özen gösterme, Kurul Başkanı ve İkinci Başkanının üyelerce kendi aralarından seçilmesi gibi hükümler yürürlükten kaldırılmıştır. Bu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir. Ayrıca, iş bu düzenlemeler Anayasa 2. Kısım, bölüm 1 çerçevesinde de düşünülebilmektedir. İş bu sebeple de KHK kapsamı dışında kalmaktadır.

703 sayılı KHK'nın 151. maddesinin (h) fıkrası ile 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrası yürürlükten kaldırılarak Başkan seçilmek için öngörülen nitelikler ortadan kaldırılmıştır. Aynı şekilde 151. maddesinin (j) fıkrası ile 1211 sayılı Kanun'un 29. maddesinde değişiklik yapılarak başkan yardımcısı olarak atanmak için on yıl deneyim şartı ve başkanın önerisi ile atanma şartı kaldırılmış ve başkan yardımcılarının yapamayacakları işleri düzenleyen kurallar yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 151. maddenin (h) ve (j) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 160. maddesinin (a) fıkrası ile 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi değiştirilerek "Üniversitenin rektörü Cumhurbaşkanı tarafından atanır" şeklinde bir hükme yer verilmiştir. Bu değişikliğin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 160. maddenin (a) fıkrasında yer alan "üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde" ibaresi ile "Üniversitenin rektörü Cumhurbaşkanı tarafından atanır" cümlesi Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 161. maddesi ile 6940 sayılı Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Kuruluşu Hakkında Kanun'un 5., 6. ve 8. maddeleri yürürlükten kaldırılarak orkestra şefinin sahip olması gereken nitelikler, orkestra şefini seçecek kurul ve Şef yardımcısı olarak atanabilmek için gerekli nitelikleri düzenleyen hükümler ortadan kaldırılmıştır. Bu değişikliklerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 161. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 164. maddesinin (b) fıkrası ile 6112 sayılı Radyo ve televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 14. maddesine yeni iki fıkra eklenerek radyo ve televizyonların ayda en az doksan dakika olmak üzere belli konularda uyarıcı ve eğitici yayınlar yapma zorunluluğu getirilmiş, bu yayınların oranı ve yayınlanma zamanına ilişkin esasların üst kurulca belirleneceği hükme bağlanmış ve bu yayın içeriklerinin hangi kurumlarca hazırlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu yayınlar dolayısıyla herhangi bir ücret ödenmeyeceği kuralına yer verilmiştir. Öncelikle bu düzenlemelerin anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmadığı açıktır. Diğer taraftan radyo ve televizyonlara içeriğini kendilerinin belirlemediği ve kamu kurumlarının hazırlanan içerikleri yayınlama zorunluluğu getirilmiş ve bu yayınlar için herhangi bir bedel ödenmeyeceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin bir yandan Anayasanın 28 ila 30. maddelerinde düzenlenen basın özgürlüğünü ilgilendirdiği, diğer taraftan bedelsiz yayın yapma zorunluluğu getirilerek mülkiyet hakkına müdahale edildiği açıktır. Anayasanın 91. maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar ve kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Bu nedenle 164. maddenin (b) fıkrası hem yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde bulunmaması hem de temel hakları düzenlemesi dolayısıyla Anayasanın 91. maddesine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 167. maddesinin (a) fıkrası ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 22. maddesi değiştirilerek Rekabet Kurulu başkan ve üyelerinin atama yöntemi değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklikle kurul üyelerini atama yetkisi Bakanlar Kurulundan alınarak, Cumhurbaşkanıya verilmekle yetinilmemiş aynı zamanda çeşitli kurumlar tarafından aday gösterme kuralı da tamamen ortadan kaldırılmıştır. Önceki düzenlemede, çeşitli bakanlıklar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Yargıtay ve Danıştay her boş üyelik için iki aday belirlerken getirilen yeni düzenleme ile üyelerin seçimi tamamen Cumhurbaşkanının iradesine bırakılmıştır. Böylece Cumhurbaşkanı istediği kişiyi Kurul üyesi olarak atayabilecektir. Atama yetkisinin Bakanlar Kurulundan alınarak Cumhurbaşkanıya verilmesi anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile ilgili olmakla birlikte adayların geleceği kaynaklar ve aday gösterme süreçlerinin tamamen ortadan kaldırılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. 167. maddenin (b) fıkrası ile 4054 sayılı Kanun'un 23. maddesi değiştirilerek Kurul üyeliğine atanabilmek için gereken niteliklerin önemli bir kısmı ortadan kaldırılmıştır. Belli bölümlerden mezun olma ve en az onyıllık tecrübe sahibi olma zorunlulukları ortadan kaldırılarak yalnızca dört yıllık yüksek

öğrenim görmüş olma şartı getirilmiştir. Bu değişiklik liyakat esasını ortadan kaldırdığı gibi yapılan değişikliğin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. 167. maddenin (c) fıkrası ile 4054 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının bir ila dördüncü cümleleri yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece Kurul üyeliğinin süresi, yeniden atanma olanağı, iki yılda bir üyelerin üçte birinin yenilenmesi ve yenilenmede geliş kaynaklarına uyuma özen gösterilmesine ilişkin kurallar ortadan kaldırılmıştır. Bu değişikliklerin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 167. maddenin (a), (b) ve (c) fıkraları Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 168. maddesinin (a) fıkrası ile 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5. maddesinde değişiklik yapılarak Enerji Piyasası Kurulu üyeliğine atanabilmek için gereken niteliklerin önemli bir kısmı ortadan kaldırılmıştır. Belli bölümlerden mezun olma ve en az onyıllık tecrübe sahibi olma zorunlulukları ortadan kaldırılarak yalnızca dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olma şartı getirilmiştir. Ayrıca Kurul üyeliğinin süresi, yeniden atanma olanağına ilişkin kurallar ortadan kaldırılmıştır. Atamaların Bakanlar Kurulu yerine Cumhurbaşkanınca yapılmasını öngören değişiklik dışında bu fıkradaki düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 168. maddenin (a) fıkrası Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 169. maddesinin (c) fıkrası ile 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4. maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek Kurul üyeliğine atanabilmek için belli fakülte ve bölümlerden mezun olma ve en az on yıllık tecrübeye sahip olma koşulları ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca kurul üyelerinin niteliklerini düzenleyen üçüncü fıkra da yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer taraftan 169. maddenin (ç) fıkrası ile 660 sayılı KHK'nın 5. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri yürürlükten kaldırılarak kurul üyeliğinin süresini düzenleyen kurallar ortadan kaldırılmıştır. Bu fıkradaki düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 169. maddenin (c) ve (ç) fıkralarının sözü edilen bölümleri Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 170. maddesinin (b) fıkrası ile 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun'un 8. maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek Kurul üyeliğine atanabilmek için belli fakülte ve bölümlerden mezun olma ve en az on yıllık tecrübeye sahip olma koşulları ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca aynı maddenin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılarak üyelerin belli kaynaklardan aday gösterme suretiyle belirlenmesini ve bu üyelerin aday gösteren kurumlarla ilişkisini düzenleyen hükümler ortadan kaldırılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 170. maddenin (b) fıkrasının sözü edilen bölümleri Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 171. maddesinin (d) fıkrası ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasının ikinci paragrafı değiştirilerek Kurul üyeliğine atanabilmek için belli fakülte ve bölümlerden mezun olma ve en az on yıllık tecrübeye sahip olma koşulları ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca aynı fıkranın üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümleleri yürürlükten kaldırılarak üyelik süresi ve yeniden atanma konularını düzenleyen kurallar ortadan kaldırılmıştır. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile

herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 171. maddenin (d) fıkrasının sözü edilen bölümleri Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 172. maddesinin (a) fıkrası ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na eklenen 61/A maddesi ile Bakan müşaviri atanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bakan müşaviri atanmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 172. maddenin (a) fıkrasının sözü edilen bölümleri Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 173. maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 40. maddesine eklenen ikinci fıkra ile kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları tarafından mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle yapılacak alımlarda da yaş sınırının 35 olarak uygulanması öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmadığı gibi, yaş sınırı Anayasanın 70. maddesinde düzenlenen kamu görevine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan Anayasanın 91. maddesi gereği KHK ile düzenlenmesi mümkün değildir. Bu nedenle 173. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde olmadığı gibi temel hakları düzenlemesi dolayısıyla da Anayasanın 91. maddesine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 174. maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 41. maddesinin birinci ve sekizinci fıkraları değiştirilmiş ve yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu düzenlemelerle bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında YÖK, Genel Kurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarında uzman ve uzman yardımcısı istihdamı olanağı getirilmiş ve buna ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 174. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 175. maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na eklenen ek 44. madde ile taşra teşkilatında uzman istihdamına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Ancak söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 175. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 176. maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na eklenen geçici 45. madde ile taşra teşkilatı uzman yardımcısı alımlarına ilişkin ilanların nasıl sonuçlandırılacağı ve bunların uzmanlığa geçişinde uygulanacak kurallar düzenlenmiştir. Ancak söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 176. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ek 23 ila 36. maddeler eklenmiştir. Bu maddelerde, iş mevzuatına tabi veya sözleşmeli uzman istihdamı, müfettiş, denetmen, denetçi, kontrolör aktüer istihdamı, kurumlar arası geçici görevlendirme, yerli veya yabancı sözleşmeli personel istihdamı, sözleşmeli personel istihdamı, iş mevzuatına tabi personel istihdamı, huzur hakkı, unvan itibarıyla ilk kez ihdas edilen kadro ve pozisyonlara karşılık belirlenmesi, vekalet ve istisna sözleşmesi ile istihdam, vergi müfettişi istihdamı, kadro ve pozisyonları kaldırılan personelin durumu, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Başkan yardımcıları ve daire başkanlarının mali ve sosyal hakları, üst kademe kamu yöneticisi pozisyonlarına atanabilmek için gerekli şartlar ve kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü

kadro pozisyon ve görevlerine atanabilmek için gerekli koşullar düzenlenmiştir. Bu maddelerde yer alan düzenlemelerin hiç birinin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi olmadığı gibi düzenlemelerin neredeyse tamamı Anayasanın 70. maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı ile ilgilidir. Oysa Anayasanın 91. maddesi gereği Anayasanın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan siyasal hakların KHK ile düzenlenmesi mümkün değildir. Diğer taraftan söz konusu düzenlemelerin tamamı kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri, özlük işleri ile ilgilidir. Anayasanın 128. maddesine göre bu hususlar kanunla düzenlenir ve KHK konusu olamaz. Ne var ki, iptali istenen düzenlemeler bu konularda düzenlemeler içerdiği gibi pek konuda da Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenleme yapılmasını hükme bağlamıştır. Ancak Anayasanın 104. maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.

Açıklanan nedenlerle 178. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde olmadığı gibi temel hak ve özgürlükleri düzenlemesi nedeniyle 91. maddeye de aykırıdır. Ayrıca Anayasanın 128. maddesine göre kanunla düzenlenmesi gereken hususlarda düzenleme öngördüğünden 128. maddeye ve aynı şekilde kanunla düzenlenmesi gereken hususlarda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleme yapılmasını öngörmesi dolayısıyla Anayasanın 104. maddesine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 179. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye geçici 26 ila 34. maddeler eklenmiştir. Geçici 26. maddede daha önce duyurusu yapıp başvuru süresi biten ancak KHK'larla dayanak kanunları yürürlükten kaldırılan idari hizmet sözleşmesi ya da iş mevzuatına tabi uzman yardımcısı alımlarının nasıl sonuçlandırılacağı düzenlenmiştir. Geçici 27. maddede daha önce duyurusu yapıp başvuru süresi biten ancak KHK'larla dayanak kanunları yürürlükten kaldırılan müfettiş yardımcısı, denetmen yardımcısı, denetçi yardımcısı, aktüer yardımcısı ve stajyer kontrolör alımlarının nasıl sonuçlandırılacağı düzenlenmiştir. Geçici 28. maddede KHK'larla yürürlükten kaldırılan kanunlara dayalı olarak kamu kurum ve kuruluşlarında idari hizmet sözleşmesine göre istihdam edilenlerin durumu düzenlenmiştir. Geçici 29. maddede KHK'larla yürürlükten kaldırılan kanunlara dayalı olarak kamu kurum ve kuruluşlarında iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilenlerin durumu düzenlenmiştir. Bu şekilde bir düzenleme yapılmasına neden olan KHK hükümlerinin yetki kanunu kapsamında olmadığı yukarıda açıklanmıştır. Bu düzenlemelerin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Diğer taraftan kamuda uzman istihdamı Anayasanın 70. maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı ile ilgilidir. Oysa Anayasanın 91. maddesi gereği Anayasanın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan siyasal hakların KHK ile düzenlenmesi mümkün değildir. Aynı şekilde Anayasanın 128. maddesine göre kamu görevlilerinin atanmaları kanunla düzenlenir. Kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Geçici 30. maddede mülga 217 sayılı KHK'nın 2. maddesinin mevzuatta yapılan atıflar bakımından uygulanmaya devam edileceği hükmü yer almaktadır. Bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Geçici 31. maddede çıkarılan KHK'larla yürürlükten kaldırılan yasalara göre aylıksız izinli veya kurumlarından ilişkisi kesilerek diğer kurumlarda sözleşmeli olarak istihdam edilen personelin durumu düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Geçici 32. madde ile Bakanlıklardaki müsteşar, müsteşar yardımcısı ve merkez valisi kadroları iptal edilmiştir. Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Geçici 33. madde ile bakanlık müşaviri kadroları kaldırılmış ve bu kadrolarda bulunanların durumu düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Geçici 34. madde ile RTÜK

dışındaki 5018 sayılı Kanunun eki (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurullar ile TMSF başkan ve üyelerinden dört yılı tamamlayanların görevlerinin sona ermesini, tamamlamayanların ise dört yılın sonunda görevlerinin sona ermesini düzenlemektedir. Bu düzenlemenin de anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle 179. madde Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 183. maddesi ile 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede mahkemenin yapısı ve görevleri yeniden düzenlenmiştir. Ancak Uyuşmazlık Mahkemesinin yapısının ve görevlerinin yeniden düzenlenmesi Yetki Kanunu'nun kapsamında değildir. Zira 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsam başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi" şeklindeki hükmün bir yüksek mahkeme olan ve Anayasanın 158. maddesinde özel olarak düzenlenen Uyuşmazlık Mahkemesini de kapsadığı söylenemez. Bağımsız yargı organları kamu kurum ve kuruluşu olarak nitelendirilemez. Bu nedenle 183. madde Yetki Kanunu kapsamında değildir. Diğer taraftan Anayasanın 158. maddesinde Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, üyelerinin nitelikleri ve seçimleri ile işleyişinin kanunla düzenleneceği açıkça belirtilmiştir. Anayasanın bu açık hükmü karşısında Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluşu, üyelerin nitelikleri ve seçilmeleri ile işleyişine ilişkin hususların KHK ile düzenlenemeyeceği açıktır. Bu nedenle kural Anayasanın 158. maddesine de ayrıca aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 184. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nda değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede Danıştayın görevlerinde ve üye seçim yönteminde değişiklikler yapılmıştır. 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsam başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi" şeklindeki hükmün bir yüksek mahkeme olan ve Anayasanın 155. maddesinde özel olarak düzenlenen Danıştay'ı da kapsadığı söylenemez. Bağımsız yargı organları kamu kurum ve kuruluşu olarak nitelendirilemez. Bu nedenle 184. madde Yetki Kanunu kapsamında değildir. Diğer taraftan Anayasanın 155. maddesinde Danıştay'ın kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usullerinin kanunla düzenleneceği açıkça belirtilmiştir. Anayasanın bu açık hükmü karşısında Danıştayın kuruluşu, üyelerin nitelikleri ve seçilmeleri ile işleyişine ilişkin hususların KHK ile düzenlenemeyeceği açıktır. Bu nedenle kural Anayasanın 155. maddesine de ayrıca aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 190. maddesi ile 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda değişiklikler yapılarak İmar planlarının yapılması, onayı ve tadilini düzenleyen 10. maddesinin altıncı fıkrası ilga edilerek İmar Yüksek Koordinasyon Kurulu ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca ek. 1. madde eklenerek mevzuatta İmar Yüksek Koordinasyon Kuruluna yapılmış olan atfların, Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmadığı gibi yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 190. madde Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 192. maddesinin (b) fıkrası ile 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 4. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılarak Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulu'nun teşkili ile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği düzenlemesi terk edilmiştir. Bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum

sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 192. maddenin (b) fıkrası Yetki Kanunu kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 195. maddesinin (b) fıkrası ile 3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskânına Dair Kanun'un 2. maddesinde değişiklikler yapılarak önceden var olan, kanun kapsamında çeşitli görevleri bulunan, üst komisyona ilişkin fıkra ilga edilmiştir. Yapılan değişiklik ile üst komisyon yerine cumhurbaşkanının görevlendireceği, vali tarafından belirlenecek temsilcilerin bulunacağı alt komisyonlar ön görülmüştür. Bu düzenlemenin anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 195. maddenin (b) fıkrası Yetki Kanunu kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 196. maddesi ile 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunda değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede, Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri kanun kapsamına sokulmuş, bunlara ilişkin soruşturma izni yetkisi o kuruluşun en üst idari amirine verilmiştir. Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri kanun kapsamına sokulmuş, bunlara ilişkin soruşturma izni yetkisi Cumhurbaşkanı veya ilgili bakana verilmiştir. Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri kanun kapsamına sokulmuş, bunlara ilişkin soruşturma izni yetkisi Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı'na, bu kişinin soruşturulmasına izin yetkisi ise Cumhurbaşkanı'na verilmiştir. Ayrıca hazırlık soruşturması yapacak mercilerin düzenlendiği 12. maddede yapılan düzenleme ile; "Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, TBMM Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler ile ilgili olarak yapılacak olan hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili, kaymakamlar ile ilgili hazırlık soruşturması ise il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili tarafından yapılır. Hazırlık soruşturması sırasında hâkim kararı alınmasını gerektiren hususlarda; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler için Yargıtay'ın ilgili ceza dairesine, kaymakamlar için il asliye ceza mahkemesine, diğerleri için ise genel hükümlere göre yetkili ve görevli sulh ceza hâkimine başvurulur" ifadelerine yer verilmiştir. Yetkili ve görevli mahkemenin düzenlendiği 13. Maddede yapılan düzenleme ile. "Davaya bakmaya yetkili ve görevli mahkeme, genel hükümlere göre yetkili ve görevli mahkemedir. Ancak Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Bakan yardımcıları ve valiler için yetkili ve görevli mahkeme Yargıtay'ın ilgili ceza dairesi, kaymakamlar için ise il ağır ceza mahkemesidir" denilmiştir. Son olarak Kanuna eklenen geçici 4. madde ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış işlemlerin bu KHK'dan önceki usul ve esaslara göre sonuçlandırılacağı düzenlenmiştir.

Öncelikle bu maddede düzenlenen hususlar yetki kanunu kapsamında olmadığı gibi, yetki kanununun amacı olan anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile bir ilgisi de bulunmamaktadır. Diğer taraftan bu konular Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkını doğrudan etkilediğinden, Anayasanın 91. maddesine göre bu hususların KHK ile düzenlenmesi mümkün değildir. Bu nedenle 196. madde ayrıca Anayasanın 91. maddesine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 197. maddesi ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununda değişiklikler yapılmıştır. Anayasanın 51. maddesine göre işçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir. Aynı şekilde Anayasanın 53. maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlileri toplu sözleşme hakkına sahiptir ve toplu sözleşme

hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapıma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Kamu görevlileri hakem Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi her iki anayasa hükmü de bu haklara ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılmasını öngörmektedir ve bu alanlarda KHK ile düzenleme yapılamaz. 91. maddenin ikinci kısmın üçüncü bölümünü KHK ile düzenleme yapılamayacak alandan istisna tutması bu alanda olup da açık bir şekilde kanuna atıf yapan maddelerde düzenlenen hakların KHK ile düzenlenebileceği anlamına gelmemektedir.

Diğer taraftan Anayasa'nın 13. maddesi herhangi bir ayırım yapmaksızın temel hakların ancak kanunla sınırlandırılabilmesi hükmünü içermektedir. Burada yer alan "ancak" ibaresi münhasır yetkiye işaret etmektedir. Dolayısıyla temel haklar hangi bölümde düzenlenmiş olursa olsun sınırlama ancak kanunla yapılabilecektir, KHK ile temel haklarda sınırlama yapılamaz. Burada doktrinde düzenleme ile sınırlama arasında yapılan ayırma atıf yapılmalıdır. Düzenleme hakkın norm alanını belirlerken, sınırlama hakkın norm alanında belli bir nedenle daraltma yapmaktadır. Sonuç olarak ikinci kısmın üçüncü bölümünde yer alsa da bir hakta KHK ile sınırlama yapılması mümkün değildir.

Bu nedenle 197. madde Anayasanın 51. ve 53. maddelerinde kanunla düzenlenebileceği belirtilen konularda düzenlemeler içerdiği ve kamu görevlilerinin sendika ve toplu sözleşme haklarını sınırlandırıcı hükümlere yer verdiği için Anayasanın 13., 51. ve 53. maddelerine aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 200. maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununda değişiklikler yapılarak belediyelerin kurulması, kapatılması, belediyelerin borçlanması ve kentsel dönüşüm konularında tüm yetki tek başına Cumhurbaşkanına verilmiştir. Belediyelerin, kurulması, kapatılması, borçlanması ve kentsel dönüşüm kararı verilmesine ilişkin hususların anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmadığı gibi, yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 200. madde Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde yer almamaktadır.

703 sayılı KHK'nın 204. maddesinin (a) fıkrası ile 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 4. maddesinin birinci, ikinci, dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılarak Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu'nun oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 204. maddenin (ç) fıkrası ile de 5627 sayılı Yasaya ek 1. madde eklenerek mevzuatta Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu'na yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 204. maddenin (a) ve (ç) fıkraları Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 205. maddesinin (f) fıkrası ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun Ek 1. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılarak Siber Güvenlik Kurulu'nun oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 205. maddenin (g) fıkrası ile de 5809 sayılı Yasaya ek 2. madde eklenerek mevzuatta Siber Güvenlik Kurulu'na yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 205. maddenin (f) ve (g) fıkraları Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 206. maddesinin (a) fıkrası ile 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu'nun 8. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 9. ve 10. maddeleri yürürlükten kaldırılarak Biyogüvenlik Kurulu'nun oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 206. maddenin (b) fıkrası ile de 5977 sayılı Yasaya ek 1. madde eklenerek mevzuatta Biyogüvenlik yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 206. madde Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 207. maddesinin (a) fıkrası ile 6015 sayılı Devlet Desteklerini İzlenmesi ve Denetlemesi Hakkında Kanun'un 4. maddesi yürürlükten kaldırılarak Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulu'nun oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 207. maddenin (c) fıkrası ile 6015 sayılı Yasaya ek 2. madde eklenerek mevzuatta Devlet Desteklerini İzleme ve Denetleme Kurulu'na yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 207. maddenin (a) ve (c) fıkraları Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 209. maddesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesinin üye sayısında, üyelerin seçiminde ve görevlerinde değişiklikler yapılmıştır. 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsam başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin düzenlenmesi" şeklindeki hükmün bir yüksek mahkeme olan ve Anayasanın 146 ve devamı maddelerinde özel olarak düzenlenen Anayasa Mahkemesini kapsadığı söylenemez. Bağımsız yargı organları kamu kurum ve kuruluşu olarak nitelendirilemez. Bu nedenle 209. madde Yetki Kanunu kapsamında değildir. Diğer taraftan Anayasanın 149. maddesinde Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, Genel Kurul ve bölümlerin yargılama usulleri, başkan, başkanvekilleri ve üyelerin disiplin işlerinin kanunla düzenleneceği açıkça belirtilmiştir. Anayasanın bu açık hükmü karşısında Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, üyelerin nitelikleri ve seçilmeleri ile işleyişine ilişkin hususların KHK ile düzenlenemeyeceği açıktır. Bu nedenle kural Anayasanın 149. maddesine de ayrıca aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın 210. maddesinin (b) fıkrası ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılarak Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 210. maddenin (c) fıkrası ile 6331 sayılı Yasaya ek 1. madde eklenerek mevzuatta Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyine yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 210. maddenin (a) ve (c) fıkraları Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 211. maddesinin (a) fıkrası ile 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrası yürürlükten kaldırılarak Araştırma Altyapıları Kurulu'nun oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 211. maddenin (c) fıkrası ile 6550 sayılı Yasaya ek 1. madde eklenerek mevzuatta Araştırma Altyapıları Kurulu'na yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa

değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 211. maddenin (a) ve (c) fıkraları Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 212. maddesinin (a) fıkrası ile 6735 sayılı Uluslar arası İşgücü Kanunu'nun 4. maddesinin dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkraları yürürlükten kaldırılarak Uluslar arası İşgücü Politikası Danışma Kurulu'nun oluşumu ve çalışmasına ilişkin hükümler ortadan kaldırılmıştır. 212. maddenin (c) fıkrası ile 6735 sayılı Yasaya ek 1. madde eklenerek mevzuatta Uluslar arası İşgücü Politikası Danışma Kurulu'na yapılmış atıfların Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercie yapılmış sayılacağı hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelerin anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla bir ilgisi olmayıp yetki kanunu kapsamında da değildir. Bu nedenle 212. maddenin (a) ve (c) fıkraları Yetki Kanununun amaç ve kapsamı içinde değildir.

703 sayılı KHK'nın 213. maddesinin (1) fıkrası ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 14. maddesi değiştirilerek kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği mali yükün orta vadeli program ve mali plan çerçevesinde en az üç yıllık dönem için hazırlanarak teklife ekleneceği, sosyal güvenliğe ilişkin kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüer hesaplara yer verileceği kuralına yer verilmiştir. Ancak bu düzenlemenin 7142 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamını belirleyen 1. maddede yer alan unsurlardan hiç birine girmediği ortadadır. Yasa tekliflerinin nasıl yapılacağını düzenlemenin Yetki Kanununun ne amacı ne de kapsamı ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 213. maddenin (1) fıkrası Yetki Kanunu'nun kapsamı dışındadır.

703 sayılı KHK'nın geçici 5. maddesi ile Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün devri düzenlenmiştir. Yukarıda açıklandığı gibi TODAİE'nin kapatılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile ilgisi olmadığından Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gibi devri de Yetki Kanunu kapsamında değildir.

703 sayılı KHK'nın geçici 6. maddesi ile maddenin yürürlüğe girdiği tarihte TÜBİTAK başkan yardımcıları ile Bilim Kurulu üyelerinin görevlerinin sona ereceği düzenlenmiştir. Bu kuralın anayasa değişikliklerine uyum sağlanması amacı ile ilgisi olmadığı gibi Yetki Kanunu'nun kapsamında da değildir. Diğer taraftan Anayasanın 27. maddesinde bilim ve sanat özgürlüğü güvence altına alınmıştır ve bu hak Anayasanın 91. maddesine göre KHK ile düzenlenemez. Bilim Kurulu üyelerinin üyeliklerine son verilmesi bu nedenle Anayasanın 91. maddesine de aykırıdır.

703 sayılı KHK'nın geçici 12. maddesi ile Türkiye Adalet Akademisinin devri düzenlenmiştir. Yukarıda açıklandığı gibi Türkiye Adalet Akademisinin kapatılmasının anayasa değişikliklerine uyum sağlanması ile ilgisi olmadığından Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gibi devri de Yetki Kanunu kapsamında değildir.

Açıklanan nedenlerle 703 sayılı KHK'nın; 2. maddesi, 6. maddesinin (b) fıkrası, 9. maddesinin (e) ve (g) fıkraları, 11. maddesinin (c) fıkrası, 12. maddesinin (o) fıkrası, (v) fıkrasında yer alan ["ve liglere katılan" ibaresi "gençlik ve" şeklinde] ibaresi ve (z) fıkrası, 14. maddesi, 16. maddesinin (b) fıkrası, 18. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3152 sayılı Kanun'un 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrası, 19. maddesinin (b) fıkrası, 20. maddesi, 22. maddesinin (b) fıkrası ve (ç) fıkrasında yer alan "maddenin başlığı 'Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı' şeklinde" ibaresi, 23. maddesinin (e) fıkrası, 30. maddesinin (b)

fıkrası, 43. maddesi, 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkraları, 51. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 61. maddesinin (b), (d) ve (f) fıkraları, 62. maddesinin (c) fıkrası, 63. maddesinde yer alan “1 ila 4üncü maddeleri, 6 ila 8inci maddeleri, 11 ila 13üncü maddeleri, geçici linci ve geçici 2nci maddeleri yürürlükten kaldırılmış” ibaresi, 64. maddesinin (b) fıkrası, 65. maddesi, 67. maddesinin (b) fıkrası, 68. maddesinin (ç) fıkrası, 71. maddesinin (e) fıkrası, 77. maddesinin (b) fıkrası, 80. maddesinin (d) fıkrası, 82. maddesinin (c) fıkrası, 88. maddesinin (b) fıkrası, 90. maddesi, 95. maddesinin (ç), (ı), (i), (j), (k), (l) ve (m) fıkraları, 97. maddesi, 98. maddesinin (b), (c), (ç), (d), ve (f) fıkraları, 102. maddesinin (d) fıkrası, 103. maddesi, 104. maddesi, 105. maddesi, 106. maddesi, 107. maddesi, 109. maddesinin (a), (b), (ç) ve (d) fıkraları, 110. maddesinin (c) ve (ç) fıkraları, 117. maddesi, 118. maddesinin (c) ve (ç) fıkraları, 119. maddesi, 121. maddesinin (d), (e) ve (f) fıkraları, 125. maddesi, 136. maddesinin (a) ve (b) fıkraları, 138. maddesinin (c), (ç) ve (d) fıkraları, 139. maddesinin (c) fıkrasında yer alan “ile ikinci fıkraları” ibaresi, 140. maddesinin (k) fıkrası, 141. maddesi, 149. maddesinin (c) fıkrası, 151. maddesinin (h) ve (j) fıkraları, 160. maddesinin (a) fıkrasında yer alan “üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde” ibaresi ile “Üniversitenin rektörü Cumhurbaşkanı tarafından atanır” cümlesi, 161. maddesi, 164. maddesinin (b) fıkrası, 167. maddesinin (a), (b) ve (c) fıkraları, 168. maddesinin (a) fıkrası, 169. maddesinin (c) ve (ç) fıkraları, 170. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun’un 8. maddesinin ikinci fıkrası ve aynı maddenin yürürlükten kaldırılan üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesi, 171. maddesinin (d) fıkrası ile değiştirilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53. maddesinin (c) fıkrasının ikinci paragrafı ve aynı fıkranın yürürlükten kaldırılan üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümleleri, 172. maddesinin (a) fıkrası, 173. maddesi, 174. maddesi, 175. maddesi, 176. maddesi, 178. maddesi, 179. maddesi, 183. maddesi, 184. maddesi, 190. maddesi, 192. maddesinin (b) fıkrası, 195. maddesinin (b) fıkrası, 196. maddesi, 197. maddesi, 200. maddesi, 204. maddesinin (a) ve (ç) fıkraları, 205. maddesinin (f) ve (g) fıkraları, 206. maddesi, 207. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 209. maddesi, 210. maddesinin (b) ve (c) fıkraları, 211. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 212. maddesinin (a) ve (c) fıkraları, 213. maddesinin (ı) fıkrası, Geçici 5. maddesi, Geçici 6. maddesi, Geçici 12. maddesi, Yetki Kanunu’nun amaç ve kapsamı içinde yer almadıkları ve belirtilenlerin Anayasanın KHK ile düzenlenmesini yasakladığı konularda düzenleme içermeleri dolayısıyla başta Anayasa’nın 91. maddesi olmak üzere, 6., 7. ve 87. maddelerine aykırıdırlar ve iptal edilmeleri gerekir.

C. ESAS BAKIMINDAN ANAYASAYA AYKIRILIKLAR

1. 703 Sayılı KHK’nın 9. Maddesinin (g) Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703. sayılı KHK’nın 9. maddesinin (g) fıkrası ile 14/3/2013 sayılı ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun 31. maddesinden sonra gelmek üzere ek 1. madde eklenmiştir. Buna göre elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecektir. Görüldüğü gibi bu kural ile elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesi konusunda inceleme, tespit raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere, kamu kuruluşlarını, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler ile özel hukuk tüzel kişilerin

görevlendirme, yetkilendirme, veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma konularının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Oysa Anayasa'nın 47. maddesinin son fıkrasına göre Devlet, Kamu İktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzel kişilere yaptırılacağı veya devredilebileceği kanunla düzenlenir. Oysa iptali istenen kural Anayasanın kanunla düzenlenmesini zorunlu tuttuğu bir konunun düzenlenmesini yönetmeliğe bırakmaktadır. Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü bir alanda, temel ilke ve kuralları belirlemeden düzenleme yetkisinin genel bir hükümle yürütme organına verilmesi, hem Anayasa'nın 47. maddesine hem de yasama yetkisinin devrini yasaklayan 7. maddesine açıkça aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle, 703 sayılı KHK'nın 9. maddesinin (g) fıkrası Anayasanın 7. ve 47. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

2. 703 Sayılı KHK'nın 11. Maddesinin (c) Fıkrası ile değiştirilen 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu'nun 11. maddesinin son cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanınca belirlenir" ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

703 sayılı KHK'nın 11. maddesinin (c) fıkrası ile değiştirilen 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu'nun 11. maddesinde Gençlik ve Spor Bakanlığının yurtdışında yürüteceği program, proje ve faaliyetlerin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması amacıyla Koordinasyon Ofisleri kurulabileceği. Koordinasyon Ofislerinin kurulacağı yerler ve süresi ile Ofislerin çalışma usul ve esaslarının; bu Ofislerde, Bakanlık ve bağlı kuruluşları personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve Ofis hizmetlerinde çalışan personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara ödenecek ücretlerin belirlenmesi, personele yapılacak ödemeler dışında kalan diğer harcamaların neler olacağı ve harcamaya ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca belirleneceği hükmüne yer verilmiştir.

Anayasanın 128. maddesinin 2. fıkrasına göre memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. İptali istenilen kuralda yer alan personelin kamu görevlisi olduğunda şüphe yoktur. Bu personelin niteliklerinin, atanmasının ve haklarının Anayasanın bu açık hükmüne göre ancak kanunla belirlenebileceği açıktır. Oysa iptali istenen kural ile bu yetki Cumhurbaşkanına verilmiştir. Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü bir alanda, temel ilke ve kurallar dahi belirlenmeden düzenleme yetkisinin genel bir hükümle yürütme organına verilmesi hem Anayasa'nın 128. maddesine hem de yasama yetkisinin devrini yasaklayan 7. maddesine açıkça aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK'nın 11. maddesinin (c) fıkrası ile değiştirilen 351 sayılı Yasanın 11. maddesinin son cümlesinde yer alan "Cumhurbaşkanınca belirlenir" ibaresi Anayasanın 7. ve 128. maddelerine aykırıdır ve iptal edilmesi gerekir.

3. 703 Sayılı KHK'nın 12. Maddesinin (z) Fıkrası ile 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen ek 13. maddesi ile (aa) fıkrası ile 3289 sayılı Kanuna eklenen Geçici 16. maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) fıkrası ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. maddede Gençlik ve Spor Bakanlığı denetçilerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun

138. maddesindeki yetkiyi haiz olduğu kuralına yer verilmiştir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 138. maddesinde görevden uzaklaştırmaya yetkili kişiler düzenlenmiştir. Dolayısıyla kural ile Gençlik ve Spor Bakanlığı denetçilerine görevden uzaklaştırma yetkisi tanınmak istendiği anlaşılmaktadır.

Gençlik ve Spor Bakanlığının görev ve yetkileri 3289 sayılı Yasanın yanı sıra 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenmiştir. 206. maddesinde Bakanlığın denetçi istihdam edebileceği belirtilmiş ancak bu denetçilerin görevleri düzenlenmemiştir. 1 nolu CBK'nın çeşitli hükümlerinde Bakanlığın spor kulüpleri ile ilgili görevlerine yer verilmiştir. Açık bir şekilde düzenlenmediğinden denetçilerin spor kulüplerini denetlemesi halinde dava konusu maddeye dayanarak kulüp başkanlarını görevden uzaklaştırması söz konusu olabilir ki bu Anayasanın hiçbir organın anayasadan kaynaklanmayan bir yetki kullanamayacağını düzenleyen 6. maddesine aykırılık oluşturur. Nitekim Anayasa Mahkemesi benzer bir durumda Başbakanlık müfettişlerine işçi sendikalarını denetleme yetkisi veren kuralı Anayasanın 6. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir (AYMK, E.2009/50, K. 2011/89, KT. 2/6/2011)

Açıklanan nedenle 703 Sayılı KHK'nın 12. maddesinin (z) fıkrası ile 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 13. madde Anayasanın 6. maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

Diğer taraftan 703 Sayılı KHK'nın 12. maddesinin (aa) fıkrası ile 3289 sayılı Kanuna eklenen Geçici 16. maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinde "Spor Genel Müdürlüğü ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde Müşavir ve Spor Kontrolörü kadrolarında görev yapanlar Araştırmacı kadrolarına hâlen buldukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır." kuralına yer verilmiştir.

Böylece Spor Genel Müdürlüğü ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde Müşavir ve spor kontrolü kadrolarında görev yapmakta olan kamu görevlilerinin görev yapmakta oldukları kadroları değiştirilerek, araştırmacı kadrolarına atanması öngörülmektedir.

Bilindiği gibi kamu hizmetleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir. Anayasanın 128. maddesine göre; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." Anayasanın bu hükmü çerçevesinde özel kanun olarak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ilgili kamu görevlilerinin atama ve diğer özlük hakları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Esasen devlet ile kişi arasında genel anlamda yapılmış olan bir iş akdi niteliği taşıyan 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, akdin tarafı ve işveren olan devletin icrai organı olan yürütmenin akdin hükümlerini tek taraflı olarak kendi işlem ve kararları ile değiştirmemesi amacıyla bir iş güvencesi olarak düzenlenmiştir. Özde bu Anayasa hükmü memurun idareye karşı güvencesini de oluşturmaktadır.

Nitekim, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 45., 71., 76. ve 91. maddeleri ile memurların sınıf, unvan, görev değişikliklerine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Bu yasal düzenlemelerin esas düzenlemesi olarak 45. madde ile düzenleme yapılmıştır. Söz konusu maddeye göre hiçbir memurun sınıfının dışında bir görevde çalıştırılmayacağı hususu düzenlenmiştir. Ancak, bazı zorunlu hallerde ve kadrolarının kapatılması veya başka kamu

kurumlara naklen atamalarda bu esas düzenlemenin istisnalarına da yukarıda bahsedilen diğer maddelerde yer verilmiştir.

Bu çerçevede özellikle 71. maddenin ikinci fıkrası ile memurların sınıf değiştirmelerinde meslekleri ile ilgili sınıftan genel idare hizmetleri sınıfına veya genel idare hizmeti sınıfından meslekleri ile ilgili hizmet sınıfına atanmalarında memurun muvafakati aranmamıştır. Bunun haricindeki atamalarda ise memurun isteği esas alınmıştır. Bu hususta Kanun'un 76. Maddesinde düzenleme yapılmıştır.

İlgili Kanun'da son olarak kadroları kaldırılan devlet memurlarının da durumu düzenlenmiştir. Kanunun 91 inci Maddesinde kadrosu kaldırılan bir memurun kendi kurumunda durumuna ve niteliğine uygun bir kadroya atanması esas olarak düzenlenmiş, kendi kurumunda kadro bulunmadığı hallerde de diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanma ve mali hakları da Maddeni sonunda dile getirilmiştir. Özellikle unvanları müdür ve daha üst olanlar ile danışma işlevlerine ilişkin kadrolarda çalışanlar için başka bir kamu kurumuna atanmada Araştırmacı kadrolarına, diğerlerinin ise durumlarına uygun kadrolara atanması düzenlenmiştir. Bir başka deyişle işin sonlanması halinde akdin feshi yerine akdin sürdürülebilmesi için bir istisnai düzenleme yapılmıştır.

Hal böyle iken 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12. Maddesinin (aa) fıkrası ile 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu'na eklenen Geçici Madde 16'nın 2. Fıkrasının birinci cümlesi ile Spor Genel Müdürlüğü ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde Müşavir ve spor kontrolü kadrolarında görev yapmakta olan kamu görevlilerinin kadrolarının araştırmacı olarak değiştirilmesi, usul açısından yetki kanunu kapsamında olmamasının yanı sıra esas açısından Anayasa'ya uygun bir düzenleme değildir.

Öncelikle Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Özlük İşlerinin Yasa ile Düzenlenmesi İlkesi- 1982 Anayasası'nın kamu personel hukukuna ilişkin bu temel ilkesinin sözel (lafzi) yorumu açıktır. Anayasa'ya göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statülerinin bütün öğeleri yasama organı tarafından yasa formunda düzenlenebilir.

İlke ile ilk olarak, statünün düzenleyici öznesi yasama organı olarak belirlenmiştir. Burada, yasama dışında hiçbir organ herhangi bir biçimde memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statülerini düzenleyemez kuralı ortaya çıkmaktadır.

İkinci olarak, yasama organına takdir hakkı tanınmayarak memurlar ve diğer kamu görevlilerinin rejimlerinin bütün öğelerinin yasa konusu olması hüküm altına alınmıştır.

Üçüncü olarak, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statüleri yasa tipi hukuk formu ile düzenlenebilir. Buradan ilkenin hukuki nedenselliğini görmemiz mümkündür.

Dördüncü olarak 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile hükme "mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır" cümlesi eklenerek memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statülerinin yasa ile düzenlenmesi ilkesine bir istisna getirilmiştir.

Buradan da anlaşılacağı üzere Anayasa'nın memurlar ve diğer kamu görevlilerinin haklarının kanunla düzenlenmesi ilkesinin istisnasının olup olmadığını tartışmak gerekmektedir.

Anayasanın kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisini düzenleyen 91. maddesinin 1. fıkrasında; “Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez” kuralı öngörülmüş, 2. fıkrasında da; “yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin yerleşik hale gelen içtihatları, yetki kanunlarının Anayasanın 91/2. maddesi gereğince taşınması gereken unsurlara ek olarak, yetki kanunlarıyla ancak “önemli, ivedi ve zorunlu” durumlar için KHK çıkarma yetkisi verilebileceği, bu unsurları içermeyen konularda KHK çıkarma yetki verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği ve bunun da Anayasanın 7. maddesine aykırı olacağı yönündedir (AYMK, 20.3.2001, E.2001/9, K.2001/56, RG: 19.1.2001-24645).

Anayasa Mahkemesine göre Anayasanın ilgili hükmünde kanunla düzenleneceği belirtilen bütün alanların –düzenleme konusu alanın Anayasanın 91. maddesinde öngörülen yasak alan içinde bulunmaması kaydıyla- kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır. Bu durum bir kararda şöyle ifade edilmiştir: “Anayasa’nın ‘İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği’ başlıklı 123. maddesinin birinci fıkrasında, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olan idarenin, yasayla düzenleneceği, üçüncü fıkrasında ise, kamu tüzelkişiliğinin ancak yasayla ya da yasanın açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulacağı öngörülmüştür. Anayasa’nın bir konunun yasayla düzenleneceğini öngördüğü durumlarda, o konu KHK ile ilgili özel hüküm olan 91. maddesinin sınırlaması dışında kalmadıkça ya da 163. maddede olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe, KHK ile düzenlenebilir. Anayasa’nın genelde yasayla düzenlemeyi öngörmesi, ayrı kural olan 91. maddeyi gereksiz ve geçersiz kılamaz. Yasa ile KHK’nin hukuksal yapıları, nitelik ve oluşum yöntemleri ayrı olsa da Anayasa, 91. maddesiyle açıkça KHK ile düzenlemeye olur vermiştir. Anayasa’nın 12.-40. maddeleriyle 66.-74. maddelerinin öngördüğü yasayla düzenleme yolu 91. maddeyle korunarak bu konularda KHK çıkarılamayacağı esası getirilmiştir. Bu durum karşısında, Anayasa’nın yasayla düzenleme yapılacağını öngören her maddesini, mutlak ve yalnız yasa çıkarılmasını gerektiren bir zorunluluk saymak ve 91. maddeyi bunlar dışında geçerli görmek olanaksızdır” (AYMK, 17.7.1990, E.1990/1, K.1990/21, RG: 16.7.1991-20931).

Personel statüsüne ilişkin düzenlemelerin KHK’lerle yapılıp yapılamayacağını tespitinde düzenlenen alanın içeriğine ve Anayasadaki yerine bakmak gerekmektedir. Eğer düzenleme yetkisi verilen alan 91. maddede KHK ile düzenlenemeyeceği belirtilen konulara ilişkinse KHK ile düzenlenemeyecek, bu konulara ilişkin değilse KHK ile düzenlenmesi mümkün olacaktır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi içtihadı gereği düzenleme yetkisi verilen alanın önemli, ivedi ve zorunlu durumlara ilişkin olması da gerekecektir.

Anayasa Mahkemesi, memurların ve diğer kamu görevlilerinin idari, mali ve sosyal haklarında düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren 21.12.2000 günlü, 4615 sayılı Yetki Kanunuyla ilgili kararında mali ve sosyal haklar konusunda verilen düzenleme yetkisini; “Memurlar ve diğer kamu görevlilerine aylık ve çeşitli isimler altında yapılan ödemelerin mali haklar, sosyal yardımlar ile sosyal güvenlik alanında sağlanan olanaklar ise sosyal haklar içinde değerlendirilerek bu hakların kapsamı belirlenebilmektedir. Kamu kesimindeki ücretlerin dengesizliğinin personel hukukunun temel

ilkeleri arasında yer alan “kariyer” ve “liyakat” ilkelerini zedelediği ve personelin verimli ve etkin çalışmasını olumsuz yönde etkilediği de gözetilerek hizmetin özellik ve gereklerine göre bu adaletsizlikleri giderecek düzenlemeler yapılmasının kamu hizmetinin özelliğine göre önemli, ivedi ve zorunlu olmadığı ileri sürülemez” gerekçeleriyle Anayasaya uygun görmüş; idari haklarla ilgili olarak düzenleme yetkisi verilmesini ise; ““idari hak” kavramının, memurların ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal hakları dışında kalan tüm haklarını ifade etmesi nedeniyle bir belirsizlik içerdiği açıktır. Mali ve sosyal haklar dışındaki idari hak kavramı içinde nitelenebilecek konular önemli, zorunlu ve ivedi durumlar kapsamında düşünülemez. İptali istenilen kurallar içinde “idari” sözcüğüne de yer verilmesi, Anayasanın 91. maddesinde KHK ile düzenlenemeyeceği belirtilen yasak alan içinde kalan konularda düzenleme yapılmasına olanak vermesi nedeniyle de kabul edilemez” (AYMK, 20.3.2001, E.2001/9, K.2001/56, RG: 19.1.2001-24645.), gerekçesiyle Anayasaya aykırı kabul etmiştir.

Anayasa Mahkemesi bir yetki kanuna dayanmayan, dayandığı yetki kanununun kapsamı dışında bulunan ya da dayandığı yetki kanunu iptal edilmiş olan KHK’ların içerikleri yönünden Anayasaya uygun olup olmadıklarına bakılmadan iptal edilmeleri gerektiği görüşündedir. Nitekim Mahkeme, 527 sayılı KHK ile düzenlenmiş bulunan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun üst öğrenim intibakına ilişkin 36/12-d. maddesiyle ilgili bir başvuruda, 527 sayılı KHK’nin dayanağı olan 3990 sayılı Yetki Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olduğundan hareketle -kuralın içeriği yönünden Anayasaya uygunluk incelemesi yapmadan-iptaline karar vermiştir (AYMK, 16.4.2003, E.2003/22, K.2003/34, RG: 16.7.2003-25170.).

Yukarıda da belirtildiği üzere Anayasa’nın 91 inci Maddesi çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı’na geçiş hususunda KHK çıkarma yetkisine dayanarak çıkarılan 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12. Maddesi ile yapılan bu düzenlemenin Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş ile bağdaşmayacağı açıktır. Bu çerçevede Anayasa’nın 128 inci Maddesinde belirlenen memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi ilkesine aykırılık taşımaktadır.

Sonuç olarak 703 Sayılı KHK’nın 12. Maddesinin (z) Fıkrası ile 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’a eklenen ek 13. maddesi ile (aa) fıkrası ile 3289 sayılı Kanuna eklenen Geçici 16. maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesi Anayasanın 6., 91. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

4. 703 Sayılı KHK’nın 16. Maddesinin (b) Fıkrası ile değiştirilen 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Kanun’un 7. maddesinin ve (ç) fıkrası ile geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK’nın 16. maddesinin (ç) fıkrası ile 4059 sayılı Kanun’un 7. maddesi değiştirilerek Hazine ve Maliye Bakanlığının, görevleri ile ilgili olarak ihtiyaç duydukları konularda araştırma, etüt ve proje ile uluslararası ikili ve çok taraflı temas ve toplantılar düzenleme ve bunlarla ilgili her türlü mal ve hizmetlerin sağlanması gibi işleri yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme veya pazarlık usulü ile yaptırabileceği ve bu konularla ilgili mal ve hizmet satın alabileceği, bu hususta 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı ve söz konusu madde ile ilgili diğer hususların Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmeliklerle belirleneceği hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla Bakanlık araştırma proje, etüt, ve toplantı düzenleme ve bunlarla ilgili mal ve hizmet sağlama işlerini İhale Kanunu hükümlerine uymadan yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere yaptırabilecek, bunlardan sözleşme ve pazarlık usulüyle satın alabilecektir.

Anayasanın 128. maddesine göre Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülür. İptali istenen kural ile sözleşme ya da pazarlık usulüyle, hizmet satın alımı suretiyle yapılabileceği belirtilen işlerin önemli bir bölümü asli ve sürekli bir nitelik taşımaktadır ve kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerekir. Bu nedenle kural Anayasanın 128. maddesine aykırıdır.

Diğer taraftan söz konusu işlemler, Devlet İhale Kanunundan da istisna tutulmuştur. Devlet İhale Kanunu'nun temel amacı kamu ihalelerinin şeffaf bir şekilde yapılarak, bütün isteklilerin eşit bir şekilde katılımına ve rekabete olanak tanımak suretiyle kamu yararına en uygun sözleşmelerin yapılmasını ve yolsuzlukların önlenmesini amaçlamaktadır. Bu yönüyle Devlet İhale Kanunu, hukuk devletini gerçekleştirme araçlarından biridir. Hukuk devleti, keyfi yönetimin karşıtı olarak bütün işlemlerini hukuka uygun yürüten bireylerin eşitliğini ve hukuki güvenliğini sağlayan devlettir. Dava konusu kural ile bakanlığın yapacağı pek çok mal ve hizmet alımına ilişkin sözleşmenin Devlet İhale Kanunundan istisna tutularak pazarlık ve sözleşme usulüyle yapılmasına olanak tanınmasının hiçbir objektif gerekçesi bulunmadığı gibi söz konusu uygulamalar adam kayırmaya ve yolsuzluğa açık yöntemler olup kamunun zarar görmesine de yol açacaktır. Bu yönüyle de kural Anayasanın 2. maddesinde cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK'nın 16. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesi Anayasanın 2. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

Diğer taraftan 703 Sayılı KHK'nın 16. maddesinin (ç) fıkrası ile 4059 sayılı Kanun'un geçici 12 ve geçici 14. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan geçici 12. madde, Hazine Müsteşarlığının İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinde çalışmakta olan kamu görevlileri açısından Geçici 12. Maddenin yürürlük tarihinden önce 506 Sayılı Kanuna tabi olarak yani bir diğer deyişle 5510 Sayılı Kanunun 4. maddesinin a fıkrasına göre sigortalı olan çalışanların bu sigortalılık ilişkilerinin istekleri halinde devam ettirilmesini öngörmektedir.

Anayasanın 2. maddesi; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir", hükmünü içermektedir.

İlk bakışta soyut bir ilke gibi görünen hukuk devleti ilkesinin uygulamasına bakıldığında bunun tek bir unsurdan oluşmadığı, insanların geleceğe güvenle bakabilmelerinin, her yönüyle huzurlu ve mutlu bir hayat sürebilmelerinin hemen tüm gereklerini içine alan torba bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Bu haliyle hukuk devleti ilkesi içeriği sınırlı olmayan, insan haklarıyla ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanda ortaya çıkacak yeni anlayış ve uygulamalara da açık olan bir ilke durumundadır.

Hukuk devleti ilkesinin genel olarak anlam ve içeriği ile bir hukuk devletinin temel amaç ve işlevleri Anayasa Mahkemesinin bir kararında şu şekilde belirtilmiştir; "Anayasa'nın 2. maddesinde, Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu

bağlamda, hukuk devletinde yasa koyucu, yasaların yalnız Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür” (AYMK, 27.2.2001, E.1999/43, K.2001/46, RG: 20.3.2002-24701.).

Mahkemenin bir kararında yer alan; “hukuk devletinin, Anayasanın açık hükümlerinden önce hukukun bilinen ve tüm uygar ülkelerin benimseyip uyduğu ilkelere uygun olması gerekir” (AYMK, 27.3.1986, E.1985/31, K.1986/11, RG: 9.5.1986-19102), şeklindeki gerekçeyle de hukuk devleti ilkesinin Anayasayı da aşan yönü vurgulanmıştır.

Kazanılmış hakların ihlal edilemeyeceği, kanunların geçmiş ve kesinleşmiş durumları etkilemeyeceği, hukuk kurallarının belirlilik ve öngörülebilirlik niteliklerini taşıması gerektiği gibi ilkeler hukuk devleti ilkesini somutlaştıran, hayata ve uygulamaya geçiren alt ilkeleri oluşturmaktadır.

Kazanılmış Haklara Saygı İlkesi Kazanılmış hak kavramı, kesin olarak tanımlanabilmiş sınırları belirlenmiş bir kavram değildir. Anayasa Mahkemesinin; “Kazanılmış hak sözcüğü, hukukun en belirsiz, uygulama sahası çok dar, genel hukuksal durumlarda konu edilemeyen bir kavramdır” (AYMK, 25.10.1990, E.1989/23, K.1990/26, RG: 9.1.1991-20750), saptaması da bu gerçeği vurgulamaktadır. Anayasa Mahkemesinin kazanılmış haklara saygı ilkesinin kaynağını belirleyen ve bu ilkenin anlam ve kapsamını ortaya koyan kararlarından bazıları şu şekildedir. “Kazanılmış haklara saygı ilkesi hukukun genel ilkeleri ve hukuk devleti kavramı içerisinde yer alır. Bu ilkenin temel amacı ise bireylerin hukuk güvenliğini sağlamaktır” (AYMK, 10.4.2003, E.2002/112, K.2003/33, RG: 4.11.2003-25279). “Devlet faaliyetlerinin hukuk kurallarına uygun olması, kazanılmış haklara saygı duyulmasını gerektirir. Ancak, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bir hakkın ya da borcun yeni yasadanda önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir” (AYMK, 20.12.1983, E.1982/4, K.1983/17, RG: 13.12.1984-18604).

“Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir” (AYMK, 203.4.2001, E.1990/50, K.2001/67, RG: 7.11.2001-24576.).

Mahkemenin statü hukukuna ilişkin ilkelerin de irdelendiği bir başka kararında ise “... Kamu hukuku alanında anayasa, yasa, tüzük, yönetmelik gibi düzenleyici tasarruflarla konmuş kurallar, kamu hizmetinin gerekleri, gereksinimleri gibi nedenlerle ve konuldukları yöntemlere uymak, Anayasaya ve yasalara uygun düşmek kaydıyla her zaman değiştirilebilirler veya kaldırılabilirler” şeklindeki tanımlamasıyla konuya açıklık getirmiştir (AYMK, 28.9.1988, E.1988/12, K.1988/32, RG: 11.12.1988-20015). Bu karara göre eğer bir konu daha önce yasalarla düzenlenmemişse, yani önceki yasanın kişilere sağladığı bir hak yoksa uygulamada gerçekleşen kimi durumlar, Anayasal boyutta kazanılmış hak olarak kabul edilmemektedir.

Bir kısım suçları işleyenlerin emeklilik hakkından yoksun bırakılmasını öngören 4237 sayılı Kanunun 13. maddesine karşı açılan davada ise Anayasa Mahkemesi söz konusu kuralı kazanılmış hakları ihlal ettiği gerekçesiyle iptal etmiştir. Kararda şöyle denilmiştir: “Anayasanın 117 nci maddesinin ikinci fıkrasında; “memurların nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” hükmü vardır. Bu hükümle kanun koyucuya, memurların bağlı olacakları statü içinde düzenleyeceği konular hakkında direktif verilmiştir. Emekliliğe ilişkin esaslar da bu konulardandır. Kanun koyucunun bu görevi yerine getirirken sınırsız bir yetkiye sahip

olmadığı, bütün yasama tasarruflarında olduğu gibi burada da, genel hukuk esasları ve özellikle Anayasanın ilkeleri ile bağlı olduğu aşıkardır. Emeklilik hakkından yoksun bırakmayı öngören söz konusu hüküm, genel hukuk esaslarından ve hatta hukuk devleti ilkesinin gereklerinden olan kazanılmış hak kavramını zedelemekle birlikte yukarıda açıklandığı gibi sosyal güvenlik ilkesini de kayıtlamaktadır” (AYMK, 11.12.1964, E.1963/138, K.1964/71, RG: 2.4.1965-11969).

Görüldüğü üzere kazanılmış hak kavramı Anayasa mahkemesi tarafından birçok kararıyla netleştirilmiştir. Bu kararlar ışığında kazanılmış hak kavramı açısından üç durumu birbirinden ayrı düşünmek gerekmektedir. Birincisi kanunun öngördüğü durumun kişiler için bireysel olarak gerçekleşmesi durumudur. Bu durumda herhangi bir sorun yoktur, ilgililerin gerçekleşen hakları kazanılmış hak kavramı çerçevesinde korunacaktır. Burada kimi hakların artık nitelik değiştirmesi dahi söz konusu olabilir. Örneğin, yasa gereği alınan bir maaş artık kazanılmış haktan ziyade bir mülkiyet hakkı niteliğine dönüşmüştür. İkincisi beklenen ya da umulan haklardır. Personel statüsü bakımından ilerisi için beklenen hakların yasa değişikliğinde korunması söz konusu değildir. Kanun koyucu statü kurallarını ileriye dönük olarak her zaman değiştirebilir. İlgililer yeni kurallara uymak zorundadır. Üçüncüsü ise üzerinde pek durulmayan kazanılmış hukuksal durum kavramıdır. Kazanılmış hukuksal durum kavramını, kanunun öngördüğü statüyle ilgili bütün şartların ilgili bakımdan tamamlanmış olması şeklinde ifade etmek mümkündür. Burada kanunda öngörülen şartlar ilgili bakımdan fiilen gerçekleşmiş, sonuçlanmış değildir. Diğer bir deyişle kazanılmış bir hak oluşmamıştır. Ancak, söz konusu duruma ilişkin şartların tümü ilgili yönünden tamamlanmış ve kazanılmış bir durum oluşmuştur. İşte kazanılan bu durumu, ilerisi için gerçekleşmesi umut edilen ve beklenen haklardan ayırmalı ve hukuk kurallarında belirliliği ve öngörülebilirliği gerekli kılan hukuk güvenliği ilkesinin bir gereği olarak yeni kanun değişikliğinde korumalıdır. Bu şekilde oluşan kazanılmış hukuksal durumları korumaya değer görmemeyi haklı kılacak hiçbir neden bulunmamaktadır.

703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16. Maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendiyle yürürlükten kaldırılan 4059 Sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun Geçici 12 nci Maddesi bu açıdan bir hak ihlali yaratmaktadır. Söz konusu Geçici 12. Madde, Hazine Müsteşarlığının İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinde çalışmakta olan kamu görevlileri açısından Geçici 12. Maddenin yürürlük tarihinden önce 506 Sayılı Kanuna tabi olarak yani bir diğer deyişle 5510 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin a fıkrasına göre sigortalı olan çalışanların bu sigortalılık ilişkilerinin istekleri halinde devam ettirilmesini öngörmektedir. Bu hükümle söz konusu kişilerin mali ve sosyal haklarının korunması hedeflenmiştir. Kişilerin iradesi ile tercih yapması ve işçi statüsünde devam etmeyi tercih etmeleri halinde bunların sözleşmeli personel statüsüne geçirilmeyeceklerini düzenleyen bu hüküm, ilgili personel açısından kazanılmış bir hak olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla yukarıda da belirtildiği üzere kişi bireysel olarak bir hak kazanımı vardır. Aynı şekilde söz konusu hak bir kanun ile düzenlenmiştir ve Kanun ile değiştirilmesi gerekir. Oysa 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan yetki kanunu açısından bakıldığında bu tür bir yetkinin düzenlenmediği de açık bir biçimde görülmektedir. Bu nedenle söz konusu geçici 12. maddenin yürürlükten kaldırılmasını düzenleyen hüküm Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Öte yandan; 703 sayılı KHK'nın 16. maddesinin (ç) fıkrasıyla yürürlükten kaldırılan 4059 sayılı Kanunun geçici 14. maddesinde 662 Sayılı KHK'nın yayımlandığı tarih itibarıyla Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında

bulunanların görevlerinden alındıkları ve bunların Bakanlık müşavirlik kadrolarına atandıkları belirtilerek, söz konusu müşavirlik kadrolarına atanmaların mali ve sosyal haklarının herhangi bir hak kaybına uğramadan devam etmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Söz konusu kişilerin haklarını koruma altına alan hüküm yürürlükten kaldırılmakla, bu kişilerin hakları korumasız kalmıştır.

Hukuk devleti ilkesinin unsurlarından biri olan kazanılmış hak kavramı Anayasa mahkemesi tarafından yukarıda sözü edilen birçok kararıyla netleştirilmiştir. Bu kararlar ışığında kazanılmış hak kavramı açısından üç durumu birbirinden ayrı düşünmek gerekmektedir. Birincisi kanunun öngördüğü durumun kişiler için bireysel olarak gerçekleşmesi durumudur. Bu durumda herhangi bir sorun yoktur, ilgililerin gerçekleşen hakları kazanılmış hak kavramı çerçevesinde korunacaktır. Burada kimi hakların artık nitelik değiştirmesi dahi söz konusu olabilir. Örneğin, yasa gereği alınan bir maaş artık kazanılmış haktan ziyade bir mülkiyet hakkı niteliğine dönüşmüştür. İkincisi beklenen ya da umulan haklardır. Personel statüsü bakımından ilerisi için beklenen hakların yasa değişikliğinde korunması söz konusu değildir. Kanun koyucu statü kurallarını ileriye dönük olarak her zaman değiştirebilir. İlgililer yeni kurallara uymak zorundadır. Üçüncüsü ise üzerinde pek durulmayan kazanılmış hukuksal durum kavramıdır. Kazanılmış hukuksal durum kavramını, kanunun öngördüğü statüyle ilgili bütün şartların ilgili bakımdan tamamlanmış olması şeklinde ifade etmek mümkündür. Burada kanunda öngörülen şartlar ilgili bakımdan fiilen gerçekleşmiş, sonuçlanmış değildir. Diğer bir deyişle kazanılmış bir hak oluşmamıştır. Ancak, söz konusu duruma ilişkin şartların tümü ilgili yönünden tamamlanmış ve kazanılmış bir durum oluşmuştur. İşte kazanılan bu durumu, ilerisi için gerçekleşmesi umut edilen beklenen haklardan ayırmalı ve hukuk kurallarında belirliliği ve öngörülebilirliği gerekli kılan hukuk güvenliği ilkesinin bir gereği olarak yeni kanun değişikliğinde korumalıdır. Bu şekilde oluşan kazanılmış hukuksal durumları korumaya değer görmemeyi haklı kılacak hiçbir neden bulunmamaktadır.

Bilindiği üzere 703 Sayılı KHK Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişe ilişkin çıkarılan yetki kanunu uyarınca düzenlenen bir KHK'dır ve bu KHK'nın kapsamı da bu yetkiyle sınırlıdır, ancak Bakanlar Kurulunca yayımlanan 703 Sayılı KHK'nın 16. maddesinin (ç) fıkrasıyla yapılan bu düzenleme ile yetki devrinin sınırları aşılmıştır. Bunun ötesinde de Anayasa'nın hukuk devleti ilkesinin bir alt ilkesi olan kazanılmış hakların korunması ilkesi de zedelenmiştir. Özellikle yukarıda belirtilen 662 Sayılı KHK'nın yayımlandığı tarih itibariyle Hazine Müsteşarlığı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü ile Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğünde Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanlar açısından bireysel olarak bir yasal düzenleme ile kazanılmış olan mali ve sosyal hakların aynı yöntemle uyulmadan kaldırılması kazanılmış haklarını ortadan kaldırıcı niteliktedir. Bu kişiler açısından emeklilik haklarını dahi etkileyecek olan bu düzenleme nedeniyle bir mağduriyet ortaya çıkacaktır. Özellikle kanunun yayımı tarihinden itibaren bir mülkiyet hakkına dönüşen bireysel kazanılmış hakların, 703 sayılı KHK ile ortadan kaldırılması, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini düzenleyen 2. maddesine de açık aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak 703 Sayılı KHK'nın 16. Maddesinin (b) Fıkrası ile değiştirilen 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ve (ç) fıkrası ile geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılması, Anayasanın 2. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

5. 703 Sayılı KHK'nın 18. maddenin (b) fıkrası ile değiştirilen 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 18. maddenin (b) fıkrası ile 3152 sayılı Kanun'un 28/A maddesi değiştirilerek Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşlarının, illerde her türlü yatırım, yapım, bakım, onarım ve yardım işlerini Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı aracılığıyla yapabilecekleri, bu işler karşılığı yapılacak kaynak transferlerinin hangi aşamada ne surette avans veya tahakkuk suretiyle yapılacağı, ihaleye çıkılmasında kaynağın sağlanması yöntemi, avans karşılığı ödeneğin saklı tutulması, ödenek devri, aranacak belgeler ile bu kapsamdaki diğer usul ve esasların İçişleri Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından müştereken belirleneceği, bu madde kapsamında Başkanlık aracılığıyla yapılacak işlere ilişkin ödeneklerin, kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinde ayrı tertiplerde izleneceği, bu ödeneklerden diğer tertiplere aktarma yapılamayacağı ve başka amaçlarla kullanılmayacağı, söz konusu tertiplerde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımların ertesi yıl bütçesine devren ödenek kaydedileceği hükmüne yer verilmiştir.

İptali istenen ikinci fıkrada ise ildeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken yatırım ve hizmetlerin aksadığının ve bu durumun halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkilediğinin vali veya ilgili bakanlıkça tespit edilmesi durumunda, valinin uygun süre vererek hizmet ve yatırımın gerçekleştirilmesini isteyeceği, hizmet ve yatırımın verilen sürede gerçekleşmemesi hâlinde, valinin söz konusu yatırım ve hizmetin ildeki diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesini isteyebileceği gibi yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı aracılığıyla da yerine getirebileceği, yapılan veya yapılacak harcamalar karşılığı tutarların ilgili kurumun pay ve ödeneklerinden tahsis yapan kurum tarafından kesilerek ilgili başkanlığa veya hizmeti yerine getiren diğer kamu kurum ve kuruluşuna göndereceği düzenlenmiştir. Ayrıca söz konusu fıkra kapsamında ilgili genel bütçeli idarelere aktarılan tutarların, bir yandan genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir, diğer yandan bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetmeye ve yıl içerisinde harcanmayan kısımlarını ertesi yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydetmeye Strateji ve Bütçe Başkanlığının yetkili olduğu, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılan tutarların bütçeleriyle ilişkilendirilmesinin bu kurumların tabi olduğu mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirileceği kuralına yer verilmiştir.

Bu kuralın uygulamada temel olarak belediyeleri etkileyeceği, belediyelerin işlerine valiliğin müdahalesine ve gelirlerine el koymasına yol açacağı açıktır. Anayasanın 127. maddesinde halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri şeklinde tanımlanan mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği, merkezi idarenin mahalli idareler üzerinde kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu kuralına yer verilmiştir.

Yerinden yönetimler, Devlet tüzelkişiliğinden ayrı bir tüzelkişiliğe sahip olup bunun doğal sonucu olarak da kendilerine ait bir bütçeye, bir malvarlığına ve kendilerine ait bir personel varlığına sahiptir. Bu çerçevede ayrı kamu tüzelkişiliğine sahip olmalarının sonucu olarak merkezi idarenin hiyerarşisine dâhil değildirler ve idari özerkliğe sahiptirler.

Anayasa Mahkemesi de mahalli idarelerin özerkliğini şu şekilde ifade etmiştir: "Anayasa'da merkezî idare- mahallî idare ayrımının yapılması, mahallî idarelerin organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları

eliyle alması ve uygulaması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması gibi yetki ve ayrıcalıklar tanınmış olması, bu idarelerin özerkliklerinin somutlaşmış hâlidir.” (AYMK, E. 2012/87, K. 2014/41, KT. 27.02.2014).

Anayasa Mahkemesi, idari vesayet yetkisinin istisnai bir yetki olduğunu şu şekilde vurgulamıştır: “İdari vesayet yetkisi, hiyerarşik denetimde olduğu gibi genel bir yetki olmayıp, kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içerisinde kullanılması gereken istisnai bir yetkidir. İstisnailik ve kanunilik idari vesayet en belirgin iki temel özelliğidir. Bu bağlamda vesayet yetkisi mutlak bir kullanım zorunluluğunu da içermez. Anayasa’da belirtilen amaç ve çerçeve içinde kalmak koşuluyla bu yetkinin kapsam ve sınırını belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir.” (AYMK, E. 2012/87, K. 2014/41, KT. 27.02.2014; E. 2013/19, K. 2013/100, KT.12.09.2013; E. 2011/100, K. 2012/191, KT. 29.11.2012; E. 2011/11, K. 2011/151, KT. 03.11.2011).

Vesayet yetkisi merkezi yönetim biriminin, yerinden yönetimin yerine geçerek karar vermesine veya yerinden yönetimin kararını değiştirmesine olanak tanımaz. Anayasa Mahkemesi de vesayet yetkisinin kapsamını şöyle tanımlamıştır: “Vesayet makamlarınca bu yetki yerinden yönetim kuruluşunun işlemlerini iptal, onama, erteleme, izin verme, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme şeklinde kullanılabilmesi gibi bunların organlarının kararlarına karşı idari yargı mercilerinde dava açma yetkisi şeklinde de kullanılabilir. Buna karşılık vesayet yetkisi kural olarak merkezî idareye, yerinden yönetim kuruluşları yerine geçerek icrai karar alma yetkisi vermez.” Mahkeme bunun istisnası olarak yerinden yönetim kuruluşlarının kanunla kendilerine verilen görevleri hiç yapmaması veya kanunun öngördüğü şekilde yapmaması gibi kamu yararının zorunlu kıldığı durumlarda kanunla öngörülmek kaydıyla, merkezî idareye yerinden yönetim kuruluşunun yerine geçerek karar alma yetkisi tanınabileceğini belirtmiştir. Ancak bu istisnanın oldukça sınırlı tutulması yerel yönetimin özerkliğini ortadan kaldıracak bir nitelik almaması gerekir. Demokratik devlet ilkesinin gereği olarak organları seçimle oluşturulmuş özerk yapıların kararlarına müdahale edilmesi aynı zamanda seçmenlerin iradesine de müdahale niteliği taşır ve seçimleri anlamsızlaştırır.

Dava konusu düzenleme ile Valilere, özellikle muhalif partilere mensup belediyelerin çalışmasını engelleme, gelirlerine el koyma yetkisi tanımaktadır. Hangi hizmetlerin öncelikle yerine getirileceği aynı zamanda bir siyasi tercih sorunudur. Belediyeler kendi kaynakları ile yapabilecekleri hizmetleri yetkili organları eliyle belirleyecektir. Ancak belediyenin öncelikleri ile valinin öncelikleri her zaman örtüşmeyebilir. Vali belli bir hizmetin yerine getirilmesi için belediyeye süre vererek bu sürenin sonunda doğrudan olaya el atabilecek, hizmeti diğer kamu kurumlarına yaptırabilecek ve ücretini de Belediyelerin gelirlerinden doğrudan kesilmesini isteyebilecektir. Bu iktidara muhalif olan siyasi partilere mensup belediyelere doğrudan müdahale yetkisi tanımaktadır ve kötüye kullanılmaya oldukça açık bir yetkidir. Bu yetkinin kötüye kullanılmasına karşı da hiçbir güvence öngörülmemiştir. Valileri devletin temsilcisi olmaktan çıkararak ve partili cumhurbaşkanının temsilcisi haline getiren yasal düzenleme, bir de bu valilere belediyelerin işlerine doğrudan müdahale etme, onların yerine geçerek karar alma ve işlem yapma ve gelirlerine doğrudan el koyma yetkisi tanımaktadır.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK’nın 18. maddenin (b) fıkrası ile değiştirilen 3152 sayılı Kanun’un 28/A maddesinin ikinci fıkrası Anayasanın 2. ve 127 maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

6. 703 Sayılı KHK’nın 22. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı KHK’nın 13. maddesinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 22. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı KHK'nın 13. maddesinde "10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen izin veya ruhsatlara ilişkin hükümler, öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlar hakkında uygulanmaz. Öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlara iş yeri açma ve çalışma ruhsatı, Milli Eğitim Bakanlığınca verilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir." kuralına yer verilmiştir. Böylece öğrenci yurdu açmak için gerekli olan tüm ruhsatların belediyeler tarafından değil, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilmesi öngörülmüştür. Böylece yerel yönetim kurumu olan belediyelere ait olan yetkiler merkezi idareye verilmiştir.

İdari özerkliğe sahip olan belediyelere ait olan bir yetkinin belediyeden alınarak merkezi idareye verilmesi, vesayet denetimi yetkisini aşan, bu nedenle de idari özerkliği zedeleyen bir sonuç doğuracaktır. Vesayet denetimi, merkezi yönetimin yerel yönetimin yerine geçerek onun yerine karar alması, ya da yerel yönetim yetkilerinin merkezi yönetime devrine imkân vermez. Böyle bir devir için çok hayati bir haklı nedenin bulunması gerekir. Somut durumda böyle bir zorunluluk olduğunu söylemeye olanak bulunmamaktadır. Tam aksine yapı ruhsatlarını vermek için gerekli teknik donanıma sahip uzman personel belediyelerde bulunmaktadır. Aksine Milli Eğitim Bakanlığının bu konuda yeterli uzman personeli ve teknik donanımı bulunmamaktadır. Diğer taraftan ülke çapındaki yurtların işyeri açma ruhsatlarının Bakanlık tarafından verilmesi aynı zamanda hizmetlerin gereksiz gecikmesine ve maliyetlerin artmasına da neden olacaktır.

Sonuç olarak Anayasa'nın 127. maddesinde idari özerklik tanınmış olan belediyelere ait bir yetkinin merkezi idareye devri, vesayet denetimi yetkisi aşan bir nitelik taşımaktadır ve Anayasanın 127. maddesine aykırıdır.

7. 703 Sayılı KHK'nın 23. maddesinin (e) fıkrası ile 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Kanun'a eklenen ek 14. maddede yer alan "ve bu alımlarda eşit koşullarda yerli firmalara öncelik verilir" ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 23. maddesinin (e) fıkrası ile ve 1325 sayılı Kanun'a eklenen ek 14. madde ile Milli Mayın Faaliyet Merkezi Başkanlığı tarafından mayın faaliyetlerine ilişkin yapılacak mal ve hizmet alımlarının 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yapılacağı ve bu alımlarda eşit koşullarda yerli firmalara öncelik tanınacağı kuralına yer verilmiştir. 4734 sayılı yasanın 3. maddesinde istisnalar düzenlenmektedir. Yani mayın faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımları Kamu İhale Kanunundan istisna tutulacaktır. Bu durumda da yapılacak alımlarda koşulların eşit olması halinde yerli firmalara öncelik verileceği hükmüne yer verilmiştir.

Ancak düzenlemede koşulların eşitliğinden ne anlaşılması gerektiği ve bunun nasıl tespit edileceği konusunda hiçbir açıklık bulunmamaktadır. Bu durumda söz konusu işlere talip olanlar açısından temel bir belirsizlik söz konusudur. Anayasanın 2. maddesinde cumhuriyetin temel nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biri de yasaların belirliliği ve öngörülebilirliğidir. Belirlilik ve öngörülebilirlik hukuki güvenliğin temelidir. Eğer yasalar öngörülemez ise idarenin hukuka uygunluğundan söz etmek de mümkün olmayacaktır. Muğlak ve belirsiz yasalar yöneticilerin keyfi davranmasına da zemin hazırlarlar.

Bu nedenle koşulların eşitliğinden ne anlaşılması gerektiği ve bu eşitliğin kim tarafından ve nasıl tespit edileceği, öncelik verilmesinin sonuçlarının ne olacağı açık olmadığından kural belirsiz olup Anayasanın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırıdır, kuralın iptali gerekir.

8. 703 Sayılı KHK'nın 41. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3046 Sayılı Kanun'un 19/A maddesinde yer alan "(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil)" ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 41. maddesinin (b) fıkrası ile 3046 Sayılı Kanun'un 19/A maddesi değiştirilerek, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil), Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebileceği, söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevlerin ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılacağı ve yerine getirileceği ve bakanın, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların (5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dahil) her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkili olduğu kuralına yer verilmiştir.

Böylece bakanlar bağlı ilgili ve ilişkili kuruluşların her türlü işlem ve faaliyetini denetleyebileceklerdir. Oysa bu kurumlar bağımsız kurumlardır ve kurulma nedenleri, yürütme organından bağımsız denetleyici ve düzenleyici kurullar oluşturmaktır. 5018 sayılı Kanuna ek (III) sayılı cetvelde Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu ve Nükleer Düzenleme Kurumu yer almaktadır. Bunlardan Radyo Televizyon Üst Kurulu doğrudan Anayasanın 133. maddesinde düzenlenmiştir ve üyeleri siyasi parti gruplarının gösterecekleri adaylar arasından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilmektedir. Anayasanın bu kurulu bizzat düzenlemesinin ve üyelerini yasama organının seçmesinin amacı, kurulun yürütme organının etkisinden uzak bir şekilde bağımsız olarak çalışmasını sağlamaktır. Getirilen düzenleme ile ise bu bağımsızlık tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Nitekim 6112 sayılı RTÜK Kanununun 34/2. maddesinde Üst Kurulun mevzuatta kendisine verilen görev ve yetkileri kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getireceği kuralına yer verilmiş ve aynı maddenin beşinci fıkrasında Üst Kurulun, Sayıştay denetimine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. İptali istenen kural ise Üst Kurulun kendi kanununda yer alan bağımsızlık ilkesini ortadan kaldıracak şekilde kurulun bütün faaliyet ve işlemlerini bakanın denetimine açmıştır. Bu başta, bir hukuk devletinde kanunların bir biriyle uyumlu olması, ve hukuk düzeninin bütünlüğe sahip olması gereğine aykırı olduğu gibi, demokratik hukuk devleti ilkesinin temelini oluşturan kontrol ve denge mekanizmalarını ortadan kaldırması nedeniyle de hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Aynı durum diğer kurullar açısından da geçerlidir. Bu kurulların varlık nedeni, uzman birimler olarak özerklik statüsüne duyulan ihtiyaçtır. Bu şekilde bir hükümlerle bağımsız kurulların tamamının bağımsızlığının ortadan kaldırılarak adeta bakanların emrine verilmesi, görev, yetki ve sorumluluk üçlüsüne dayanan hukuk devletini ortadan kaldırma sonucunu doğuracaktır. Herhangi bir siyasi sorumluluğu olmayan, tamamen cumhurbaşkanına bağlı, onun iradesiyle göreve atanan ve görevden alınabilen bakanların bağımsız kurulların bütün faaliyet ve işlemlerini denetlemesi demek, bu kurulların doğrudan cumhurbaşkanının emrine

girmesi demektir. Bu ise sistem içindeki tüm denge mekanizmalarının ortadan kaldırılmak istendiğini ve siyasal sorumluluğu bulunmadığı gibi görev ve yetki ve sorumluluk halkası dışında yer alan Cumhurbaşkanının tek başına tüm devletin hâkimi haline getirildiğini göstermektedir.

Denge ve kontrol mekanizmaları anayasada ifadesini bulan demokratik hukuk devletinin vazgeçilmez koşuludur. Denge ve kontrol mekanizmalarının olmadığı yerde yönetimin keyfiliğe sapsması kaçınılmazdır. Bu nedenle 41. maddenin (b) fıkrası ile değiştirilen 3046 Sayılı Kanun'un 19/A maddesinde yer alan "(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil)" ibaresi Anayasanın 2. ve 133. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

9. 703 Sayılı KHK'nın 46. maddesinin (b) fıkrası ile 2879 Sayılı Kanun'un 4. maddesine eklenen fıkraların Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 46. maddesinin (b) fıkrası ile 2879 Sayılı Kanun'un 4. maddesine iki yeni fıkra eklenmiştir.

Eklenen ilk fıkroda Cumhurbaşkanınca atananlar hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40. maddesinin birinci fıkrasının uygulanmayacağı, bunlardan emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların aylıklarının kesilmeyeceği, yazılı talepte bulunanların ise aylıklarının kesileceği ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilecekleri hükmüne yer verilmiştir.

5434 sayılı Kanunun 40. maddesinde yaş hadleri düzenlenmiştir ve birinci fıkraya göre iştirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi 65 yaşını doldurdıkları tarihtir. Bu görevlere, 65 yaşını dolduranların açıktan veya naklen atamaları yapılamaz. Getirilen fıkra ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı personeline Cumhurbaşkanınca atananlara yaş haddi uygulanmayacak, bunların emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta olanların kendileri talepte bulunmadıkça aylıkları kesilmeyecektir. Bu şekilde ayrıcalıklı ve imtiyazlı bir grup oluşturulmuştur. Anayasanın 10. maddesine göre herkes ayırım yapılmaksızın kanun önünde eşittir ve hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Söz konusu kural ile diğer kamu görevlilerine tanınmayan ayrıcalıklar bu kişilere tanınmakta 65. yaşından sonra da çalışmaları ve aylık alanların emekli aylıklarını ayrıca almaya devam etmeleri sağlanmaktadır. Bu açık bir şekilde Anayasanın 10. maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

Diğer taraftan eklenen ikinci fıkra ile Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartına uygun şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı hakkında uygulanmayacağı, söz konusu kanunlarda düzenlenen hususlar ile mali iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirleneceği hükmüne yer verilmiştir. Görüldüğü gibi getirilen düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı makamı ve İdari İşler Başkanlığı pek çok kanundan istisna tutulmuştur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki hukuk devleti en temel anlamıyla kanunlara dayalı devlet demektir. Sadece yönetilenlerin değil yönetenlerin de kanunlara uyması bir hukuk devletinin ilk koşuludur. Başka bir deyişle, hukuk devleti, hukuka tabi olmak bakımından yöneten ve yönetilenlerin eşitlendiği, bir başka deyişle hukukça eşit yönetildiği devlet demektir. Ancak

getirilen düzenleme ile Cumhurbaşkanı ve yakın çevresinde çalışanlar pek çok kanundan istisna tutulmuş ve söz konusu yasaların düzenlediği konularda usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirleneceği hükmüne yer verilmiştir. Bu Cumhurbaşkanının kanunlardan bağımsız olarak kendi belirleyeceği kurallara göre yönetmesi anlamına gelmektedir. Bu açık bir şekilde keyfi yönetimin tanımı demektir. Keyfi yönetim ancak bir kişinin hiçbir yasa ile bağılı olmaksızın kendi belirlediği kurallara göre yönetmesi şeklinde tanımlanabilir ve getirilen kural bu tanım ile tam olarak örtüşmektedir. Hukuk devleti keyfi yönetimin tam karşıtı olarak, yönetenlerin de kanunlara tabi olduğu devlet demektir. Bu nedenle iptali istenen kural hukuk devleti ilkesini açıkça ağır bir şekilde ihlal etmektedir.

Sonuç olarak 703 Sayılı KHK'nın 46. maddesinin (b) fıkrası ile 2879 Sayılı Kanun'un 4. maddesine eklenen iki fıkra Anayasanın 2. ve 10. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

10. 703 Sayılı KHK'nın 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkraları ile 6253 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanun'da yapılan değişikliklerin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkraları ile 6253 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanun'da yapılan değişikliklerle Milli Saraylar Türkiye Büyük Millet Meclisine bağılı olmaktan çıkarılmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi idari teşkilatında yer alan buna ilişkin birimler kapatılmış ve kaldırılmıştır. Daha sonra çıkarılan 16/7/2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığına bağılı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı kurularak milli saraylar Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır.

Milli saraylar Osmanlı İmparatorluğu döneminde devlet başkanı olan Padişahlar tarafından kullanılan ve saltanat ve hilafetin kaldırılması ve Osmanlı Hanedanının ülke dışına çıkarılması ile birlikte mülkiyeti millete geçen saraylardır. 3/3/1924 tarihli ve 431 sayılı Kanun'un 8 ila 10. maddelerine göre Osmanlı İmparatorluğunda Padişahlık etmiş kimselerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde tapuya kayıtlı taşınmazları, mülga Padişahlık sarayları, kasırları ve emakini sairesi dahilindeki mefruşat, takımlar, tablolar, asarınemfise ve sair bilumum emvali menkule, ve emlaki Hakaniye namı altında olup evvelce Millete devredilen emlak ile beraber mülga Padişahlığa ait bilcümle emlak ve sabık Hazinei Humayun, muhteviyatlarıyla birlikte saray ve kasırlar ve mebanı ve arazi Millete intikal etmiştir. Bu şekilde millete geçen taşınmazlardan bir kısmı müze yapılmış, ya da başka kamu hizmetlerine tahsis edilmiş, bir kısmı da kurulan Milli Saraylar Müdürlüğü yönetimine verilmiştir. Milli Saraylar Müdürlüğü 1925-1933 yılları arasında Maliye Bakanlığına bağılı olarak hizmet vermiş, bu tarihte ise Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlanmıştır. 1933 malî yılı Bütçe Kanunu ile Millî Saraylar Müdürlüğü TBMM Bütçesine eklenmiş ve böylece yönetimi de TBMM Başkanlık Divanına geçmiştir.

Şu anda Milli Saraylar bünyesinde iki saray (Beylerbeyi ve Dolmabahçe Sarayları), üç köşk (Yalova Atatürk Köşkeri, Florya Atatürk Deniz Köşkü), beş kasır (Yıldız Sarayı-Şale, Aynalıkavak, Beykoz, İhlamur, Küçüksu ve Maslak kasırları), üç müze ve iki fabrika (Yıldız Çini Fabrikası ve Hereke Halı ve İpekli Dokuma Fabrikası) bulunmaktadır.

Tarih boyunca pek çok kez TBMM bünyesinden alınmak istenen milli saraylar günümüze kadar TBMM bünyesinde kalmaya devam etmiştir. TBMM çatısı altında olması bu tarihi ve kültürel ulusal hazineleri, siyasi iktidarların istismarından korumuştur. Diğer taraftan bu değerlerin TBMM bünyesi altında olmasının çok önemli sembolik bir değeri de

bulunmaktadır. Saltanatın kaldırılarak Padişahlık saraylarının mülkiyetinin millete geçirilmesi aynı zamanda Cumhuriyetin temeli olan ulusal egemenlik ilkesini de temsil etmektedir. Bu değerlerin korunması görevini ulus adına, ulusal egemenliğin somutlaşma mekânı olan TBMM'nin üstlenmesi, devletin Cumhuriyet olma niteliğine vurgu yapmakta ve onu sembolize etmektedir.

Milli Sarayların TBMM bünyesinden alınarak Cumhurbaşkanlığına bağlanması, bu sembolik değerlerin yok sayılması anlamına gelmekte ve devletin Cumhuriyet olma niteliğine aykırılık oluşturmaktadır. Doğrudan halk tarafından seçilmiş olsa da Cumhurbaşkanı sonuçta toplumun bir kısmının oyunu temsil etmektedir. TBMM ise tüm ulusu temsil etme niteliğine haizdir. Bu nedenle ulusa ait olan ve onun egemenliğinin sembolü olan milli sarayların yönetiminin TBMM'de olması Cumhuriyetin anlamına ve amacına daha uygundur. Bu nedenle de Cumhuriyet tarihi boyunca TBMM'nin işlevi ile çok uyumlu olmasa da milli sarayların korunması ve yönetimi yetkisi TBMM'de olmaya devam etmiştir ve hiçbir siyasi iktidar bunu değiştirmeye teşebbüs etmemiştir.

Bu nedenle Milli Sarayların TBMM bünyesinden çıkarılmasını sağlayan dava konusu hükümler Anayasanın 1. ve 6. maddelerine aykırıdır ve iptal edilmeleri gerekir.

11. 703 Sayılı KHK'nın 51. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile 51. maddenin (c) fıkrası ile 2863 sayılı Kanuna eklenen ek 8. maddenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 51. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunmasının kendileri tarafından yerine getirileceği hükme bağlanmıştır. Böylece Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolündeki kültür ve tabiat varlıkları koruma kurullarının yetki alanından çıkarılmıştır.

Anayasanın 63. maddesine göre devlet tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır. Bu anayasal emre uyararak TBMM 2863 sayılı yasayı çıkarmış ve bu yasa ile koruma kurulları oluşturmuştur. Koruma kurulları tarihi, kültürel ve tabiat varlıklarının korunmasında uzman kuruluşlar olup çoğulcu bir yapıya sahiptirler.

Getirilen kural ile Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolündeki kültür ve tabiat varlıkları koruma kurullarının yetki alanından çıkarılmıştır. Bu düzenlemenin niçin gerekli olduğu, ne şekilde kamu yararına hizmet ettiğini anlamak mümkün değildir. Uzman koruma kurullarının yetkisi dışına çıkararak kültür ve tabiat varlıklarını daha iyi korumak mümkün olmadığına göre, bu varlıklar üzerinde koruma kurulu denetimi olmadan tasarrufta bulunmak amacıyla böyle bir düzenlemenin yapıldığı açıktır. Bu ise açıkça Anayasanın 63. maddesine aykırıdır.

Diğer taraftan ek 8. madde ile Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihi bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işlerinin 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığının kendi sorumluluk alanındaki tarihi bina ve

objelerin onarım, restorasyon ve çevre düzenlemeleri konusunda yapacağı tüm mal ve hizmet alımları ihale yasası kapsamı dışına çıkarılmış ve bunların hangi esaslara göre yapılacağına yine Cumhurbaşkanınca belirleneceği kuralına yer verilmiştir.

Hukuk devleti en temel anlamıyla kanunlara dayalı devlet demektir. Sadece yönetilenlerin değil yönetenlerin de kanunlara uyması bir hukuk devletinin ilk koşuludur. Ancak getirilen düzenleme ile Cumhurbaşkanlığınca yapılacak tüm mal ve hizmet alımları ihale kanunu kapsamı dışına çıkarılmıştır. Üstelik bu işlemlerin tabi olacağı esasların da Cumhurbaşkanlığınca belirleneceği hükmüne yer verilmiştir. Bu Cumhurbaşkanının kanunlardan bağımsız olarak kendi belirleyeceği kurallara göre yönetmesi anlamına gelmektedir. Bu açık bir şekilde keyfi yönetimin tanımı demektir. Keyfi yönetim, bir kişinin hiçbir yasa ile bağlı olmaksızın ancak kendi belirlediği kurallara göre yönetmesi şeklinde tanımlanabilir ve getirilen kural bu tanım ile tam olarak örtüşmektedir. Hiçbir denetime tabi olmadan kişisel ve keyfi tercihlere dayalı bir yönetimin yozlaşması kaçınılmazdır. Hukuk devleti keyfi yönetimin tam karşıtı olarak, yönetenlerin de kanunlara tabi olduğu devlet demektir. Bu nedenle iptali istenen kural hukuk devleti ilkesini açıkça ve ağır bir şekilde ihlal etmektedir. Belirli kuruma ilişkin kural ve ilkeler, hukuk devletinde önceden bilinir.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK'nın 51. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi, Anayasanın 63. maddesine, 51. maddenin (c) fıkrası ile 2863 sayılı Kanuna eklenen ek 8. madde ise Anayasanın 2. maddesine aykırıdır, iptalleri gerekir.

12. 703 Sayılı KHK'nın 77. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 77. maddesinin (b) fıkrası ile 3624 sayılı Kanun'un Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı bütçesini düzenleyen 14. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi değiştirilerek teşkilata ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen gelirler kuralı getirilmiştir. Böylece Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının gelirlerinin teşkilata ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenebileceği öngörülmüştür.

Bu kural iki yönlü olarak Anayasaya aykırıdır. Öncelikle Anayasanın 91. maddesine göre Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar ve kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez. Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasına göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konur, değiştirilir ve kaldırılır. Anayasanın 73. maddesi ikinci kısmın dördüncü bölümünde yer almaktadır. Dolayısıyla bu konuda KHK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Dava konusu kural ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının gelirleri düzenlenmektedir ve bu gelirlerin kişilere mali yükümlülük getireceğinde kuşku yoktur ve bu konu Anayasanın KHK ile düzenlenmesini yasakladığı alana girmektedir. Dolayısıyla temel hakları ilgilendiren bu düzenleme açıkça Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

Diğer taraftan Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasına göre vergi, resim harç ve benzeri yükümlülükler, kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Yukarıda belirtildiği gibi dava konusu kural Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının gelirleri düzenlenmektedir ve bu gelirlerin kişilere mali yükümlülük

getireceğinde kuşku yoktur. Dolayısıyla bu konunun cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesi mümkün değildir, kanunla düzenlenmesi gerekir.

Anayasanın 104. maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Oysa dava konusu kural 73/3 fıkrası kapsamına giren, dolayısıyla kanunla düzenlenmesi zorunlu olan bir konuda CBK ile düzenleme yapılmasını öngörmektedir. Bu nedenle Anayasanın 104. maddesine aykırıdır.

Sonuç olarak 703 Sayılı KHK'nın 77. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi Anayasanın 91. ve 104. maddelerine aykırıdır ve iptali gerekir.

13. 703 Sayılı KHK'nın 85. maddesinin (f) fıkrası ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a eklenen geçici 29. maddede yer alan "veya yetkilendireceği makam" ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 85. maddesinin (f) fıkrası ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a eklenen geçici 29. madde KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihte Özelleştirme Yüksek Kurulunca görülmekte olan işlerin Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makam tarafından sonuçlandırılacağı hükmünü içermektedir. Kuralda Cumhurbaşkanının hangi makamı yetkilendireceği ve bu yetkilendirmenin hangi ilkeler çerçevesinde gerçekleştirileceği belli değildir.

Hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biri hukukun belirli ve öngörülebilir olmasıdır. Hukukun belirli ve öngörülebilir olması bireylere hukuki güvenlik sağlanması açısından hayati bir öneme sahiptir. Bireyler ancak fiillerinin sonuçlarını öngörebildikleri takdirde özgür tercihlerde bulunabilirler. Öngörülemez yasalar uygulayıcılara keyfi davranma olanağı tanıyarak hukuka tabi olanların haklarını ve özgürlüklerini keyfi bir şekilde sınırlama olanağı verir.

Somut düzenlemede Cumhurbaşkanına Özelleştirme Yüksek Kurulunca yürütülmekte olan işleri tamamlama konusunda istediği bir makamı yetkilendirme yetkisi tanınmaktadır. Ancak bu belirlemenin hiçbir ölçütü belirlenmemiştir. Dolayısıyla yapılan düzenlemenin hiçbir anlamı bulunmamaktadır. Böyle bir düzenlemenin bir hukuk devletinde bulunması gereken belirliliği sağlamadığı açıktır. Bu nedenle iptali istenen kural Anayasanın 2. maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

14. 703 Sayılı KHK'nın 95. maddesinin (i) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları, (i) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 47. maddesinin, (j) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinin birinci paragrafının ve (m) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'a eklenen geçici 15. maddenin birinci ve ikinci fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 95. maddesinin (i) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'un 37. maddesi değiştirilerek, TRT'nin şirket kurma, satın alma ve şirketlere ortak olmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 37. maddenin ikinci fıkrasında kurum tarafından kurulan, satın alınan, ya da iştirak edilen şirketlerin kurum payına bakılmaksızın her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işlerine ilişkin ihale işlemlerinin 4734 sayılı ve 4735 sayılı kanunlara tabi olmadığı düzenlenmiştir. Üçüncü fıkrada kurumun kendine ait şirketlerden veya

ortak olduğu şirketlerden yapacağı her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım, taşıma işlerine ilişkin ihalelerin 4735 sayılı Kanun'a tabi olmadığı ve bu konudaki usul ve esasların Genel Müdürün teklifiyle kurum yönetim kurulu tarafından belirleneceği hükümlerine yer verilmiştir.

İhale yasaları kamuya ilişkin her türlü alım, satım ve sözleşmelerin şeffaf bir şekilde, bütün isteklilerin serbest katılımına açık olarak yapılmasını sağlamak üzere çıkarılmışlardır. İhale yasalarının temel amacı kamunun en uygun koşullarda mal ve hizmet alımını sağlamak suretiyle kamu yararına hizmet etmek ve yolsuzlukları önlemek suretiyle hukukun üstünlüğünü tesis etmektir. Dolayısıyla kamunun her türlü alım satım işlemini ihale yasalarına göre yapması hem hukuk devleti ilkesinin gereğidir hem de kamu yararına daha uygundur. Bir işlemi ihale yasalarının kapsamı dışına çıkarmak için zorunlu nedenlerin bulunması gerekir. Oysa hiçbir zorlayıcı nedene dayanmadan tüm işlemleri ihale yasası kapsamı dışına çıkarmanın tek amacı olabilir, o da keyfi yönetime olanak tanımak, yolsuzluklara kapı aralamak. Bu nedenle her iki fıkra ile getirilen düzenlemeler açıkça hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Dördüncü fıkrada ise kurum personelinin Genel Müdür onayı ile TRT kurumuna ait ya da ortağı olduğu şirketlerde yönetim kurulu başkanı ve üyesi olarak görevlendirilebileceği, diğer kanunlardaki kısıtlamalara tabi olmaksızın bu kişilere ödenecek ücretlerin görevlendirildikleri şirketlerin yönetim kurullarınca belirlenebileceği bu kişilerin kurumlarındaki kadro ve pozisyonlarının devam edeceği ve haklarını almaya devam edecekleri düzenlenmiştir. Bu kural öncelikle diğer kamu görevlileri ile TRT personeli arasında büyük bir eşitsizlik yaratmaktadır. Kamu görevlisi iken kişilerin aynı zamanda şirketlerin yönetim kurulu başkanı veya üyesi olarak her iki pozisyonun haklarından yararlandırılması sağlanmaktadır. Bu açıkça anayasanın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırıdır. Diğer taraftan bu düzenlemelerin TRT kurumunu ve şirketlerini arpalık haline getirmeyi amaçladığı, iktidarın yandaşlarını kurumun imkânları ile zenginleştirmeyi amaçladığını ortaya koymaktadır. Kamu kaynaklarının bu derece keyfi bir şekilde ve denetimsizce tasarruf edilmesinin önünü açan bir düzenlemenin hukuk devleti ilkesine uygun olmadığı açıktır.

95. maddenin (ı) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 47. maddesinde de TRT kurumunun her türlü alım, satım, hizmet, danışmanlık, yapım ve taşıma işlemleri ile bu hususlara ilişkin ihale işlemlerinin 4734 ve 7435 sayılı Kanunlara tabi olmadığı bu işlemlerin yönetmelikle düzenleneceği hükmünü içermektedir. Yukarıda belirtildiği gibi ihale yasaları kamuya ilişkin her türlü alım, satım ve sözleşmelerin şeffaf bir şekilde, bütün isteklilerin serbest katılımına açık olarak yapılmasını sağlamak üzere çıkarılmışlardır. İhale yasalarının temel amacı kamunun en uygun koşullarda mal ve hizmet alımını sağlamak suretiyle kamu yararına hizmet etmek ve yolsuzlukları önlemek suretiyle hukukun üstünlüğünü tesis etmektir. Dolayısıyla kamunun her türlü alım satım işlemini ihale yasalarına göre yapması hem hukuk devleti ilkesinin gereğidir hem de kamu yararına daha uygundur. Bir işlemi ihale yasalarının kapsamı dışına çıkarmak için zorunlu nedenlerin bulunması gerekir. Oysa hiçbir zorlayıcı nedene dayanmadan tüm işlemleri ihale yasası kapsamı dışına çıkarmanın tek amacı olabilir, o da keyfi yönetime olanak tanımak ve yolsuzluklara kapı aralamak. Bu açıkça kurumun arpalık haline getirilmek istendiğini, kurum imkânlarının yağmalanması için yasal düzenleme yapıldığını göstermektedir. Bu nedenle dava konusu madde ile getirilen düzenlemeler açıkça hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

95. maddenin (j) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinin birinci paragrafında kurumda kadro karşılığı sözleşmeli personel çalıştırılabileceği, bu personele ilişkin sınav, işe alınma, atanma, görevde yükselme gibi

hususların Yönetim Kurulu tarafından düzenleneceği, bu personelin unvanları, sayısı, kadro iptal ve ihdasları, ücretleri, kadrolara uygulanacak ek göstergeler, makam veya görev tazminatları özel hizmet tazminatı, fazla çalışma ücreti gibi personele sağlanacak her türlü mali ve sosyal haklara ilişkin usul ve esasların Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca belirleneceği kuralına yer verilmiştir.

Anayasa'nın 128. maddesine göre memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Dolayısıyla, bu konuların düzenlenmesinin yürütme organına bırakılması anayasaya aykırılık oluşturacaktır. İptali istenen kural ile TRT'de çalıştırılacak kadro karşılığı sözleşmeli personelin istihdamına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Bu personelin kamu görevlisi olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Dolayısıyla kuralın düzenlediği hususlar Anayasanın 128. maddesi kapsamındadır. Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği tüm hususlar, atanma, nitelik, haklar, aylık ve ödeneklerin belirlenmesi idareye ve yürütme organına bırakılmıştır. Bu nedenle kural açıkça Anayasanın 128. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

95. maddenin (m) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'a eklenen geçici 15. maddede istihdam fazlası personel düzenlenmektedir. Buna göre maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenen istihdam fazlası personel Devlet Personel Başkanlığına bildirilecek ve Devlet Personel başkanlığı bu bildirimden sonra 45 gün içinde diğer kurumlara atama tekliflerini yapması ve atamaların 15 gün içinde yapılması öngörülmüştür. Görüldüğü gibi hangi personelin istihdam fazlası olarak belirleneceği konusunda hiçbir objektif ölçüt getirilmemiştir. İktidarın daha önceki dönemden kalan ve hoşlanmadığı personeli TRT'den tasfiye etmek için böyle keyfi uygulamalara elverişli bir düzenleme yaptığı açıktır. Uzun yıllardır TRT'de çalışan tecrübeli personelin salt iktidarın ya da yöneticilerin huşuna gitmediği için kurumdan tasfiye edilmesi, hatta başka şehirlere de gönderilmesi öngörülmüştür.

Hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biri hukukun belirli ve öngörülebilir olmasıdır. Hukukun belirli ve öngörülebilir olması bireylere hukuki güvenlik sağlanması açısından hayati bir öneme sahiptir. Bireyler ancak fiillerinin sonuçlarını öngörebildikleri takdirde özgür tercihlerde bulunabilirler. Öngörülemez yasalar uygulayıcılara keyfi davranma olanağı tanıyarak hukuka tabi olanların haklarını ve özgürlüklerini keyfi bir şekilde sınırlama olanağı verir.

Somut düzenlemede istihdam fazlası personelin hangi ölçütlere göre belirleneceği konusunda hiçbir ilke ve ölçüt koymadan, kişilerin kurumlarından hatta şehirlerinden uzaklaştırılmalarına karar vermek tamamen Yönetim Kurulunun inisiyatifine bırakılmıştır. Bu şekilde idarenin bireylerin haklarına keyfi olarak müdahale edebilmesine olanak tanınmıştır. Bu nedenle iptali istenen kurallar hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. Anayasanın 2. maddesine aykırı olan kuralların iptali gerekir.

Sonuç olarak 703 Sayılı KHK'nın 95. maddesinin (1) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları, (i) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 47. maddesinin, (j) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinin birinci paragrafının ve (m) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'a eklenen geçici 15. maddenin birinci ve ikinci fıkraları Anayasanın 2., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır ve iptalleri gerekir.

15. 703 Sayılı KHK'nın 104. maddesinin (c) fıkrası ile 5978 sayılı Kanun'a eklenen geçici 3. maddenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 104. maddesinin (c) fıkrası ile 5978 sayılı Kanun'a eklenen geçici 3. madde ile maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığında bu Kanunun mülga 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında fiilen en az 5 yıldır çalışanların, 30 gün içerisinde başvurmaları halinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Uzmanlığı kadrosuna atanacakları, bu şekilde ataması yapılanlardan bir yıl içerisinde tez ve yeterlik sınavında başarılı olamayan ve YDS'den asgari (B) düzeyinde puan aldığını belgelendiremeyenlerin atandıkları unvanları kaybedeceği ve Başkanlıkta öğrenim durumlarına uygun memur unvanlı kadrolara atanacakları öngörülmüştür. Maddenin ikinci fıkrasında da aynı hükmün Başkanlıkta bu Kanunun mülga 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında istihdam edilmekte iken, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun geçici 41 inci maddesi çerçevesinde genel idari hizmetler sınıfında uzman kadrosuna ataması yapılmış ve halen Başkanlıkta çalışmakta olan personel hakkında da uygulanacağı kuralına yer verilmiştir.

Düzenleme öncelikle en az beş yıldır uzman kadrosunda istihdam edilenlerin başvurmaları halinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Uzmanlığı kadrosuna atanmalarına ancak bir yıl içinde tez ve yabancı dil yükümlülüklerini yerine getirilememeleri halinde memur kadrolarına atanmalarını öngörmektedir. Düzenleme öncelikle temel istihdam mantığına aykırı olarak kişilerin Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Uzmanlığı için gerekli olan niteliklere sahip olup olmadığına bakılmaksızın bu kadrolara atanmalarını, verilen süre içinde gerekli niteliğe sahip olduğunu gösteremeyenlerin ise mevcut durumlarından da daha niteliksiz olan memurluk kadrolarına atanmalarını öngörmektedir. Anayasanın 70. maddesine göre kamu hizmetine girmede görevin gerektirdiği niteliklerin dışında bir ölçütün kullanılamayacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla bir kamu görevine atanmak için öncelikle o görevin gerektirdiği niteliklere sahip olmak gerekir. Görevin gerektirdiği niteliklere sahip olup olmadığına bakmadan kişileri bir göreve atayıp daha sonra gerekli niteliklere sahip olduğunu gösteremediği gerekçesiyle görevden alarak daha düşük bir konuma atamak temel istihdam mantığına aykırı olduğu gibi hukuk devleti ilkelerine de aykırıdır.

Diğer taraftan kişiler halen uzman kadrosunda çalışmakta olmalarına rağmen öngörülen koşulları sağlayamamaları nedeniyle Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Uzmanlığı kadrosundan çıkarılanların memur kadrolarına atanmaları ayrıca bu kişilerin kazanılmış haklarını da ortadan kaldırmaktadır. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri kazanılmış haklara saygı ilkesidir. Kazanılmış hakları haklı bir neden olmadan ortadan kaldıran bir düzenlemenin hukuk devletinde kabul edilmesi mümkün değildir.

Bu nedenle, 703 Sayılı KHK'nın 104. maddesinin (c) fıkrası ile 5978 sayılı Kanun'a eklenen geçici 3. madde Anayasanın 2. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

16. 703 Sayılı KHK'nın 120. Maddesinin (c) fıkrası ile 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi Ve Hizmet Alınması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 120. Maddesinin (c) fıkrası ile 6428 Kanun'a eklenen geçici 2. madde ile maddenin yürürlüğe girdiği tarihte akdedilmiş sözleşmelerin konusunu teşkil eden işlerde, yatırım döneminde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmış olması ve bu ihtiyacın sözleşmede öngörülen iş değişikliği sınırları dâhilinde giderilememesi halinde, bir defaya mahsus olmak

üzere yapılacak iş değişikliğine Sağlık Bakanlığının talebi üzerine Cumhurbaşkanı ya da Cumhurbaşkanınca belirlenen kurul veya mercice izin verilebileceği, sözleşme sınırları dışındaki ilave işin yaptırılması için ayrıca yüklenicinin muvafakatinin alınacağı kuralı getirilmiştir.

Buna göre mevcut sözleşmeler çerçevesinde yapılmakta olan işlerle ilgili olarak yeni ortaya çıkacak ve sözleşmede öngörülen iş değişikliği sınırları içinde giderilmesi mümkün olmayan işlerle ilgili olarak iş değişikliği yapılmasına Cumhurbaşkanı ya da belirleyeceği bir kurul ya da merci tarafından izin verilebilecektir. Öncelikle belirtmek gerekir ki burada idareye belirsiz ve sınırsız bir yetki verilmektedir. Bu yetkiye dayanarak Cumhurbaşkanı ya da yetkilendireceği merci ihale koşullarında değişiklik yapabilecektir. Başka bir ifadeyle mevcut ihalenin konusu olmayan ve başka bir ihale ile yapılması gereken yeni bir işin ihalesiz olarak mevcut ihalenin tarafı olan yükleniciye yaptırılmasına olanak tanınmaktadır. Bu açık bir şekilde ihale kanununun dolanılması anlamına gelmektedir. Yukarıda belirtildiği gibi ihale yasaları kamuya ilişkin her türlü alım, satım ve sözleşmelerin şeffaf bir şekilde, bütün isteklilerin serbest katılımına açık olarak yapılmasını sağlamak üzere çıkarılmışlardır. İhale yasalarının temel amacı kamunun en uygun koşullarda mal ve hizmet alımını sağlamak suretiyle kamu yararına hizmet etmek ve yolsuzlukları önlemek suretiyle hukukun üstünlüğünü tesis etmektir. Dolayısıyla kamunun her türlü alım satım işlemini ihale yasalarına göre yapması hem hukuk devleti ilkesinin gereğidir, hem de kamu yararına daha uygundur. Bir işlemi ihale yasalarının kapsamı dışına çıkarmak için zorunlu nedenlerin bulunması gerekir. Hiçbir zorlayıcı nedene dayanmadan bazı işlemleri ihale yasası kapsamı dışına çıkarmanın tek amacı olabilir, o da keyfi yönetime olanak tanımak ve yolsuzluklara kapı aralamak. Bütün büyük müteahhitlik ihaleleri Türkiye’de belli birkaç firmaya verilmektedir. Dünyanın her tarafında dev projelere imza atan ve ihale kazanan bazı Türk firmaları nedense Türkiye’de hiçbir kamu ihalesi kazanmamaktadır. Getirilen düzenlemenin amacının hiç ihaleye çıkmadan yeni bazı işleri iş değişikliği adı altında daha önce sözleşme yapan firmalara yaptırmak olduğu açıktır.

Bir hukuk devletinde hukukun bu şekilde arkasından dolanılmasına olanak tanınmaz. Bu nedenle düzenleme açıkça Anayasanın 2. maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

17. 703 Sayılı KHK’nın 127. Maddesinin (ç) fıkrası ile 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu’nun 30 maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen cümle ile (h) fıkrasıyla 926 sayılı Kanun’un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen alt bendin Anayasaya Aykırılığı

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu’nun 30 maddesinde subayların normal bekleme süreleri düzenlenmiştir. 703 Sayılı KHK’nın 127. Maddesinin (ç) fıkrası ile 926 sayılı Kanun’un 30 maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere “Bu süreler, Cumhurbaşkanı kararıyla uzatılabilir veya kısaltılabilir” cümlesi eklenmiştir. Böylece subayların hangi rütbede ne kadar bekleyeceğini gösteren kanuni süreler Cumhurbaşkanı tarafından uzatılabilecek ya da kısaltılabilecektir. Uzatma ya da kısaltmada bir alt veya üst sınır da belirlenmiş değildir. Bu sürelerin hiçbir sebep göstermeksizin iki ya da üç katına çıkarılmasının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Anayasa’nın 128. maddesine göre memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Dolayısıyla, bu konuların düzenlenmesinin yürütme organına bırakılması anayasaya aykırılık oluşturacaktır. İptali istenen kural ile subayların bekleme sürelerini uzatma ya da kısaltma

yetkisi Cumhurbaşkanına verilmiştir. Subayların bekleme sürelerinin özlük hakları kapsamında olduğu, subayların özlük haklarını doğrudan etkilediği açıktır. Zira subayların aylıkları ve diğer ödenekleri rütbelerine göre belirlenmektedir. Bir subayın bir üst rütbeye yükselmesi halinde aylığı ve diğer hakları da değişmektedir. 128. maddeye göre özlük hakları ancak kanunla düzenlenebilir. Özlük haklarının düzenlenmesinin yürütme organına bırakılması anayasaya aykırılık oluşturacaktır. Bu nedenle hiçbir ilke ve sınırlama koymadan subayların rütbe bekleme sürelerinde değişiklik yapma yetkisinin Cumhurbaşkanına verilmesi Anayasa'nın 128. maddesine açıkça aykırıdır. Kuralın iptali gerekir.

Diğer taraftan 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinde subayları çeşitli nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırma işlemleri düzenlenmektedir. Birinci fıkranın (a) bendinde kadrosuzluk nedeniyle, (b) bendinde ise yetersizlik nedeniyle ayırma düzenlenmiştir. 127. maddenin (h) fıkrasıyla 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere (3) numaralı alt bent eklenmiştir. Buna göre "Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlardan Cumhurbaşkanınca Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılması uygun görülen subaylar" hakkında ayırma işlemi uygulanacaktır. Türk Silahlı kuvvetlerinden ayırma işlemi Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre kişilerin emeklilik işlemlerinin yapılması anlamına gelmektedir.

Anayasa'nın 128. maddesine göre memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Dolayısıyla, bu konuların düzenlenmesinin yürütme organına bırakılması anayasaya aykırılık oluşturacaktır. İptali istenen kural ile subayları Silahlı Kuvvetlerinden ayırma işlemi yapma yetkisi Cumhurbaşkanına verilmiştir. Subayların yetersiz oldukları gerekçesiyle TSK'dan çıkarılmasının Anayasanın 128. maddesinde geçen diğer özlük hakları kavramı içinde olduğunda kuşku yoktur. Cumhurbaşkanına tanınan yetki tamamen öznel değerlendirmelere göre ve keyfi olarak kullanılmaya elverişli, hiçbir ilke ve sınırlama içermeyen bir yetkidir. Cumhurbaşkanının bir subayın TSK'da kalmasını uygun görmediğini söylemesi o kişinin kurumdan ayrılması için yeterli sebep olarak öngörülmüştür. Bu derece keyfi kullanılabilir bir yetkiyle bir subayı ordudan atarak her türlü haklarını kısıtlamak mümkün hale gelmiştir. Anayasanın 128. maddesinde kanunla düzenlenebileceği belirtilen bir konu yürütme organının keyfi takdirine bırakılmıştır. Özlük haklarının düzenlenmesinin yürütme organına bırakılması anayasaya aykırılık oluşturacaktır.

Diğer taraftan hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biri de belirlilik ilkesidir. Çıkarılan kanunların içeriğinin belirli ve sonuçlarının öngörülebilir olması bireylere hukuki güvenlik sağlar. Bireyler hangi eylemlerine hangi hukuki sonuçların bağlanabileceğini önceden öngörebilirlerse hareketlerini ona göre ayarlayabilirler ve özgür tercihlerde bulunabilirler. Hangi hareketinin ne tür hukuki sonuçlar doğuracağını öngöremeyen bir kişinin kendini hukuken güvende hissetmesi mümkün değildir. Hiçbir ölçüt içermeyen bu kural ile bir subayın hangi hareketi dolayısıyla ne zaman TSK'dan ayrılacağı öngörülmesi mümkün değildir. Her subay her an cumhurbaşkanı tarafından görevinden çıkarılabileceği kaygısı ile yaşamak zorundadır. Böyle bir düzenlemenin hukuk devleti ilkesine uygun olmadığı açıktır.

Anayasanın 70. maddesinde kamu görevine girme hakkı düzenlenmiştir. Bir subayın TSK'dan çıkarılması aynı zamanda kamu görevine girme hakkına müdahale edilmesi anlamına da gelir. Anayasanın 13. maddesine göre temel haklar ancak kanunla sınırlandırılabilir. Belirlilik ve öngörülebilirlik kriterlerini karşılamayan bir düzenlemenin 13. maddede öngörülen kanunla sınırlama ölçütünü karşılamadığı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle iptali istenen kurallar Anayasanın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

18. 703 Sayılı KHK'nın 128. Maddesinin (d) fıkrası ile 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkranın Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 128. Maddesinin (d) fıkrası ile 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkra ile bu kanuna tabi Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlar hakkında 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi hükümleri uygulanacağı bunların hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanacağı hükmü getirilmiştir.

Yukarıda 127. maddenin (h) fıkrasına ilişkin gerekçede 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendinin niçin Anayasaya aykırı olduğu ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Aynı gerekçelerle bu kural da Anayasanın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

19. 703 Sayılı KHK'nın 129. Maddesinin (ç) fıkrası ile 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkranın Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 129. Maddesinin (ç) fıkrası ile 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkra ile bu kanuna tabi Teğmen-Albay rütbesinde bulunanlar hakkında 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi hükümleri uygulanacağı bunların hizmet sürelerine bakılmaksızın T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanacağı hükmü getirilmiştir.

Yukarıda 127. maddenin (h) fıkrasına ilişkin gerekçede 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendinin niçin Anayasaya aykırı olduğu ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Aynı gerekçelerle bu kural da Anayasanın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

20. 703 Sayılı KHK'nın 133. Maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesinin üçüncü fıkrası, 133. maddenin (ğ) fıkrası ile 133. maddenin (ö) fıkrası ile 233 sayılı KHK'nın Ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 3. maddenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 133. Maddesinin (a) fıkrası ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilerek "Teşebbüsler anonim şirket şeklinde de kurulabilir. Anonim şirket şeklinde kurulan teşebbüslerde genel kurul bulunmaz" hükmüne yer verilmiştir. Böylece kamu iktisadi teşebbüsleri ile iktisadi devlet teşekküllerinin anonim şirket şeklinde kurulması olanağı tanınmıştır. Ancak bu anonim şirketlerde genel kurul bulunmayacaktır. Görüldüğü gibi getirilen düzenleme ile bir oksimoron yaratılmıştır. Yani anonim şirket olmayan, anonim şirketin hiçbir hukuki niteliği ile örtüşmeyen bir anonim şirket türü yaratılmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 329. maddesine göre Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur. Genel Kurul Anonim şirketlerin temel organlarından biri olup Kanun'un 407. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. 408/2 maddeye göre genel kurulun şu görev ve yetkileri devredilemez. a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi, b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları, c) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması, d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması, e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi, f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı. Aynı maddenin (3) numaralı fıkrasına göre tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.

Görüldüğü gibi anonim şirketlerde genel kurul pay sahiplerinden oluşur ve temel karar organıdır. Şirket pay sahiplerinin mülkiyetindedir. Genel kurulu olmayan bir anonim şirket demek pay sahibi olmayan, dolayısıyla karar organı olmayan bir tüzel kişilik demektir. Dolayısıyla kamu iktisadi teşebbüslerinin ya da iktisadi devlet teşekküllerinin anonim şirket şeklinde kurulması demek, anonim şirket olmayan bir anonim şirket türü oluşturmak demektir. Diğer taraftan anonim şirket sermayesi ile sorumlu bir tüzel kişiliktir. Bu sermayenin belli bir miktarda ve belli bir zamanda ödenmiş olması gerekir. Şirketin bir sözleşmeyle kurulması gerekir. 233 sayılı KHK'da teşebbüslerin anonim şirket şeklinde kurulması halinde kuruluşun nasıl yapılacağı, sözleşmenin nasıl ve kim tarafından imzalanacağı, yönetim kurulunun nasıl oluşturulacağı, genel kurula ait yetkilerin kimler tarafından ve nasıl kullanılacağı konularında hiçbir düzenleme yer almamaktadır. Sadece 233 sayılı KHK'ya eklenen ek 2. madde ile 6102 sayılı Kanun'un kuruluş ve tescile ilişkin hükümlerinden muaf olduğu kuruluş aynı ve nakdi sermaye konulmasına ve genel kurula ilişkin hükümlerinin uygulanmayacağı kuralına yer verilmiştir. 233 sayılı KHK'nın 3. maddesine göre teşebbüsler Cumhurbaşkanınca kurulacaktır. Bu KHK'da teşebbüslerin sermayesi, sorumluluğu, organları vb düzenlenmiştir ancak anonim şirket şeklinde kurulan teşebbüsleri diğerlerinden ayıran hususun ne olduğu belli değildir.

Bir hukuk devletinde yasaların birbiriyle uyumlu ve hukuk düzeninin insicamlı olması gerekir. Bir hukuki kurum varlığını sürdürürken, başka bir kanunda aynı ad altında ancak tamamen farklı niteliklerde bir kurumun oluşturulması hukuk düzeninin uyumunu ve yasaların insicamını bozacaktır. Bu hukuki öngörülebilirliği temelden sarsacağı gibi bireyler açısından hukuki güvenliği de ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla anonim şirketin hiçbir özelliğine sahip olmayan, temel organları bulunmayan ancak adı anonim şirket olan yeni bir tür kurum oluşturulması vatandaşlar ve muhatapları açısından yanıltıcı da olacaktır. Pay sahibi olmayan bir anonim şirket olamayacağına göre bu şirketlerin pay sahibinin devlet tüzel kişiliği olduğunu kabul etmek gerekecektir. Ek 2. maddeye göre pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Cumhurbaşkanınca kullanılacaktır. Bu adeta Cumhurbaşkanın tek başına sahip olduğu bir şahsi şirkete dönüşmüştür. Böyle bir düzenleme her türlü yolsuzluğa ve istismara açıktır. Ayrıca bu şirketleri diğer teşebbüslerden ayıran gerçek bir nitelik farkı da yoktur. O zaman anonim şirket şeklinde teşebbüs kurmanın bir anlamı kalmamaktadır. Devlet dışında pay sahipleri olabileceği kabul edilirse bu durumda o pay sahiplerinin haklarını kullanabileceği bir genel kurul olmadığından düzenleme pay sahiplerinin mülkiyet hakkını ihlal edecektir.

Bu nedenle kural açıkça hukuk devleti ilkesine, dolayısıyla Anayasanın 2. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

133. maddenin (ğ) fıkrası ile 233 sayılı KHK'nın bağlı ortaklık denetçilerinin seçimi başlıklı 25. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Mülga maddede bağlı ortaklıkların denetim kurulunun üç üyeden oluşacağı, özel kesimi oluşturan hisselerin toplam olarak % 20'yi geçmesi halinde; özel kesimi temsil eden üyelerin, kendi aralarında oya katılanların çoğunluğu ile bu kesimi temsilen bir üye seçecekleri kuralı yer almaktaydı. Bu kural ilga edilmek suretiyle özel kesimi oluşturan hisse sahiplerinin denetçi seçme hakları da ortadan kaldırılmıştır. Bu açık bir şekilde mülkiyet hakkına müdahale oluşturmaktadır. Bu nedenle kural mülkiyet hakkını güvence altına alan Anayasanın 35. maddesine aykırıdır.

Diğer taraftan düzenleme mülkiyet hakkına müdahale oluşturduğundan Anayasanın 91. maddesi gereği KHK ile düzenlenmesi de mümkün değildir. Zira anayasanın ikinci kısmının, birinci ve ikinci bölümleri ile dördüncü bölümlerinde düzenlenen temel haklar KHK'larla düzenlenemez. Bu nedenle kural ayrıca Anayasanın 91. maddesine de aykırıdır.

133. maddenin (ö) fıkrası ile 233 sayılı KHK'ya ek 2. madde eklenmiştir. Buna göre Cumhurbaşkanınca anonim şirket şeklinde kurulan kamu sermayeli şirketler, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun kuruluş ve tescile ilişkin hükümlerinden muaf tutulur. Bu şekilde kurulanlar, esas sözleşmelerinin imzalanmasını müteakip yapılacak tescil ve ilan ile faaliyete geçer. Bunlar hakkında 6102 sayılı Kanunun kuruluş, aynı ve nakdi sermaye konulmasına ve genel kurula ilişkin hükümleri uygulanmaz. Ayrıca, savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarına ilişkin anonim şirket olarak kurulacak teşebbüsler, 6102 sayılı Kanunun denetim ve şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerinden muaf tutulur. Bu madde kapsamında kurulan kamu sermayeli şirketlerde kamunun pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Cumhurbaşkanınca kullanılabilir ve bunlar, bu Kanun Hükmünde Kararname ile teşebbüslere tanınan tüm hak, istisna ve muafiyetlerden yararlanır.

Görüldüğü üzere, bu kural ile yukarıda açıklandığı gibi anonim şirketin hiçbir niteliğine sahip olmayan ve temel organları bulunmayan ancak adı anonim şirket olan bir oksimoron kurum yaratılmış ve tamamen cumhurbaşkanının tasarrufuna verilmiştir. Bu kurumlar Cumhurbaşkanının şahsi şirketi gibi düzenlenmiştir.

Bir hukuk devletinde yasaların birbiriyle uyumlu ve hukuk düzeninin insicamlı olması gerekir. Bir hukuki kurum varlığını sürdürürken, başka bir kanunda aynı ad altında ancak tamamen farklı niteliklerde bir kurumun oluşturulması hukuk düzeninin uyumunu ve yasaların insicamını bozacaktır. Bu hukuki öngörülebilirliği temelden sarsacağı gibi bireyler açısından hukuki güvenliği de ortadan kaldıracaktır. Dolayısıyla anonim şirketin hiçbir özelliğine sahip olmayan, temel organları bulunmayan ancak adı anonim şirket olan yeni bir tür kurum oluşturulması vatandaşlar ve muhatapları açısından yanıltıcı da olacaktır. Bu şirketlerin pay sahibi devlet tüzel kişiliği olup Ek 2. maddeye göre pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkiler Cumhurbaşkanınca kullanılacaktır. Böylece bu şirketler adeta Cumhurbaşkanının tek başına sahip olduğu bir şahsi şirkete dönüşmüştür. Böylece biz düzenleme her türlü yolsuzluğa ve istismara açıktır. Ayrıca bu şirketleri diğer teşebbüslerden ayıran gerçek bir nitelik farkı da yoktur. O zaman anonim şirket şeklinde teşebbüs kurmanın bir anlamı kalmamaktadır. Devlet dışında pay sahipleri olabileceği kabul edilirse bu durumda o pay sahiplerinin haklarını kullanabileceği bir genel kurul olmadığından düzenleme pay

sahiplerinin mülkiyet hakkını ihlal edecektir. Bu nedenle kural açıkça hukuk devleti ilkesine, dolayısıyla Anayasanın 2. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

Sonuç olarak 703 Sayılı KHK'nın 133. Maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesinin üçüncü fıkrası, 133. maddenin (ğ) fıkrası ile 133. maddenin (ö) fıkrası ile 233 sayılı KHK'nın Ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 3. maddesi Anayasanın 2., 35. ve 91. maddelerine aykırıdır iptalleri gerekir.

21. 703 Sayılı KHK'nın 134. Maddesinin (a) fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 134. maddesinin (a) fıkrası ile 1700 sayılı Dâhiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin (B) fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan kural; "Bu Kanunun 1 inci maddesinde yazılı 4 üncü ve daha yukarı sınıflardaki memurluklara geçebilmek ve tayin olunmak için Üniversitelerin Siyasal Bilgiler, Hukuk, İktisat, İşletme, İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtdışındaki en az dört yıl süreli fakültelerden mezun olmak şarttır. Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar." hükmünü içeriyordu.

Kanunun 1. maddesinde 4. ve yukarı sınıflardaki memurluklar merkezde müsteşar, teftiş kurulu başkanı, genel müdürler, hukuk müşavirleri, genel müdür yardımcıları, hukuk müşaviri yardımcıları ve şube müdürleridir. Vilayetlerde ise valiler, vali yardımcıları, kaymakamlar, mektupçular, hukuk işleri müdürleri ve polis müdürleridir.

Bu maddenin kaldırılması suretiyle söz konusu kadrolara atanmak için Siyasal Bilgiler, Hukuk; İktisat, İşletme ve İktisadi ve İdari bilimler fakülteleri ile bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki en az dört yıllık fakültelerde mezun olma koşulu ortadan kaldırılmıştır. Aynı zamanda mülakatta üç kez elenen bir kaymakam adayının yazılı sınava girmesini yasaklayan kural da yürürlükten kaldırılmıştır. Bu şekilde belli makamlara atanmak için nitelik arayan başka pek çok yasa hükmü de 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. Öncelikle bu kurallar Anayasanın 70. maddesinde düzenlenen kamu görevine girme hakkı ile ilgilidir ve Anayasanın 91. maddesine göre temel haklar KHK ile düzenlenemez. Bu nedenle bu kurallar açıkça Anayasanın 91. maddesine aykırıdır.

İkinci olarak bu şekilde nitelik arayan kurallar ortadan kaldırılarak kamu görevlerine girmede liyakat esası ortadan kaldırılmaktadır. Kamu görevlerine o görevin gerektirdiği niteliklere sahip kişilerin atanması, kamu yararı gereğidir ve bir hukuk devletinde tüm yasaların kamu yararını amaçlaması zorunludur. Kamu yararını amaçlamayan bir yasanın hukuk devletine uygun olduğu söylenemez. Liyakat esasını ortadan kaldıran, kamu makamlarına liyakatsiz kişilerin de atanmasına olanak tanıyan, böylece yönetimde keyfiliğe kapı aralayan bir yasal düzenlemenin kamu yararını amaçladığını söylemeye olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle kural hukuk devleti ilkesine, dolayısıyla da Anayasanın 2. maddesine aykırıdır.

Üçüncü olarak bu kuralın ve buna benzer kuralların amacının bu kadrolara atanacaklarda hiçbir nitelik aranmamasına olanak tanımak değil, fakat bu konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesine olanak sağlamak olduğu dile getirilebilir. Ancak Anayasanın 128. maddesine göre memurların ve kamu görevlilerinin, nitelikleri, atanmaları, aylık ve diğer özlük hakları kanunla düzenlenir. Yani kamu görevlerine atanacak kişilerin sahip olması gereken nitelikler ancak kanunla düzenlenebilir. Anayasanın 104.

maddesine göre Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Dolayısıyla kanunla düzenlenmesi gereken bir konunun cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesine olanak sağlamak amacıyla kanundaki hükümlerin yürürlükten kaldırılması öncelikle yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine yer veren Anayasanın 7. maddesine aykırıdır. Diğer taraftan da Anayasanın 104. maddesine aykırıdır. Bu nedenle belli kadrolara atanmak için gerekli nitelikleri düzenleyen kuralları yürürlükten kaldıran kural Anayasanın 7. ve 104. maddelerine aykırıdır.

Sonuç olarak iptali istenen kural Anayasanın 2., 7., 91. ve 104. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

22. 703 Sayılı KHK'nın 135. Maddesinin (b) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliğin, 135. Maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının ikinci paragrafı ile 135. maddesinin (d) fıkrası ile değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 135. Maddesinin (b) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı alt bendinde yer alan "seçilen" ibaresi, seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Üniversitelerarası Kurul tarafından doğrudan seçilen Yüksek Öğretim Kurulu üyelerinin seçim yöntemi değiştirilerek doğrudan seçim kaldırılmış, ÜAK tarafından seçilen üyelerin Cumhurbaşkanınca atanması yöntemi getirilmiştir.

135. Maddesinin (b) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 6. maddesinin (b) fıkrasının ikinci paragrafı değiştirilerek "Üniversitelerarası Kurulca seçilenlerden bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından atanmayanların yerine yeni adayların seçimleri iki hafta içinde yapılmadığı takdirde, Cumhurbaşkanınca doğrudan atama yapılır." hükmü getirilmiştir. Böylece ÜAK tarafından seçilen üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanmayarak göreve başlatılmaması olanağı getirilmiştir. Diğer taraftan Cumhurbaşkanınca ataması yapılmayan üyelerin yerine iki hafta içinde yenisi seçilmezse bu üyeliklere de Cumhurbaşkanının doğrudan üye atamasının yolu açılmıştır. Böylece diğer değişikliklerle birlikte Cumhurbaşkanının tüm YÖK üyelerini tek başına atamasının yolu açılmıştır.

YÖK'ün üniversiteler ve yüksek öğretim sistemi üzerindeki kontrolü ve hakimiyeti dikkate alındığında bu değişikliklerle tüm yüksek öğretimin tamamen cumhurbaşkanının kontrolü altına alındığı, üniversite özerkliğinin tamamen ortadan kaldırıldığı anlamına gelmektedir. Zira 21 üyeli YÖK'ün 14 üyesi zaten doğrudan Cumhurbaşkanınca atanacak, diğer yedi üye ise ÜAK'nin seçtiği üyelerin Cumhurbaşkanınca atanması şeklinde gerçekleştirilecektir. Ne var ki, getirilen düzenleme ile ÜAK seçimi de tamamen sembolik hale getirilmiş hatta bu üyelerin de Cumhurbaşkanınca doğrudan seçilmesinin yolu açılmıştır. Çünkü Üniversiteleri Arası Kurul sürekli toplantı halinde bir kurul değildir. 2547 sayılı Kanun'un 11. maddesine göre ÜAK tüm üniversite rektörleri ile her üniversiteden seçilecek birer öğretim üyesinden oluşur ve yılda en az iki defa toplanır. ÜAK, YÖK üyeliği seçimlerini Yönetim Kuruluna da devredemez. Dolayısıyla üye seçimleri ÜAK tarafından yapılmak zorundadır. Seçim yapıldıktan sonra Cumhurbaşkanı seçilen üyeleri bir ay içinde atamazsa ÜAK'nin iki hafta içinde toplanarak yeni üye seçmesi gerekmektedir. Eğer iki hafta içinde yeni üyeler seçilmezse Cumhurbaşkanı doğrudan atama yapabilecektir. Bu uygulamada Cumhurbaşkanının fiilen bütün atamaları yapması anlamına gelecektir.

Ancak bu düzenlemeler Anayasanın 130. ve 131. maddelerine aykırıdır. Zira Anayasanın 130. maddesine göre üniversiteler bilimsel özerkliğe sahiptir. Ancak yukarıda açıklandığı gibi bütünüyle Cumhurbaşkanının kontrolü altında olan üniversitelerin gerçek anlamda özerk olduğu söylenemez. Cumhurbaşkanının sınırsız kontrolü üniversitelerin özerkliğini ortadan kaldırır. Bu nedenle iptali istenen kurallar Anayasanın 130. maddesine aykırıdır. Diğer taraftan, Anayasanın 131. maddesine göre Yükseköğretim Kurulu Üniversiteler tarafından seçilen ve Cumhurbaşkanınca atanan üyeler ile Cumhurbaşkanınca doğrudan doğruya seçilen üyelerden kurulur. ÜAK'nın seçimini anlamsızlaştırarak tüm üyelerin doğrudan Cumhurbaşkanınca seçilmesine olanak tanıyan bu düzenlemenin de Anayasanın 131. maddesine aykırı olduğu açıktır.

Diğer taraftan 703 sayılı KHK'nın 135. maddesinin (d) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 13. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafı değiştirilerek "Devlet ve vakıf üniversitelerine rektör, Cumhurbaşkanınca atanır. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör ataması, mütevelli heyetinin teklifi üzerine yapılır. Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder" kuralı getirilmiştir. Bu düzenleme ile rektör atamalarında YÖK'ün aday gösterme yetkisi ortadan kaldırıldığı gibi, rektör olarak atanabilmek için öngörülmüş olan profesör olarak en az üç yıl görev yapmış olma şartı da kaldırılmıştır. Böylece rektör atamalarında son iki yılda ikinci değişiklik yapılarak rektör atamak, doğrudan Cumhurbaşkanının yetkisine verilmiş ve rektör olarak atanmak için herhangi bir nitelik aranmadığı gibi öğretim üyesi olma şartı bile bulunmamaktadır.

Daha önce rektörler iki aşamalı bir seçimden geçerek Cumhurbaşkanınca atanıyordu. Üniversitelerde yapılan seçimle en yüksek oyu alan altı aday YÖK'e bildiriliyor, YÖK bu adaylardan üçünü seçerek Cumhurbaşkanına gönderiyor ve Cumhurbaşkanı bu üç adaydan birini rektör olarak atıyordu. 2017 yılında 676 sayılı OHAL KHK'sının 85. maddesi ile 2547 sayılı kanunun 13. maddesinde değişiklik yapılarak üniversitelerde seçim yapılması kaldırılmış ve rektörlerin YÖK'ün profesör olarak en az üç yıl görev yapmış olanlar arasından önereceği üç aday arasından Cumhurbaşkanınca atanması kabul edilmiştir. Şimdi de YÖK önerisi ve en az üç yıl profesör olarak çalışmış olma koşulları da kaldırılmış ve Cumhurbaşkanının istediği kişiyi rektör olarak atamasına olanak tanınmıştır. Cumhurbaşkanı da hemen bu yetkisini kullanarak bazı üniversitelere daha önce aranan koşulları sağlamayan kişileri rektör olarak atamıştır.

Anayasanın 130 maddesinde belirtilen üniversitelerin özerkliğinden söz edilebilmesi için, üniversitelerin kendi öz yönetimine sahip olması gerekir. Öz yönetimine sahip olmayan yöneticilerinin doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atandığı ve her türlü karar ve faaliyeti YÖK denetiminde olan bir üniversitenin özerkliğinden söz edilemez.

Diğer taraftan anayasanın 130. maddesine göre üniversitelerin kuruluş ve organları ile bunların seçimleri kanunla düzenlenir. Üniversitenin bir organı olarak rektörün atanmasının da bu nedenle ancak kanunla düzenlenebileceği açıktır. Ne var ki, Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği bu konu KHK ile düzenlenmiştir ve bu açıkça anayasaya aykırılık oluşturmaktadır.

Ayrıca belli kamu görevlerine atanacaklarda, görevin gerektirdiği niteliklere sahip olma koşulunun aranması liyakat ilkesinin bir gereği olup, liyakat ilkesi kamu yararı ilkesinin bir uzantısıdır. Tüm kamusal işlemlerde olduğu gibi yasama işlemlerinde de temel amaç kamu yararının sağlanması olmalıdır. Liyakat esasını ortadan kaldıran bir düzenlemenin kamu yararını amaçladığı söylenemez. Rektör olarak atanmak için gerekli koşulları ortadan kaldıran

ve herkesin rektör olarak atanmasına olanak sağlayan bir düzenlemenin bu nedenle kamu yararı amacı taşımadığı ve hukuk devleti ilkesini ihlal ettiği ortadadır.

Sonuç olarak 703 sayılı KHK'nın 135. Maddesinin (b) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı alt bendinde yapılan değişiklik, 135. Maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının ikinci paragrafı ve 135. maddesinin (d) fıkrası ile değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafı Anayasanın 2., 130. ve 131. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

23. 703 Sayılı KHK'nın 136. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan “ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak” ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 136. maddesinin (a) fıkrası ile 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin ikinci paragrafı değiştirilerek “idari yargı adayları için; hukuk fakültesinden mezun olmak veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye’de hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarı belgesi almış bulunmak ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak” kuralı getirilmiştir. Böylece idari yargı hakim adaylığı için temel olarak hukuk fakültesi mezunu olma koşulu getirilmiş olmakla birlikte, adalet bakanlığına ihtiyaca göre diğer alanlarda da dört yıllık yüksek öğrenim yapmış kişileri de aday olarak belirleme yetkisi tanınmıştır.

Öncelikle kuralın içeriği belirsiz ve öngörülemezdir. Ülkenin idari yargıç ihtiyacının hukuk fakültesi mezunlarından karşılanamaması gibi bir durum olmayacağı açıktır. Ülkemizde seksenin üzerinde hukuk fakültesi her yıl 10.000'in üzerinde öğrenci almaktadır. Bu kadar çok hukuk fakültesi mezunu varken, bakanlık başka hangi alanlardan ve nasıl idare hâkimine ihtiyaç duyacaktır belli değildir. Yapılan düzenleme ile daha önce sadece belli fakülte ve bölümleri bitirenlerin hâkimlik sınavlarına girmesini öngören kural kaldırılarak bakanlığa her alandan dört yıllık fakülte mezunlarını sınava kabul etme yetkisi tanınmıştır. Bu aynı zamanda liyakatin de ortadan kaldırılması anlamına gelmektedir.

Diğer taraftan yapılan düzenleme ile hâkimlerin niteliklerini belirleme yetkisi yürütme organının ajanı olan adalet bakanlığına bırakılmıştır. Oysa Anayasanın hâkim ve savcı mesleğini düzenleyen 140. maddesine göre hâkim ve savcılarının nitelikleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir. Anayasanın kanunla düzenlenmesini emrettiği bir konuda yürütme organına sınırları ve ilkeleri belirsiz bir yetki vermek anayasayı ihlal edecektir. Bu aynı zamanda yasama yetkisinin devri anlamına da gelecektir. Oysa Anayasanın 7. maddesi yasama yetkisinin devrini yasaklamıştır. Sadece dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olma koşulu dışında hiçbir ilke ve sınır koymadan bakanlığa hangi alanlardan mezun olanların hâkim adayları olarak atanacağını belirleme yetkisi tanınması, içeriği belirsiz kapsamlı bir yetki devri anlamına gelmektedir.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK'nın 136. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan “ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık

yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak” ibaresi Anayasanın 2., 7. ve 140. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

24. 703 Sayılı KHK'nın 138. maddesinin (e) fıkrası ile değiştirilen 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9. maddesinin birinci fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 138. maddesinin (e) fıkrası ile değiştirilen 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9. maddesinin birinci fıkrasında “Vali, ilde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır” kuralına yer verilmiştir. Fıkranın değişiklik öncesi halinde ise kural “Vali, ilde Devletin ve Hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her Bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır.” şeklindeydi.

Anayasa değişikliği ile bakanlar kurulu ve bakanların siyasi kişiliği ortadan kaldırıldığından valilerin hükümeti ve ayrı ayrı bakanları temsil ettiği hükmü kaldırılmıştır, ancak değişiklik bununla sınırlı kalmamış, aynı zamanda valilerin devleti temsil ettiği hükmü de kaldırılmıştır. Öncelikle daha önce yasada yer alan valilerin devleti temsil etmesinin hukuki niteliği üzerinde durulmalıdır.

Valilik sadece 1921 Anayasasında düzenlenmiş daha sonraki anayasalarda açık bir şekilde yer almamıştır. 1921 Anayasası'nın 14. maddesi, “Vilayette Büyük Millet Meclisinin vekili ve mümessili olmak üzere vali bulunur. Vali, Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından tayin olunup, vazifesi devletin umumi ve müşterek vezaifini rüyet etmektir.” hükmünü içermiştir. 1921 Anayasasında yasama, yürütme ve hatta yargı yetkisi TBMM'ye ait olduğundan vali de TBMM'nin ildeki temsilcisi olarak tanımlanmıştır. Bu düzenleme biçiminden valinin ilde devlet tüzel kişiliğini temsil ettiği sonucu çıkmaktadır.

1924, 1961 ve 1982 Anayasalarında valilik müessesesi düzenlenmemiştir. 1982 Anayasası hazırlanırken Milli Güvenlik Kurulu Anayasa Komisyonunda tasarının 134. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “Vali ilde Devletin ve Bakanlar Kurulunun temsilcisi, il idaresinin başı ve merciidir.” şeklindeki hüküm Anayasa kuralı niteliğinde görülmeyle madde metninden çıkarılmış ve bu madde Anayasanın 126. maddesindeki biçimiyle kabul edilmiştir.

5442 sayılı Kanunun 9. maddesinin özgün metninde valinin “Devleti”, “hükümeti” ve “ayrı ayrı her bakanı” temsil ettiği ve bunların “idari ve siyasi yürütme aracı” olduğu kuralına yer verilmişti. Burada sözü geçen “devletin temsilcisi” ibaresiyle bir kamu tüzel kişisi olarak devlet tüzel kişiliğinin ifade edildiği açıktır. Modern devletin temel vasfı onun yöneticilerden ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olmasıdır. Bir tüzel kişi olarak devlet kamusal ve özel mallardan oluşan mameleke sahip olduğu gibi, memur ve diğer kamu görevlileri statüsünde personeli de vardır. Devlet bu sıfatı ile birtakım sorumluluklar alabilmekte ve yargı mercileri önünde taraf olabilmektedir.

Bu nedenle vali sadece yürütme organının değil aynı zamanda devletin de ildeki temsilcisi olarak nitelendirilmiştir ve yasada buna bağlı olarak valiye devleti temsil etmesinden kaynaklı bazı görev ve yetkiler verilmiştir. Bunlar arasında valinin ildeki resmi törenlere başkanlık etmesi (İl İdaresi Kanunu İİK, m. 9/K), belli konularda yabancı ülke konsolosları ve komşu ülkelerin sınır makamlarıyla ilişkide bulunmak, bunlarla haberleşme, müracaat ve ziyaretlerini kabul etmek (İİK, m.12), İl idaresini mahkemeler önünde temsil etmek ve Valiliğin yaptığı icrai işlere karşı açılacak davalarda valiliğin davalı olarak gösterilebilmesi sayılabilir (K. Gözler, İdare Hukuku Dersleri, s.145-46).

Görüldüğü gibi valiye yürütme organının yanı sıra devlet tüzel kişiliğinin de temsili görevi verilmişti. Bu aynı zamanda modern devletin doğal bir sonucu olup yerel düzeyde devletin temsili görevi vali eliyle yürütülüyordu. Yeni düzenlemeyle vali yalnızca cumhurbaşkanının temsilcisi ve onun idari yürütme vasıtası haline getirilmiştir. Valinin devleti temsil etmesinin büyük bir sembolik önemi vardır ve bu kural kaldırılmasının da sembolik önemi büyüktür. Bu, devletin kişiselleştirilmesi anlamına gelmektedir. Devletin Cumhurbaşkanının kişiliğine indirgenliğini göstermektedir. Bu modern devletin ve Cumhuriyetin reddi anlamına gelmektedir. Ulusal egemenlik, devletin tüzel kişiliğinde tecelli etmektedir, Cumhurbaşkanının kişiliğinde değil. Devlet, Cumhurbaşkanı ile özdeş değildir. Yapılan bu değişiklik cumhuriyet anlayışına ciddi bir saldırı anlamına gelmektedir. Bu nedenle yapılan değişiklik, devletin niteliğini cumhuriyet olarak belirleyen Anayasanın 1. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

25. 703 Sayılı KHK'nın 149. maddesinin (c) fıkrası ile değiştirilen 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 149. maddesinin (c) fıkrası ile 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun Başkan, ikinci başkan ve üyelerin tamamının Cumhurbaşkanınca Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu atanması öngörülmüştür.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) temel olarak insan haklarının korunması, ayrımcılıkla mücadele ve işkence ve kötü muameleye karşı ulusal önleme mekanizması işlevi görmek üzere kurulmuş bağımsız bir kurumdur. Kurumun bağımsızlığı ve üye yapısının çoğulculuğu kuruma verilen görevlerin etkin bir şekilde yerine getirebilmesi açısından hayati öneme sahiptir.

Birleşmiş Milletler Paris ilkelerine göre ulusal insan hakları kurumlarının yapısal, işlevsel ve mali açıdan bağımsız ve tarafsızlık olması gerekir. Bu kurumun kendisine verilen işlevleri etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için hayati bir gerekliliktir. Kurumun tüm üyelerinin Yürütme organı olan Cumhurbaşkanı tarafından atanması kurumun bağımsızlığını ortadan kaldıracığı gibi, çoğulcu bir yapıya olanak tanımayacağı da açıktır.

Anayasanın 2. maddesine göre Cumhuriyetin temel niteliklerinden biri insan haklarına saygıdır. İnsan haklarına saygı ancak insan haklarını korumak için oluşturulan kurumların, göstermelik değil, gerçek anlamda koruyucu işlev görmesi ile mümkündür. Diğer taraftan Anayasanın 5. maddesine göre devletin temel amaç ve görevlerinden biri kişinin temel hak ve özgürlüklerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır. Aynı şekilde Anayasanın 10. maddesinde devlet kadın erkek eşitliğini yaşama geçirmekle yükümlü tutulmuştur.

Bu anayasal yükümlülükleri yerine getirmek amacıyla oluşturulan TİHEK'in yapısının çoğulcu bir şekilde oluşturulmuş ve özerk ve uzmanlık ilkeleri temelinde örgütlenmiş olması zorunludur. Ancak getirilen düzenleme ile tüm üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüştür. Bir siyasi partinin başkanı olan Cumhurbaşkanının çoğulcu bir şekilde tüm toplumsal kesimleri temsil edecek bir profilde atama yapmasını beklemek gerçekçi olmadığı gibi fiilen de çoğulcu bir yapının oluşturulmadığı açıktır. Nitekim kadın erkek eşitliğini hayata geçirmek üzere oluşturulan bir kurulun üyeleri arasında hiçbir kadın üye

bulunmaması oldukça manidardır. Aynı şekilde tüm üyelerin iktidar partisinin siyasi görüşüne mensup kişilerden seçilmiş olması da tüm üyelerin yürütme organınca atanması suretiyle bağımsız bir kurul oluşturulamayacağını göstermektedir.

Bu nedenle TİHEK'in tüm üyeleri atama yetkisini Cumhurbaşkanına veren düzenleme Anayasanın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

26. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 23. maddenin birinci fıkrasındaki "657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın" ibaresi ile üçüncü fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 23. maddesinde iş mevzuatına tabi veya sözleşmeyle uzman istihdamı düzenlenmiştir.

Ek 23. maddenin birinci fıkrasında 657 Sayılı Kanunun 4. maddesine göre personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarında 657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle ya da iş mevzuatına tabi olarak uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilmesi düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi kamu hizmetleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir. Anayasamızın 128. maddesine göre; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." Anayasamızın bu hükmü çerçevesinde özel kanun olarak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ilgili kamu görevlilerinin atama ve diğer özlük hakları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam Şekilleri" başlığını taşıyan 4. maddesinde ise; kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli sağlık personelinin kamu görevlisi olduğu açıktır. Kamu görevlilerinin atama şartları da 657 Sayılı Kanun da tanımlanmıştır.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen "hukuk devleti ilkesi" çerçevesinde söz konusu kamu görevlilerinin atama şartları ve özlük haklarının diğer kamu görevlileri gibi kanunlar yoluyla objektif biçimde önceden belirlenmiş olması gerekir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, Sağlık Hizmetleri Temel Yasasının iptali istemi dolayısı ile verdiği kararda, hiçbir yasaya, hiçbir kurala bağlı olmadan sözleşmeli personel çalıştırılmasının hukuksal yönden olanaksız olduğuna karar vermiş, ancak sözleşmeli personelin göreve alınma, görevden çıkarılma nedenleri ve çalıştırma koşulları yasada gösterildiği takdirde, bu tür sözleşmeli personelin diğer kamu görevlisi sayılabileceğine karar vermiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın "memur" statüsündeki personeli yanında "sözleşmeli" statüsündeki personelinin de asli ve sürekli kamu hizmeti yürütmelerini temin etmek amacıyla, sözleşmeli personel statüsünün yasayla oluşturulması gerekir. Bu Anayasal zorunluluğun gereği olarak eleman temininde güçlük çekilen yerlerde çalıştırılacak sözleşmeli sağlık personelinin statüsü, 4924 ve 5413 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın eleman temininde güçlük çekilen yerlerde çalıştıracığı sözleşmeli personelin aylıkları ve diğer özlük hakları 657 sayılı Yasadan farklı bir şekilde ancak, yine Yasa ile belirlenmektedir. 4924 sayılı Yasada "izin", "çalışma saatleri" "sözleşmenin feshi", "sosyal güvenlik" ve "atanma" ya ilişkin düzenlemelerle sözleşmeli personele güvence sağlayan özlük hakları ile ilgili düzenlemeler vardır. Ayrıca, 4924 sayılı Kanunun 8. maddesi ile Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna tabi personel hakkında diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmadıkça 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerinin uygulanması kabul edilmiştir.

4924 sayılı Kanunun 4. maddesinde sözleşmeli personel pozisyonlarına "atama" yapılacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, 308 sayılı KHK'nin iptali için açılan davada verdiği E.1988/5, K.1988/55 sayılı kararda aynen şöyle denilmektedir: "Atama, gerek öğretide, gerek yargısal içtihatlarda birbiriyle uyumlu ve tutarlı biçimde bir şart işlem olarak nitelendirilmektedir. Şart işlemlerin temel karakteristiğini, objektif hukuktan gelen bir güç ve yetkinin kullanılması oluşturmaktadır. İşlemin konusunu, objektif hukuk kuralları düzenlediği için tarafların iradesinin belirleme yetkisi yoktur. Atama işleminde memur ya da diğer kamu görevlilerinin rolü, karşılıklı hak ve yükümlülüklerin, yetki ve sorumlulukların kural işlemleri önceden saptandığı, var olan ve doğmuş bir statüye intisap etmekten ibarettir."

Ancak 703 Sayılı Kanun hükmünde Kararname ile 375 Sayılı KHK'ya eklenen Ek Madde 23'ün birinci fıkrası ile İdareye 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlara tabi olmaksızın sözleşmeli personel istihdam etme yetkisi tanıyan düzenleme Anayasanın 2. Maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Yine aynı maddenin üçüncü fıkrası ile de idareye bu madde kapsamında çalıştırılacak uzmanların atama, sınavları, çalışma usul ve esasları, nitelikleri ve istihdamları ile ilgili diğer hususların yönetmelikle belirleneceği hükmü de aynı şekilde idareye belirsiz ve sınırsız bir yetki tanınması nedeniyle Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Aynı şekilde söz konusu düzenlemeler Anayasanın 10. maddesinde belirtilen "kanun önünde eşitlik ilkesi"ne de aykırılık taşımaktadır. Kanun önünde eşitlik ilkesi aynı statüde olan kişilere aynı hukuk kurallarının uygulanması gerektiğini belirtir. Kamu görevlilerinin kamu görevine atanması için objektif hukuk kuralları 657 Sayılı Yasanın ilgili maddelerinde belirlenmiştir. 375 Sayılı Yasaya eklenen Ek Madde 23 kapsamında olan kurumlarda aynı statüde çalışmakta olan diğer personelin 657 ve diğer kanun hükümlerine tabi olarak çalışmasına rağmen bu KHK'dan sonra atanacak personelin söz konusu yasa hükümlerine tabi olmaması da Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen "kanun önünde eşitlik ilkesi"ne açıkça aykırılık teşkil etmekte olup; bu nedenle iptali gerekir.

Son olarak 703 sayılı KHK ile 375 Sayılı KHK'ya eklenen Ek Madde 23'ün birinci fıkrası ile İdareye 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlara tabi olmaksızın

sözleşmeli personel çalıştırma hakkı tanıyan ve üçüncü fıkrası ile de bu sözleşmeli personelin idareye bu madde kapsamında çalıştırılacak uzmanların atama, sınavları, çalışma usul ve esasları, nitelikleri ve istihdamları ile ilgili diğer hususların yönetmelikle belirleneceğine ilişkin yetki veren düzenleme aynı zamanda Anayasa'nın 128. Maddesine de aykırıdır.

1982 T.C. Anayasasının 128. maddesinin 2. fıkrası; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” kuralını içermektedir.

Anayasanın söz konusu kuralında öngörülen kanunla düzenlenme ilkesinin kapsamı ve sınırı ne olacaktır? Düzenleme mutlak bir şekilde yorumlanıp kamu personeline ilişkin her türlü konunun detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmesi mi gerekecektir? Yoksa bu konudaki temel ve belirleyici noktaların kanunla düzenlenmesi yeterli görülüp ayrıntıya ilişkin hususların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki ve inisiyatif bırakılabilecek midir?

Anayasa Mahkemesinin AYMK, 6.7.1993, E.93/5, K.93/25, RG: 25.2.1995-22213; Aynı yönde, AYMK,11.6.2003, E.2001/346, K.2003/63, RG: 8.11.2003-25283; AYMK, 27.11.1997, E. 97/37, K.97/69, RG: 15.1.1999-23584 AYMK, 7.5.2002, E.2000/17, K.2002/46, RG: 26.3.2003-25060. kararlarına bakıldığında kanunla düzenlenme ilkesinin düzenlenen konunun tüm ayrıntı ve detaylarının kanunla belirtilmesi şeklinde katı bir anlayışla değil; temel ilkelerin, ölçü ve sınırların kanunla belirlenip uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılması şeklinde yumuşak bir anlayışla uygulandığı görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi kanunilik ilkesine ilişkin kararlarında Anayasanın sadece kanunla düzenlenme esasını öngören hükümlerini (personel statüsü yönünden 128/2. maddeyi) değil, aynı zamanda yasama yetkisinin TBMM'ne ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini öngören 7. maddesini, zaman zaman da hukuk devletine ilişkin 2. maddesini esas alarak değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 3359 sayılı Temel Sağlık Hizmetleri Kanununun, personele yapılacak prim dağıtım esaslarının çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi konusunda idareye yetki veren 9/b. maddesiyle ilgili olarak verdiği kararında idarenin düzenleme yetkisinin sınırlarını da belirleyerek dava konusu kuralı şu gerekçeyle iptal etmiştir: “Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında birçok kez açıklandığı üzere, yürütmenin tüzük ve yönetmelik çıkarmak gibi klasik düzenleme yetkisi, yönetimin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki durumundadır. Bu bakımdan Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin sübjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. Öğretideki görüşler de bu doğrultudadır. Hakkında yasa bulunmayan konularda tüzük ve yönetmelik çıkarılamayacağına göre doğrudan Anayasa'ya dayanan böyle bir düzenlemenin de yapılamaması gerekir. Yetkili organ ve makamlar, düzenleyici işlemler için Anayasa'da dayanak aramak zorundadırlar. Serbestçe ve diledikleri gibi, özerk düzenleme yetkisi değil ancak türevsel ve bağımlı, daha açık bir anlatımla yalnız yasaya dayanan düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa'nın yürütmeye/yönetime tanıdığı düzenleme yetkisinin yinelenen niteliği karşısında, bu sınır aşılarak yapılacak düzenlemeler, Anayasa'ya aykırılık oluşturur. İncelenen maddenin (b) bendindeki '...prim dağıtımının esas ve usulleri ile personelin devrine ait usul ve esaslar' ibaresindeki 'prim dağıtımının, Anayasa'nın 128. maddesine göre yasayla düzenlenmesi gereken hususlardan olmasına karşın, yönetimin saptamasına bırakılması Anayasa'nın 7 maddesine aykırı düşer” (AYMK, 19.4.1988, E.87/16, K.88/8, RG: 23.8.1988-19908).

Anayasanın 128/2. maddesinde ifade edilen kanunla düzenlenme ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararlarında ortaya konulan yorum ve değerlendirmelerden şu sonuçlara ulaşılmıştır. Kanunla düzenleme ilkesi düzenlenen konudan kavram, ad ve kurum olarak söz etmek anlamına gelmez. Düzenlenen alanın kanun metninde kurallaştırılması gerekir. Kurallaştırma, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir. Bu nedenle yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi tanınması Anayasaya aykırılık oluşturur. Erklar ayrılığının temel kuralı: yürütme, kuralı koyan organ değil, kuralı uygulayan organdır.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 23. maddenin birinci fıkrasındaki "657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın" ibaresi ile üçüncü fıkrası Anayasanın 2., 7., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

27. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 26. maddenin birinci fıkrasında yer alan "657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın" ibaresi ile ikinci fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 26. maddesinde yerli veya yabancı sözleşmeli personel istihdamı düzenlenmiştir.

Ek 26. maddesinde cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla 657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde yerli veya yabancı personel tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilmesi düzenlenmiştir.

İkinci fıkrada ise bunlara verilecek her türlü ödemeler dahil ücretler, 657 sayılı Kanunun 4. maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca ilgililerin yürüteceği görevler göz önüne alınarak tespit edileceği, savunma Sanayi Başkanlığında bu madde kapsamında proje veya sözleşme süresince çalıştırılan sözleşmeli personelin ücretlerinin Savunma Sanayi Destekleme Fonundan karşılanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Bilindiği gibi kamu hizmetleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir. Anayasamızın 128. maddesine göre; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." Anayasamızın bu hükmü çerçevesinde özel kanun olarak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ilgili kamu görevlilerinin atama ve diğer özlük hakları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam Şekilleri" başlığını taşıyan 4. maddesinde ise; kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli sağlık personelinin kamu görevlisi olduğu açıktır. Kamu görevlilerinin atama şartları da 657 Sayılı Kanun da tanımlanmıştır.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen "hukuk devleti ilkesi" çerçevesinde söz konusu kamu görevlilerinin atama şartları ve özlük haklarının diğer kamu görevlileri gibi kanunlar yoluyla objektif biçimde önceden belirlenmiş olması gerekir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, Sağlık Hizmetleri Temel Yasasının iptali istemi dolayısı ile verdiği kararda, hiçbir yasaya, hiçbir kurala bağlı olmadan sözleşmeli personel çalıştırılmasının hukuksal yönden olanaksız olduğuna karar vermiş, ancak sözleşmeli personelin göreve alınma, görevden çıkarılma nedenleri ve çalıştırma koşulları yasada gösterildiği takdirde, bu tür sözleşmeli personelin diğer kamu görevlisi sayılabileceğine karar vermiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın "memur" statüsündeki personeli yanında "sözleşmeli" statüsündeki personelinin de asli ve sürekli kamu hizmeti yürütmelerini temin etmek amacıyla, sözleşmeli personel statüsünün yasayla oluşturulması gerekir. Bu Anayasal zorunluluğun gereği olarak eleman temininde güçlük çekilen yerlerde çalıştırılacak sözleşmeli sağlık personelinin statüsü, 4924 ve 5413 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın eleman temininde güçlük çekilen yerlerde çalıştıracığı sözleşmeli personelin aylıkları ve diğer özlük hakları 657 sayılı Yasadan farklı bir şekilde ancak, yine Yasa ile belirlenmektedir. 4924 sayılı Yasada "izin", "çalışma saatleri" "sözleşmenin feshi", "sosyal güvenlik" ve "atanma" ya ilişkin düzenlemelerle sözleşmeli personele güvence sağlayan özlük hakları ile ilgili düzenlemeler vardır. Ayrıca, 4924 sayılı Kanunun 8. maddesi ile Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna tabi personel hakkında diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmadıkça 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerinin uygulanması kabul edilmiştir.

4924 sayılı Kanunun 4. maddesinde sözleşmeli personel pozisyonlarına "atama" yapılacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, 308 sayılı KHK'nin iptali için açılan davada verdiği E.1988/5, K.1988/55 sayılı kararda aynen şöyle denilmektedir: "Atama, gerek öğretide, gerek yargısal içtihatlarda birbiriyle uyumlu ve tutarlı biçimde bir şart işlem olarak nitelendirilmektedir. Şart işlemlerin temel karakteristiğini, objektif hukuktan gelen bir güç ve yetkinin kullanılması oluşturmaktadır. İşlemin konusunu, objektif hukuk kuralları düzenlediği için tarafların iradesinin belirleme yetkisi yoktur. Atama işleminde memur ya da diğer kamu görevlilerinin rolü, karşılıklı hak ve yükümlülüklerin, yetki ve sorumlulukların kural işlemleri önceden saptandığı, var olan ve doğmuş bir statüye intisap etmekten ibarettir."

Ancak 703 Sayılı Kanun hükmünde Kararname ile 375 Sayılı KHK'ya eklenen Ek Madde 26'nın birinci fıkrası ile İdareye 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlara tabi olmaksızın sözleşmeli personel istihdam etme yetkisi tanıyan düzenleme Anayasanın 2. Maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Yine aynı maddenin ikinci fıkrası ile de yürütme erkine bir diğer deyişle idareye bu madde kapsamında çalıştırılacak uzmanların ücretlerini kanuna tabi olmaksızın belirleme hakkı getirilerek idareye belirsiz ve sınırsız bir yetki tanınması nedeniyle Anayasanın 2. Maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Aynı şekilde söz konusu düzenlemeler Anayasanın 10. maddesinde belirtilen “kanun önünde eşitlik ilkesi”ne de aykırılık taşımaktadır. Kanun önünde eşitlik ilkesi aynı statüde olan kişilere aynı hukuk kurallarının uygulanması gerektiğini belirtir. Kamu görevlilerinin kamu görevine atanması için objektif hukuk kuralları 657 Sayılı Yasanın ilgili maddelerinde belirlenmiştir. 375 Sayılı Yasaya eklenen Ek Madde 26 kapsamında olan kurumlarda aynı statüde çalışmakta olan diğer personelin 657 ve diğer kanun hükümlerine tabi olarak çalışmasına rağmen bu KHK’den sonra atanacak personelin söz konusu yasa hükümlerine tabi olmaması da Anayasa’nın 10. maddesinde belirtilen “kanun önünde eşitlik ilkesi”ne açıkça aykırılık teşkil etmekte olup; bu nedenle iptali gerekir.

Son olarak 703 Sayılı Kanun hükmünde Kararname ile 375 Sayılı KHK’ya eklenen Ek Madde 26’nın birinci fıkrası ile İdareye 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlara tabi olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırma hakkı tanıyan ve ikinci fıkrası ile de bu sözleşmeli personelin ücretlerinin bir diğer deyişle mali ve sosyal haklarının idare tarafından belirleneceğine ilişkin yetki veren düzenleme aynı zamanda Anayasa’nın 128 inci Maddesine de aykırıdır.

Anayas’nın 128. maddesinin 2. fıkrası; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” kuralını içermektedir.

Anayasanın söz konusu kuralında öngörülen kanunla düzenlenme ilkesinin kapsamı ve sınırı ne olacaktır? Düzenleme mutlak bir şekilde yorumlanıp kamu personeline ilişkin her türlü konunun detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmesi mi gerekecektir? Yoksa bu konudaki temel ve belirleyici noktaların kanunla düzenlenmesi yeterli görülüp ayrıntıya ilişkin hususların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki ve inisiyatif bırakılabilecek midir?

Anayasa Mahkemesinin AYMK, 6.7.1993, E.93/5, K.93/25, RG: 25.2.1995-22213; Aynı yönde, AYMK,11.6.2003, E.2001/346, K,2003/63, RG: 8.11.2003-25283; AYMK, 27.11.1997, E. 97/37, K.97/69, RG: 15.1.1999-23584 AYMK, 7.5.2002, E.2000/17, K.2002/46, RG: 26.3.2003-25060. kararlarına bakıldığında kanunla düzenlenme ilkesinin düzenlenen konunun tüm ayrıntı ve detaylarının kanunda belirtilmesi şeklinde katı bir anlayışla değil; temel ilkelerin, ölçü ve sınırların kanunla belirlenip uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılması şeklinde yumuşak bir anlayışla uygulandığı görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi kanunilik ilkesine ilişkin kararlarında Anayasanın sadece kanunla düzenlenme esasını öngören hükümlerini (personel statüsü yönünden 128/2. maddeyi) değil, aynı zamanda yasama yetkisinin TBMM'ne ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini öngören 7. maddesini, zaman zaman da hukuk devletine ilişkin 2. maddesini esas alarak değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 3359 sayılı Temel Sağlık Hizmetleri Kanununun, personele yapılacak prim dağıtım esaslarının çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi konusunda idareye yetki veren 9/b. maddesiyle ilgili olarak verdiği kararında idarenin düzenleme yetkisinin

sınırlarını da belirleyerek dava konusu kuralı şu gerekçeyle iptal etmiştir: “Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında birçok kez açıklandığı üzere, yürütmenin tüzük ve yönetmelik çıkarmak gibi klasik düzenleme yetkisi, yönetimin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki durumundadır. Bu bakımdan Anayasa’da öngörülen ayrık durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin subjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. Öğretideki görüşler de bu doğrultudadır. Hakkında yasa bulunmayan konularda tüzük ve yönetmelik çıkarılamayacağına göre doğrudan Anayasa’ya dayanan böyle bir düzenlemenin de yapılamaması gerekir. Yetkili organ ve makamlar, düzenleyici işlemler için Anayasa’da dayanak aramak zorundadırlar. Serbestçe ve diledikleri gibi, özerk düzenleme yetkisi değil ancak türevsel ve bağımlı, daha açık bir anlatımla yalnız yasaya dayanan düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa’nın yürütmeye/yönetime tanıdığı düzenleme yetkisinin yinelenen niteliği karşısında, bu sınır aşılarak yapılacak düzenlemeler Anayasa’ya aykırılık oluşturur. İncelenen maddenin (b) bendindeki ‘...prim dağıtımının esas ve usulleri ile personelin devrine ait usul ve esaslar’ ibaresindeki ‘prim dağıtımının, Anayasa’nın 128. maddesine göre yasayla düzenlenmesi gereken hususlardan olmasına karşın, yönetimin saptamasına bırakılması Anayasa’nın 7 maddesine aykırı düşer” (AYMK, 19.4.1988, E.87/16, K.88/8, RG: 23.8.1988-19908).

Anayasanın 128/2. maddesinde ifade edilen kanunla düzenlenme ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararlarında ortaya konulan yorum ve değerlendirmelerden şu sonuçlara ulaşmaktayız. Kanunla düzenleme ilkesi düzenlenen konudan kavram, ad ve kurum olarak söz etmek anlamına gelmez. Düzenlenen alanın kanun metninde kurallaştırılması gerekir. Kurallaştırma, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir. Bu nedenle yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi tanınması Anayasaya aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK’nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 26. maddenin birinci fıkrasındaki “657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın” ibaresi ile ikinci fıkrası Anayasanın 2., 7., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

28. 703 Sayılı KHK’nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 27. maddenin birinci fıkrasında yer alan “657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın” ibaresi ile ikinci fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK’nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 27. maddesinde sözleşmeli personel istihdamı düzenlenmiştir.

Ek 27. maddenin birinci fıkrasına göre 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülenlere ait hizmetler 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle istihdam edilen personel eliyle yürütülür.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında bu madde kapsamında istihdam edilenlere, mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılan bütün ayni ve nakdi ödemelerin bir aylık toplam net tutarının; 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenen emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar kapsamında yapılması öngörülen ödemelerin bir aylık toplam net tutarını geçmemek üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca belirleneceği kuralına yer verilmiştir.

Bilindiği gibi kamu hizmetleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir. Anayasamızın 128. maddesine göre; “Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” Anayasamızın bu hükmü çerçevesinde özel kanun olarak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ilgili kamu görevlilerinin atama ve diğer özlük hakları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam Şekilleri" başlığını taşıyan 4. maddesinde ise; kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli sağlık personelinin kamu görevlisi olduğu açıktır. Kamu görevlilerinin atama şartları da 657 Sayılı Kanun'da tanımlanmıştır.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen “hukuk devleti ilkesi” çerçevesinde söz konusu kamu görevlilerinin atama şartları ve özlük haklarının diğer kamu görevlileri gibi kanunlar yoluyla objektif biçimde önceden belirlenmiş olması gerekir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, Sağlık Hizmetleri Temel Yasasının iptali istemi dolayısı ile verdiği kararda, hiçbir yasaya, hiçbir kurala bağlı olmadan sözleşmeli personel çalıştırılmasının hukuksal yönden olanaksız olduğuna karar vermiş, ancak sözleşmeli personelin göreve alınma, görevden çıkarılma nedenleri ve çalıştırma koşulları yasadaki gösterildiği takdirde, bu tür sözleşmeli personelin diğer kamu görevlisi sayılabileceğine karar vermiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın “memur” statüsündeki personeli yanında “sözleşmeli” statüsündeki personelinin de asli ve sürekli kamu hizmeti yürütmelerini temin etmek amacıyla, sözleşmeli personel statüsünün yasayla oluşturulması gerekir. Bu Anayasal zorunluluğun gereği olarak eleman temininde güçlük çekilen yerlerde çalıştırılacak sözleşmeli sağlık personelinin statüsü, 4924 ve 5413 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın eleman temininde güçlük çekilen yerlerde çalıştıracığı sözleşmeli personelin aylıkları ve diğer özlük hakları 657 sayılı Yasadan farklı bir şekilde ancak, yine Yasa ile belirlenmektedir. 4924 sayılı Yasada “izin”, “çalışma saatleri” “sözleşmenin feshi”, “sosyal güvenlik” ve “atanma” ya ilişkin düzenlemelerle sözleşmeli personele güvence sağlayan özlük hakları ile ilgili düzenlemeler vardır. Ayrıca, 4924 sayılı Kanunun 8. maddesi ile Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna tabi personel hakkında diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmadıkça 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerinin uygulanması kabul edilmiştir.

4924 sayılı Kanunun 4. maddesinde sözleşmeli personel pozisyonlarına “atama” yapılacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, 308 sayılı KHK’nin iptali için açılan davada verdiği E.1988/5, K.1988/55 sayılı kararda aynen şöyle denilmektedir: “Atama, gerek öğretide, gerek yargısal içtihatlarda birbiriyle uyumlu ve tutarlı biçimde bir şart işlem olarak nitelendirilmektedir. Şart işlemlerin temel karakteristiğini, objektif hukuktan gelen bir güç ve yetkinin kullanılması oluşturmaktadır. İşlemin konusunu, objektif hukuk kuralları düzenlediği için tarafların iradesinin belirleme yetkisi yoktur. Atama işleminde memur ya da diğer kamu görevlilerinin rolü, karşılıklı hak ve yükümlülüklerin, yetki ve sorumlulukların kural işlemleri önceden saptandığı, var olan ve doğmuş bir statüye intisap etmekten ibarettir.”

Ancak 703 Sayılı Kanun hükmünde Kararname ile 375 Sayılı KHK’ya eklenen Ek Madde 27’nin birinci fıkrası ile İdareye 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlara tabi olmaksızın sözleşmeli personel istihdam etme yetkisi tanıyan düzenleme, Anayasanın 2. Maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Yine aynı maddenin ikinci fıkrası ile de yürütme erkine bir diğer deyişle idareye bu madde kapsamında çalıştırılacak personelin ücretlerini kanuna tabi olmaksızın belirleme hakkı getirilerek idareye belirsiz ve sınırsız bir yetki tanınması nedeniyle Anayasanın 2. Maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Aynı şekilde söz konusu düzenlemeler, Anayasanın 10. maddesinde belirtilen “kanun önünde eşitlik ilkesi”ne de aykırılık taşımaktadır. Kanun önünde eşitlik ilkesi aynı statüde olan kişilere aynı hukuk kurallarının uygulanması gerektiğini belirtir. Kamu görevlilerinin kamu görevine atanması için objektif hukuk kuralları 657 Sayılı Yasanın ilgili maddelerinde belirlenmiştir. 375 Sayılı Yasaya eklenen Ek Madde 27 kapsamında olan kurumlarda aynı statüde çalışmakta olan diğer personelin 657 ve diğer kanun hükümlerine tabi olarak çalışmasına rağmen bu KHK’den sonra atanacak personelin söz konusu yasa hükümlerine tabi olmaması da Anayasa’nın 10. maddesinde belirtilen “kanun önünde eşitlik ilkesi”ne açıkça aykırılık teşkil etmekte olup; bu nedenle iptali gerekir.

Son olarak 703 Sayılı Kanun hükmünde Kararname ile 375 Sayılı KHK’ya eklenen Ek Madde 27’nin birinci fıkrası ile İdareye 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlara tabi olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırma hakkı tanıyan ve ikinci fıkrası ile de bu sözleşmeli personelin ücretlerinin bir diğer deyişle mali ve sosyal haklarının idare tarafından belirleneceğine ilişkin yetki veren düzenleme aynı zamanda Anayasa’nın 128 inci Maddesine de aykırıdır.

Anayas’nın 128. maddesinin 2. fıkrası; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” kuralını içermektedir.

Anayasanın söz konusu kuralında öngörülen kanunla düzenlenme ilkesinin kapsamı ve sınırı ne olacaktır? Düzenleme, mutlak bir şekilde yorumlanıp kamu personeline ilişkin her türlü konunun detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmesi mi gerekecektir? Yoksa bu konudaki temel ve belirleyici noktaların kanunla düzenlenmesi yeterli görülüp ayrıntıya ilişkin hususların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki ve inisiyatif bırakılabilecek midir?

Anayasa Mahkemesinin AYMK, 6.7.1993, E.93/5, K.93/25, RG: 25.2.1995-22213; Aynı yönde, AYMK,11.6.2003, E.2001/346, K,2003/63, RG: 8.11.2003-25283; AYMK, 27.11.1997, E. 97/37, K.97/69, RG: 15.1.1999-23584 AYMK, 7.5.2002, E.2000/17, K.2002/46, RG: 26.3.2003-25060. kararlarına bakıldığında kanunla düzenlenme ilkesinin düzenlenen konunun tüm ayrıntı ve detaylarının kanunda belirtilmesi şeklinde katı bir anlayışla değil; temel ilkelerin, ölçü ve sınırların kanunla belirlenip uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılması şeklinde yumuşak bir anlayışla uygulandığı görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi, kanunilik ilkesine ilişkin kararlarında Anayasanın sadece kanunla düzenlenme esasını öngören hükümlerini (personel statüsü yönünden 128/2. maddeyi) değil, aynı zamanda yasama yetkisinin TBMM'ne ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini öngören 7. maddesini, zaman zaman da hukuk devletine ilişkin 2. maddesini esas alarak değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 3359 sayılı Temel Sağlık Hizmetleri Kanununun, personele yapılacak prim dağıtım esaslarının çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi konusunda idareye yetki veren 9/b. maddesiyle ilgili olarak verdiği kararında idarenin düzenleme yetkisinin sınırlarını da belirleyerek dava konusu kuralı şu gerekçeyle iptal etmiştir: “Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında birçok kez açıklandığı üzere, yürütmenin tüzük ve yönetmelik çıkarmak gibi klasik düzenleme yetkisi, yönetimin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki durumundadır. Bu bakımdan Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin subjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. Öğretideki görüşler de bu doğrultudadır. Hakkında yasa bulunmayan konularda tüzük ve yönetmelik çıkarılamayacağına göre doğrudan Anayasa'ya dayanan böyle bir düzenlemenin de yapılamaması gerekir. Yetkili organ ve makamlar, düzenleyici işlemler için Anayasa'da dayanak aramak zorundadırlar. Serbestçe ve diledikleri gibi, özerk düzenleme yetkisi değil ancak türevsel ve bağımlı, daha açık bir anlatımla yalnız yasaya dayanan düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa'nın yürütmeye/yönetime tanıdığı düzenleme yetkisinin yinelenen niteliği karşısında, bu sınır aşılarak yapılacak düzenlemeler Anayasa'ya aykırılık oluşturur. İncelenen maddenin (b) bendindeki '...prim dağıtımının esas ve usulleri ile personelin devrine ait usul ve esaslar' ibaresindeki 'prim dağıtımının, Anayasa'nın 128. maddesine göre yasayla düzenlenmesi gereken hususlardan olmasına karşın, yönetimin saptamasına bırakılması Anayasa'nın 7 maddesine aykırı düşer” (AYMK, 19.4.1988, E.87/16, K.88/8, RG: 23.8.1988-19908).

Anayasanın 128/2. maddesinde ifade edilen kanunla düzenlenme ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararlarında ortaya konulan yorum ve değerlendirmelerden şu sonuçlara ulaşmaktayız. Kanunla düzenleme ilkesi düzenlenen konudan kavram, ad ve kurum olarak söz etmek anlamına gelmez. Düzenlenen alanın kanun metninde kurallaştırılması gerekir. Kurallaştırma, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir. Bu nedenle yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi tanınması Anayasaya aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 27. maddenin birinci fıkrasında yer alan “657 Sayılı Kanun ve Diğer

Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın” ibaresi ile ikinci fıkrası Anayasanın 2., 7., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

29. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 31. maddenin ikinci fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 31. maddesinde vekâlet ve istisna sözleşmesi ile istihdam düzenlenmiştir. Buna göre bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde; vekâlet veya istisna sözleşmesi ile yabancı danışman ve uzmanlar, istisna sözleşmesi ile de yerli danışman ve uzmanlar çalıştırılabilecektir. İkinci fıkrada ise bunlara ödenecek ücretin tutarının, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını aşmamak üzere ilgisine göre Cumhurbaşkanı yardımcısı ya da bakan tarafından tespit edileceği kuralına yer verilmiştir.

Anayasanın 128. maddesinin 2. fıkrası; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” kuralını içermektedir.

Anayasanın söz konusu kuralında öngörülen kanunla düzenlenme ilkesinin kapsamı ve sınırı ne olacaktır? Düzenleme mutlak bir şekilde yorumlanıp kamu personeline ilişkin her türlü konunun detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmesi mi gerekecektir? Yoksa bu konudaki temel ve belirleyici noktaların kanunla düzenlenmesi yeterli görülüp ayrıntıya ilişkin hususların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki ve inisiyatif bırakılabilecek midir?

Anayasa Mahkemesinin AYMK, 6.7.1993, E.93/5, K.93/25, RG: 25.2.1995-22213; Aynı yönde, AYMK, 11.6.2003, E.2001/346, K.2003/63, RG: 8.11.2003-25283; AYMK, 27.11.1997, E. 97/37, K.97/69, RG: 15.1.1999-23584 AYMK, 7.5.2002, E.2000/17, K.2002/46, RG: 26.3.2003-25060. kararlarına bakıldığında kanunla düzenlenme ilkesinin düzenlenen konunun tüm ayrıntı ve detaylarının kanunda belirtilmesi şeklinde katı bir anlayışla değil; temel ilkelerin, ölçü ve sınırların kanunla belirlenip uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılması şeklinde yumuşak bir anlayışla uygulandığı görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi kanunilik ilkesine ilişkin kararlarında Anayasanın sadece kanunla düzenlenme esasını öngören hükümlerini (personel statüsü yönünden 128/2. maddeyi) değil, aynı zamanda yasama yetkisinin TBMM'ne ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini öngören 7. maddesini, zaman zaman da hukuk devletine ilişkin 2. maddesini esas alarak değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 3359 sayılı Temel Sağlık Hizmetleri Kanununun, personele yapılacak prim dağıtım esaslarının çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi konusunda idareye yetki veren 9/b. maddesiyle ilgili olarak verdiği kararında idarenin düzenleme yetkisinin sınırlarını da belirleyerek dava konusu kuralı şu gerekçeyle iptal etmiştir: “Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında birçok kez açıklandığı üzere, yürütmenin tüzük ve yönetmelik çıkarmak gibi klasik düzenleme yetkisi, yönetimin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki durumundadır. Bu bakımdan Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin subjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. Öğretideki

görüşler de bu doğrultudadır. Hakkında yasa bulunmayan konularda tüzük ve yönetmelik çıkarılamayacağına göre doğrudan Anayasa'ya dayanan böyle bir düzenlemenin de yapılamaması gerekir. Yetkili organ ve makamlar, düzenleyici işlemler için Anayasa'da dayanak aramak zorundadırlar. Serbestçe ve diledikleri gibi, özerk düzenleme yetkisi değil ancak türevsel ve bağımlı, daha açık bir anlatımla yalnız yasaya dayanan düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa'nın yürütmeye/yönetime tanıdığı düzenleme yetkisinin yinelenen niteliği karşısında, bu sınır aşarak yapılacak düzenlemeler Anayasa'ya aykırılık oluşturur. İncelenen maddenin (b) bendindeki '...prim dağıtımının esas ve usulleri ile personelin devrine ait usul ve esaslar' ibaresindeki 'prim dağıtımının, Anayasa'nın 128. maddesine göre yasayla düzenlenmesi gereken hususlardan olmasına karşın, yönetimin saptamasına bırakılması Anayasa'nın 7 maddesine aykırı düşer" (AYMK, 19.4.1988, E.87/16, K.88/8, RG: 23.8.1988-19908).

Anayasanın 128/2. maddesinde ifade edilen kanunla düzenlenme ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararlarında ortaya konulan yorum ve değerlendirmelerden şu sonuçlara ulaşılmaktadır. Kanunla düzenleme ilkesi düzenlenen konudan kavram, ad ve kurum olarak söz etmek anlamına gelmez. Düzenlenen alanın kanun metninde kurallaştırılması gerekir. Kurallaştırma, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir. Bu nedenle yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi tanınması Anayasanın 2. 7. ve 128. maddelerine aykırılık oluşturur.

Yüce Mahkemenin önüne getirilen 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek 31. Maddenin ikinci fıkrasında da yürütme erkine özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde; ve uzmanlık gerektiren işlerde; vekalet veya istisna sözleşmesi ile yabancı danışman ve uzmanlar istisna sözleşmesi ile de yerli danışman ve uzmanlar çalıştırma hakkı getirilmiştir. Söz konusu Ek Madde 31'in ikinci fıkrasında ise bu kişilere ödenecek ücretin cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan tarafından belirleneceği belirtilmektedir. İptali istenen düzenleme de ücretin belirlenmesine ilişkin idareye yetki veren ikinci fıkradır.

Söz konusu yetki ile Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan sorumlu olduğu idare için kendisinin belirleyeceği ücret çerçevesinde uzman istihdamı yapabilecektir. Bunun üst sınırının saptanmış olması bu düzenlemenin keyfilikliğini ortadan kaldırmamaktadır. A Bakanlığı aynı nitelikte olan bir kişi için x düzeyinde bir ücret takdir edebilirken B Bakanlığı da y düzeyinde bir ücret takdiri yapabilecektir. Bu belirsizlikle birlikte Anayasanın memurlar ve diğer kamu görevlileri için ücret ve diğer mali ve idari haklarının kanun ile düzenlenmesi öngörmüştür. Bu çerçevede de Anayasa'nın 128. maddesine aykırı bir ücretlendirme durumu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2., 7., 10. ve 128. maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

30. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 33. maddenin dokuzuncu fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178. Maddesi ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek Madde 33 ile cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kadrosu kaldırılan veya pozisyonları sona eren personelin görev değişiklikleri, özlük hakları ve bunların görevlendirilmeleri düzenlenmiştir. Esasen Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş süreci ile uyumlu olan bu düzenlemenin 703 sayılı KHK kapsamında ele alınması doğru bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir, ancak söz konusu maddenin 9. fıkrası ile bu yetkinin ötesine

geçilerek diğer kanunların bu yöndeki düzenlemelerin geçerli olmayacağı belirtilmiş ve Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesinin bir özelliği olan kanunların üstünlüğü ilkesi zedelenmiştir.

Öte yandan bilindiği gibi kamu hizmetleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eli ile yürütülmektedir. Anayasamızın 128. maddesine göre; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." Anayasamızın bu hükmü çerçevesinde özel kanun olarak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ilgili kamu görevlilerinin atama ve diğer özlük hakları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Esasen devlet ile kişi arasında genel anlamda yapılmış olan bir iş akdi niteliği taşıyan 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, akdin tarafı ve işveren olan devletin icrai organı olan yürütmenin akdin hükümlerini tek taraflı olarak kendi işlem ve kararları ile değiştirmemesi amacıyla bir iş güvencesi olarak düzenlenmiştir. Özde bu Anayasa hükmü memurun idareye karşı güvencesini de oluşturmaktadır.

Nitekim, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 45, 71, 76 ve 91. maddeleri ile memurların sınıf, unvan, görev değişikliklerine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Bu yasal düzenlemelerin esas düzenlemesi olarak 45. madde ile düzenleme yapılmıştır. Söz konusu maddeye göre hiçbir memur sınıfının dışında bir görevde çalıştırılmayacağı hususu düzenlenmiştir. Ancak, bazı zorunlu hallerde ve kadrolarının kapatılması veya başka kamu kurumlara naklen atamalarda bu esas düzenlemenin istisnalarına da yukarıda bahsedilen diğer maddelerde yer verilmiştir.

Bu çerçevede özellikle 71. maddenin ikinci fıkrası ile memurların sınıf değiştirmelerinde meslekleri ile ilgili sınıftan genel idare hizmetleri sınıfına veya genel idare hizmeti sınıfından meslekleri ile ilgili hizmet sınıfına atanmalarında memurun muvafakati aranmamıştır. Bunun haricindeki atamalarda ise memurun isteği esas alınmıştır. Bu hususta Kanun'un 76. Maddesinde düzenleme yapılmıştır.

İlgili Kanun'da son olarak kadroları kaldırılan devlet memurlarının da durumu düzenlenmiştir. Kanunun 91. maddesinde kadrosu kaldırılan bir memurun kendi kurumunda durumuna ve niteliğine uygun bir kadroya atanması esas olarak düzenlenmiş, kendi kurumunda kadro bulunmadığı hallerde de diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanma ve mali hakları da Maddenin sonunda dile getirilmiştir. Özellikle unvanları müdür ve daha üst olanlar ile danışma işlevlerine ilişkin kadrolarda çalışanlar için başka bir kamu kurumuna atanmada Araştırmacı kadrolarına, diğerlerinin ise durumlarına uygun kadrolara atanması düzenlenmiştir. Bir başka deyişle işin sonlanması halinde akdin feshi yerine akdin sürdürülebilmesi için bir istisnai düzenleme yapılmıştır. Öncelikle Anayasa'nın 128. maddesiyle düzenlenmiş olan Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Özlük İşlerinin Yasa ile Düzenlenmesi İlkesi- 1982 Anayasası'nın kamu personel hukukuna ilişkin bu temel ilkesinin sözel (lafzi) yorumu açıktır. Anayasa'ya göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statülerinin bütün öğeleri yasama organı tarafından yasa formunda düzenlenebilir.

İlke ile ilk olarak, statünün düzenleyici öznesi yasama organı olarak belirlenmiştir. Burada, yasama dışında hiçbir organ herhangi bir biçimde memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statülerini düzenleyemez kuralı ortaya çıkmaktadır.

İkinci olarak, yasama organına takdir hakkı tanınmayarak memurlar ve diğer kamu görevlilerinin rejimlerinin bütün öğelerinin yasa konusu olması hüküm altına alınmıştır.

Üçüncü olarak, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin statüleri yasa tipi hukuk formu ile düzenlenebilir. Buradan ilkenin hukuki nedenselliğini görmemiz mümkündür.

Buradan da anlaşılacağı üzere Anayasa'nın memurlar ve diğer kamu görevlilerinin haklarının kanunla düzenlenmesi ilkesinin gereği olarak düzenlenmiş olan 657 Sayılı Kanunun ilgili maddelerinin uygulanmayacağına ilişkin bir Kanun Hükmünde Kararname maddesi Anayasa'nın 128 inci Maddesine de açıkça aykırıdır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178. Maddesi ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 33. maddenin dokuzuncu fıkrası Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

31. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 35. maddenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 35. madde şöyledir:

“EK MADDE 35- Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek için Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen şartları taşımak gerekir.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanacaklar için aranan hizmet süresinin hesabında, dört yıllık yükseköğrenim gördükten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında, sosyal güvenlik kuramlarına tâbi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak fiilen çalışılan sürelerin tamamı dikkate alınır.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevleri ile yurtdışı teşkilatındaki sürekli görevlere, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan şartları taşımak kaydıyla 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez. Bu fıkraya göre açıktan atananlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Cumhurbaşkanınca süreli atanan üst kademe kamu yöneticileri, ilgili kanunlarda öngörülen görevden alma gerekçeleri yanında kuramsal hedeflere ulaşamaması nedeniyle de süreleri tamamlanmadan görevlerinden alınabilirler.

Bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının taşra teşkilatının il ve bölge müdürü kadro veya pozisyonları hariç, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine Cumhurbaşkanlığı onayı ile atananlar hakkında Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer alan şartlar dışında üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz.

Üçüncü fıkra uyarınca atananlar, atandıkları kadro veya pozisyonlar için ilgili mevzuatında öngörülen malî ve sosyal hak ve yardımlardan, 657 sayılı Kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın, aynı usûl ve esaslar dâhilinde yararlanırlar. Bu suretle üst dereceli kadrolara atananların bu kadrolarda geçirdikleri her yıl kademe ilerlemesi ve her üç yıl derece yükselmesi sayılmak suretiyle kazanılmış hak aylık derecelerinin yükselmesinde dikkate alınır. Ancak atandıkları kadro dereceleri, başka görevlere atanma hâlinde kazanılmış hak sayılmaz.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlar, atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak da çalıştırılabilir. Sözleşme taban ve tavan ücretleri; kurum ve kuruluşlar, unvanlar, yapılan hizmetin güçlüğü, sorumluluğu ve riskleri, iş yoğunluğu, çalışma şartları, hizmet yerinin sosyo-ekonomik durumu ve coğrafi özellikleri ile hizmete ve hizmet yerine ilişkin olarak, aynı kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta olan emsallerine; emsalinin bulunmaması durumunda da benzer kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlara göre farklılıkları ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Sözleşme ücreti, taban ve tavan ücretleri aralığında sözleşme imzalamakla yetkili kılınan makam tarafından belirlenir.

Kamu görevlisi olmayanlar arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlardan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Kamu görevlileri arasından, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atananlardan görev süresi sona erenler veya görevden alınanlar Cumhurbaşkanı tarafından;

Yönetici kadroları dışında daha önce buldukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

Denetim elemanı ya da uzman kadro veya pozisyonlara,

Araştırmacı veya uygun görülecek diğer kadro ve pozisyonlara,

atanırlar. Atama yapıncaya kadar bunların görev yaptıkları, kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin almakta oldukları her türlü ödemeler görev yaptıkları kurum tarafından yapılır. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması halinde, söz konusu kadro veya pozisyonlar başka bir işleme gerek kalmaksızın, ihdas edilmiş ve kuramların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır.

Bu maddede belirtilen üst kademe kamu yöneticiliğine atananların, görev sürelerinin sona erdiği veya görevden alındıkları tarihte emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, ikinci fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlara atanmak yerine yaş haddini beklemeksizin emekli olmaları durumunda, emeklilik ikramiyeleri hizmet süreleri dikkate alınarak yüzde elli fazlasına kadar ödenebilir. Bu oran Cumhurbaşkanınca arttırılabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

Bu madde hükümleri, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmaz.”

Anayasanın 128. maddesinin 2. fıkrası; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” kuralını içermektedir. Son fıkrası da “Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.” hükmünü içermektedir.

Anayasanın söz konusu kuralında öngörülen kanunla düzenlenme ilkesinin kapsamı ve sınırı ne olacaktır? Düzenleme mutlak bir şekilde yorumlanıp kamu personeline ilişkin her türlü konunun detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmesi mi gerekecektir? Yoksa bu konudaki temel ve belirleyici noktaların kanunla düzenlenmesi yeterli görülüp ayrıntıya ilişkin hususların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki ve inisiyatif bırakılabilecek midir?

Anayasa Mahkemesinin AYMK, 6.7.1993, E.93/5, K.93/25, RG: 25.2.1995-22213; Aynı yönde, AYMK, 11.6.2003, E.2001/346, K.2003/63, RG: 8.11.2003-25283; AYMK, 27.11.1997, E. 97/37, K.97/69, RG: 15.1.1999-23584 AYMK, 7.5.2002, E.2000/17, K.2002/46, RG: 26.3.2003-25060. kararlarına bakıldığında kanunla düzenlenme ilkesinin düzenlenen konunun tüm ayrıntı ve detaylarının kanunda belirtilmesi şeklinde katı bir anlayışla değil; temel ilkelerin, ölçü ve sınırların kanunla belirlenip uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılması şeklinde yumuşak bir anlayışla uygulandığı görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi kanunilik ilkesine ilişkin kararlarında Anayasanın sadece kanunla düzenlenme esasını öngören hükümlerini (personel statüsü yönünden 128/2. maddeyi) değil, aynı zamanda yasama yetkisinin TBMM'ne ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini öngören 7. maddesini, zaman zaman da hukuk devletine ilişkin 2. maddesini esas alarak değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 3359 sayılı Temel Sağlık Hizmetleri Kanununun, personele yapılacak prim dağıtım esaslarının çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi konusunda idareye yetki veren 9/b. maddesiyle ilgili olarak verdiği kararında idarenin düzenleme yetkisinin sınırlarını da belirleyerek dava konusu kuralı şu gerekçeyle iptal etmiştir: “Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında birçok kez açıklandığı üzere, yürütmenin tüzük ve yönetmelik çıkarmak gibi klasik düzenleme yetkisi, yönetimin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki durumundadır. Bu bakımdan Anayasa'da öngörülen ayrık durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin sübjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. Öğretideki görüşler de bu doğrultudadır. Hakkında yasa bulunmayan konularda tüzük ve yönetmelik çıkarılamayacağına göre doğrudan Anayasa'ya dayanan böyle bir düzenlemenin de yapılamaması gerekir. Yetkili organ ve makamlar, düzenleyici işlemler için Anayasa'da dayanak aramak zorundadırlar. Serbestçe ve diledikleri gibi, özerk düzenleme yetkisi değil ancak türevsel ve bağımlı, daha açık bir anlatımla yalnız yasaya dayanan düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa'nın yürütmeye/yönetime tanıdığı düzenleme yetkisinin yinelenen niteliği karşısında, bu sınır aşılarak yapılacak düzenlemeler Anayasa'ya aykırılık oluşturur. İncelenen maddenin (b) bendindeki '...prim dağıtımının esas ve usulleri ile personelin devrine ait usul ve esaslar' ibaresindeki 'prim dağıtımının, Anayasa'nın 128. maddesine göre yasayla düzenlenmesi gereken hususlardan olmasına karşın, yönetimin saptamasına bırakılması Anayasa'nın 7 maddesine aykırı düşer” (AYMK, 19.4.1988, E.1987/16, K.1988/8).

Anayasanın 128/2. maddesinde ifade edilen kanunla düzenlenme ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararlarında ortaya konulan yorum ve değerlendirmelerden

şu sonuçlara ulaşmaktayız. Kanunla düzenleme ilkesi düzenlenen konudan kavram, ad ve kurum olarak söz etmek anlamına gelmez. Düzenlenen alanın kanun metninde kurallaştırılması gerekir. Kurallaştırma, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi, yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir. Bu nedenle yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi tanınması Anayasanın 2. 7. ve 128. maddelerine aykırılık oluşturur.

Görüldüğü üzere Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrasına ilişkin bu ilke, 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178. Maddesi ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek Madde 35 ile Anayasaya aykırı bir biçimde düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı'na hiçbir sınırı, esası olmadan kanunla çizilmiş sınırlamalara tabi olmaksızın bir yetki verilmesi hukuk devleti ilkesine ve Anayasa'nın 2. maddesine açıkça aykırılık taşımaktadır.

Ayrıca, yine Anayasa'nın 128. maddesinin son fıkrasındaki "Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir." hükmüne de açıkça aykırıdır. Anayasa'nın 104. maddesiyle verilmiş olan yetki üst kademe yöneticilerinin doğrudan Cumhurbaşkanınca atanması yetkisidir. Bu kişilerin taşıyacağı nitelikler ve diğer şartların ise kanunla belirlenmesi gerekir. Anayasa'nın 128. maddesi bunu açıkça belirterek bu tür düzenlemelerin, atanacak kişilerin niteliklerinin yetiştirilme usul ve esaslarının özel olarak kanun ile düzenleneceği hükmünü getirerek burada idarenin insiyatifini ortadan kaldırmıştır. Bu nedenle söz konusu madde açık bir biçimde Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarına aykırıdır, iptali gerekir.

Sonuç olarak yukarıda belirtilen nedenlerle 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178. Maddesi ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 35. madde Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

32. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 36. maddenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 36. madde şöyledir:

"EK MADDE 36- Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için, öğrenim durumu şartı dışında;

Belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak,

657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dâhil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak,

Hâkimlik ve savcılık mesleğinden olmak,

Belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak,

gibi özel şartlar aranmaz.

Bu madde kapsamında belirtilen kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dâhil olanlar ile hâkim-savcılık mesleğine dâhil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması halinde, anılan kadroların hizmet sınıfı bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edilir. Bu şekilde atanarlara malî haklar kapsamında, kadro veya pozisyonuna bağılı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının kurum içerisindeki emsali personele malî haklar kapsamında kadro veya pozisyonuna bağılı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamından düşük olması halinde aradaki fark bu görevde kaldıkları sürece tazminat olarak ödenir.

Bu maddede yer alan hükümler; ek 11 inci madde kapsamında yer alan kurumların, Adalet Bakanlığını! ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bu madde kapsamında yer alan kadrolarıyla aynı veya benzer unvanlı kadro, pozisyon ve görevleri ile mevzuatla bu kadrolara denk kabul edilen yönetici kadro, pozisyon ve görevlerine atanarlara hakkında da uygulanır.

Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.”

Anayasanın 128. maddesinin 2. fıkrası; “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” kuralını içermektedir. Son fıkrası da “Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.” hükmünü içermektedir.

Anayasanın söz konusu kuralında öngörülen kanunla düzenlenme ilkesinin kapsamı ve sınırı ne olacaktır? Düzenleme mutlak bir şekilde yorumlanıp kamu personeline ilişkin her türlü konunun detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmesi mi gerekecektir? Yoksa bu konudaki temel ve belirleyici noktaların kanunla düzenlenmesi yeterli görülüp ayrıntıya ilişkin hususların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki ve inisiyatif bırakılabilecek midir?

Anayasa Mahkemesinin AYMK, 6.7.1993, E.93/5, K.93/25, RG: 25.2.1995-22213; Aynı yönde, AYMK, 11.6.2003, E.2001/346, K.2003/63, RG: 8.11.2003-25283; AYMK, 27.11.1997, E. 97/37, K.97/69, RG: 15.1.1999-23584 AYMK, 7.5.2002, E.2000/17, K.2002/46, RG: 26.3.2003-25060. kararlarına bakıldığında kanunla düzenlenme ilkesinin düzenlenen konunun tüm ayrıntı ve detaylarının kanunda belirtilmesi şeklinde katı bir anlayışla değil; temel ilkelerin, ölçü ve sınırların kanunla belirlenip uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesinin yürütme organına bırakılması şeklinde yumuşak bir anlayışla uygulandığı görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi kanunilik ilkesine ilişkin kararlarında Anayasanın sadece kanunla düzenlenme esasını öngören hükümlerini (personel statüsü yönünden 128/2. maddeyi) değil, aynı zamanda yasama yetkisinin TBMM'ne ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini öngören 7. maddesini, zaman zaman da hukuk devletine ilişkin 2. maddesini esas alarak değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, 3359 sayılı Temel Sağlık Hizmetleri Kanununun, personele yapılacak prim dağıtım esaslarının çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi konusunda idareye yetki veren 9/b. maddesiyle ilgili olarak verdiği kararında idarenin düzenleme yetkisinin sınırlarını da belirleyerek dava konusu kuralı şu gerekçeyle iptal etmiştir: “Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında birçok kez açıklandığı üzere, yürütmenin tüzük ve yönetmelik çıkarmak gibi klasik düzenleme yetkisi, yönetimin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlı ve tamamlayıcı bir yetki durumundadır. Bu bakımdan Anayasa'da öngörülen ayrık

durumlar dışında yasalarla düzenlenmemiş bir alanda yasa ile yetkili kılınmış olsa da yürütmenin subjektif hakları etkileyen bir kural koyma yetkisi bulunmamaktadır. Öğretideki görüşler de bu doğrultudadır. Hakkında yasa bulunmayan konularda tüzük ve yönetmelik çıkarılamayacağına göre doğrudan Anayasa'ya dayanan böyle bir düzenlemenin de yapılamaması gerekir. Yetkili organ ve makamlar, düzenleyici işlemler için Anayasa'da dayanak aramak zorundadırlar. Serbestçe ve diledikleri gibi, özerk düzenleme yetkisi değil ancak türevsel ve bağımlı, daha açık bir anlatımla yalnız yasaya dayanan düzenleme yetkisi tanınmıştır. Anayasa'nın yürütmeye/yönetime tanıdığı düzenleme yetkisinin yinelenen niteliği karşısında, bu sınır aşılarak yapılacak düzenlemeler Anayasa'ya aykırılık oluşturur. İncelenen maddenin (b) bendindeki '...prim dağıtımının esas ve usulleri ile personelin devrine ait usul ve esaslar' ibaresindeki 'prim dağıtımının, Anayasa'nın 128. maddesine göre yasayla düzenlenmesi gereken hususlardan olmasına karşın, yönetimin saptamasına bırakılması Anayasa'nın 7 maddesine aykırı düşer" (AYMK, 19.4.1988, E.1987/16, K.1988/8).

Anayasanın 128/2. maddesinde ifade edilen kanunla düzenlenme ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararlarında ortaya konulan yorum ve değerlendirmelerden şu sonuçlara ulaşmaktayız. Kanunla düzenleme ilkesi düzenlenen konudan kavram, ad ve kurum olarak söz etmek anlamına gelmez. Düzenlenen alanın kanun metninde kurallaştırılması gerekir. Kurallaştırma, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Kanunda temel esasların belirlenmiş olması şartıyla uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdir yetkisine bırakılabilir. Yürütmenin düzenleme yetkisi sınırlı ve bağımlı bir yetki niteliğindedir. Bu nedenle yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi tanınması Anayasanın 2. 7. ve 128. maddelerine aykırılık oluşturur.

Görüldüğü üzere Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrasına ilişkin bu ilke, 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178. Maddesi ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek Madde 36 ile Anayasaya aykırı bir biçimde düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı'na hiçbir sınırı, esaslı olmadan kanunla çizilmiş sınırlamalara tabi olmaksızın bir yetki verilmesi hukuk devleti ilkesine ve Anayasa'nın 2. maddesine açıkça aykırılık taşımaktadır.

Ayrıca, yine Anayasa'nın 128. maddesinin son fıkrasındaki "Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir." hükmüne de açıkça aykırıdır. Anayasa'nın 104. maddesiyle verilmiş olan yetki üst kademe yöneticilerinin doğrudan Cumhurbaşkanınca atanması yetkisidir. Bu kişilerin taşıyacağı nitelikler ve diğer şartların ise kanunla belirlenmesi gerekir. Anayasa'nın 128. maddesi bunu açıkça belirterek bu tür düzenlemelerin, atanacak kişilerin niteliklerinin yetiştirilme usul ve esaslarının özel olarak kanun ile düzenleneceği hükmünü getirerek burada idarenin insiyatifini ortadan kaldırmıştır. Bu nedenle söz konusu madde açık bir biçimde Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarına aykırıdır, iptali gerekir.

Sonuç olarak yukarıda belirtilen nedenlerle 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 178. Maddesi ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 36. madde Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

33. 703 Sayılı KHK'nın 197. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında," ibaresinin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197. Maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine sendika üyesi olamayacak kamu görevlileri eklenmiştir. 4688 Sayılı Yasanın 15. Maddesinin a fıkrasındaki “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,” hükmünün yerine 703 Sayılı KHK ile “Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,” hükmü getirilerek buraya eklenen kurumlarda çalışan kamu görevlilerinin sendikalara üye olmaları yasaklanmıştır.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 13., 51. ve 90. maddelerine açık aykırılıklar taşımaktadır. Aşağıda bu aykırılık nedenleri sırasıyla ele alınacaktır.

a) Anayasa'nın 13. Maddesine Aykırılık Sorunu

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması “ başlıklı 13. maddesinde, “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. “ düzenlemesi bulunmaktadır. Anayasanın 13. maddesine göre Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ancak kanunla sınırlanabileceğinden, Anayasa'nın 51. maddesinin ikinci ve beşinci fıkralarında belirtilen sebeplerle sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkına yönelik sınırlamalar, Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmamak üzere kanun ile düzenlenebilir.

Oysa, söz konusu sendika üyeliği hakkı ““Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında” çalışan kamu görevlileri açısından kanuni bir düzenleme yapılarak sınırlandırılmamışlardır. Aksine Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişi öngören 7142 Sayılı Yetki yasası çerçevesinde çıkarılan 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197. maddesi çerçevesinde yasaklanmıştır. Öncelikle söz konusu 703 Sayılı KHK'nın dayanağı olan yetki yasasına idareye devredilen yetkilerin içerisinde temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldıracı nitelikte olan Anayasa'nın 33. ve 51. maddelerinde belirtilen örgütlenme hakkının yasaklanmasına ilişkin bir yetki verilmemiştir. Ayrıca, yasa koyucu tarafından bu hususta yetki devri yapılamayacağı Anayasamızda ayrıca belirtilmiştir. Anayasa'nın 51. maddesinde kamu görevlilerinin sendikal örgütlenme hakkı da ayrıca tanımlanmış ve “İşçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir.” hükmü çerçevesinde kanun ile düzenlenmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla kamu görevlilerinin sendikal örgütlenme hakkı ilgili anayasal hükümler çerçevesinde kanuni düzenlemelerle sınırlandırılabilir olmasına rağmen 703 Sayılı Yasanın 197. maddesindeki iptali talep edilen ibare ile açıkça yasaklanarak demokratik toplum düzeni açısından meşru ve ölçülü bir müdahale niteliği taşımanın ötesine taşınmıştır. Bu nedenle söz konusu düzenleme Anayasa'nın 13. maddesine aykırıdır ve iptali gerekir.

b) Anayasa'nın 51. Maddesine Aykırılık Sorunu

Anayasa “Sendika kurma” başlıklı 51. maddesinde “Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

Sendika kurma hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.

Sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

(Mülga fıkra: 07/05/2010 - 5982 S.K./5. md.)(**)

İşçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri, Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokrasi esaslarına aykırı olamaz. “ düzenlenmesi yer almıştır.

Anayasa'nın 51. maddesinin birinci fıkrasında, ”Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.” denilmek suretiyle işçi ve memur ayrımı yapılmaksızın tüm çalışanların sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkı anayasal güvenceye bağlanmıştır.

Sendika kurma hakkı mutlak bir hak olmayıp Anayasa'nın 51. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerine dayanılarak kanunla sınırlanabilir.

Öte yandan anılan maddenin beşinci fıkrasında, ”İşçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir.” hükmüne yer verilerek, ikinci fıkradaki genel sınırlama sebepleri dışında da bazı kamu görevlileri yönünden bu hakkın kapsamının daraltılması veya sınırlandırılması ya da hakkın kullanımının yasaklanması mümkün kılınmıştır. Bununla birlikte anılan fıkraya göre, kamu görevlilerinin sendikal haklarına ilişkin olarak getirilen kısıtlamaların, gördükleri hizmetin nitelikleriyle uyumlu olması gerekmektedir.

Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nde çalışmakta olan personel yönünden gerekli disiplinin sağlanması için anayasal sınırlar içinde özel düzenlemeler yapılması kanun koyucunun takdirindedir. Nitekim, 25.11.1992 günlü, 3847 sayılı Kanunla onaylanarak uygun bulunan ve ilke olarak tüm çalışanların sendika kurma ve sendikaya üye olma özgürlüklerini güvenceye bağlayan Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 sayılı Sözleşme'nin 9. maddesiyle, Sözleşme'de öngörülen güvencelerin silahlı kuvvetler ve polis mensuplarına ne ölçüde uygulanacağını ulusal mevzuatla belirleneceği ifade edilerek silahlı kuvvetler ve kolluk mensuplarının sendika kurma haklarıyla ilgili olarak taraf devletlere

takdir yetkisi tanınmıştır. Bunun dışındaki çalışanlar açısından bir sınırlandırma bulunmamaktadır.

Buna karşılık, Anayasa Mahkemesinin 2.9.2012 günlü, E.2012/45, K.2012/125 sayılı kararında da açıklandığı üzere, asker kişi sayılmayan ve silah kullanımını gerektirmeyen kimi teknik ve lojistik hizmetleri yürüten personel yönünden bu şekilde bir disiplin anlayışını zorunlu kılan haklı bir neden bulunmamaktadır. Asker ve polis personel dışındaki personelin sendika kurma hakkına sahip olması esasen bu özgürlüğün kapsamını oluşturmaktadır. Esasen yukarıda iptali talep edilen kurumlarda çalışan personelin kuracağı sendikalarda sadece sivil personele yer verileceğinden bunların, söz konusu kurumlardaki hiyerarşik yapıya etki etmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla söz konusu kurumlarda çalışan personelin amire ve emre mutlak itaate dayanan disiplin anlayışı gerekçesiyle sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkından yoksun bırakılmasının, bir zorunluluktan kaynaklandığı ve hizmetin niteliğine uygun düştüğü söylenemez. Nitekim, diğer demokratik ülkelerin uygulamalarına bakıldığında, sivil personele yönelik mutlak bir sendikalaşma yasağının bulunmadığı görülmektedir.

Öte yandan, Anayasa'nın 51. maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen sebeplerle sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkına yönelik müdahaleler, Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Sendika hakkı, demokratik toplumun temeli olan örgütlenme özgürlüğünün bir parçasıdır. Örgütlenme özgürlüğü, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için kolektif oluşumlar meydana getirerek bir araya gelebilme özgürlüğüdür. Bu özgürlük, bireylere bir araya gelerek topluluk halinde siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik amaçlarını gerçekleştirmelerine imkân sağlar. Sendika hakkı da, çalışanların bireysel ve ortak çıkarlarını korumak amacıyla bir araya gelerek örgütlenebilme serbestisini gerektirmekte olup, bu niteliğiyle örgütlenme özgürlüğünün bir parçası olarak görülmektedir.

Anayasa'nın 51. maddesinin birinci fıkrasında, sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkı tüm çalışanlar yönünden güvence altına alındığından Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında çalışan memurlar ve kamu görevlilerinin sendika kurması ve sendikalara üye olmasını yasaklayan dava konusu kuralın, sendika kurma hakkına müdahale niteliği taşıdığı açıktır. Bu nedenle Anayasa'nın 51 inci Maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

c) Anayasa'nın 90. Maddesine Aykırılık Sorunu

Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 2. maddesinde "Çalışanlar ve işverenler herhangi bir ayırım yapılmaksızın önceden izin almadan istedikleri kuruluşları kurmak ve yalnız bu kuruluşların tüzüklerine uymak koşulu ile bunlara üye olmak hakkına sahiptirler, " hükmü ile Sendika hakkının sınırlandırılmasına ilişkin Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 sayılı Sözleşme'nin 9. Maddesindeki Sözleşme'de öngörülen güvencelerin silahlı kuvvetler ve polis mensuplarına ne ölçüde uygulanacağını ulusal mevzuatla belirleneceği hükmü,

İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesi (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) "Dernek kurma ve toplantı özgürlüğü" başlıklı 11. maddesinde "1. Her şahıs asayışı ihlâl etmeyen toplantılara katılmak, ve başkalarıyla birlikte sendikalar tesis etmek ve

kendi menfaatlerini korumak üzere sendikalara girmek hakkı dâhil olmak üzere dernek kurmak hakkını haizdir... “ hükmü,

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 23. maddesinde “...4- Herkesin, menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır. “ hükmü yer almaktadır.

Görüleceği üzere uluslararası metinler ile de sendikal haklar güvence altına alınmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 12.11.2008 tarihli, 34503/97 Başvuru numaralı, “Demir ve Baykara/Türkiye “ kararında: “Somut olayda, Gaziantep Belediyesi ile Tüm Bel-Sen arasında 27.02.1993’de bir Toplu İş Sözleşmesi imzalamışlardır. Sendika memur sendikasıdır. Yapılan TİS Yargıtay tarafından iptal edilmiştir.” Mahkeme 11. madde ışığında olayı yorumlarken diğer uluslar arası metinler ve belgeler ışığında hareket etmiştir. (Avrupa Sosyal Şartı Uluslararası belgeler) 87 sayılı İLO Sözleşmesinin imzalanmasına rağmen memurlara sendika hakkı verilmemesinin 11. maddenin ihlali olarak görmüştür. Keza 98 sayılı İLO Sözleşmesinin imzalandığını buna uyulmamasının da 11. maddeye aykırılık teşkil ettiği belirlenmiştir. “

Görüldüğü üzere Türkiye’nin imzalamış olduğu söz konusu uluslararası sözleşmeler kamu görevlilerinin sendika kurma ve üyelik hürriyetlerini koruma altına alırken aynı zamanda bu özgürlüğün sınırlarını da belirlemiş ve sadece silahlı Kuvvetler mensupları ile polisler açısından yasalarla sınırlama yapılabileceğini bunun da bir yasaklama şeklinde olamayacağını vurgulamışlardır.

Yine, Türkiye’nin imzalamış olduğu Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, 22. maddesinde “1. Herkesin, kendi çıkarlarını korumak için sendikalar kurmak ya da bunlara girmek hakkı da dahil olmak üzere, başkalarıyla biraraya gelip dernek kurma hakkı vardır.

Bu hakkın kullanılmasına, yasalara uygun olarak konulmuş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik ya da kamu güvenliği, kamu düzeni bakımından ve kamu sağlığının, genel ahlakın korunması ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından gerekli olan sınırlamalardan başka sınırlama getirilemez. Bu madde, silahlı kuvvetler ya da polis teşkilatı mensuplarına bu hakkın kullanılmasında yasal sınırlamalar konulmasını engellemez.

Bu maddenin hiçbir hükmü, Sendika Kurma Özgürlüğü ve Sendika Hakkının Korunmasına İlişkin 1948 tarihli Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi ’ne Taraf olan Devletlere, bu Sözleşme ’de öngörülen güvencelere zarar verecek yasama tedbirleri alma ya da hukuki uygulamalarda bulunma yetkisini vermez. “ hükmü bulunmaktadır.

Bu sözleşmeye göre de Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında çalışan kamu görevlileri açısından, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme bu nitelikteki personele atıfta bulunulmadığından, devletin, yalnızca silahlı kuvvetler ve polis teşkilatı mensuplarının sendika kurma özgürlüğü hakkının kullanılmasını kısıtlama yetkisi olduğu düzenlenmesine göre, iptali talep edilen düzenleme Anayasa’nın 90. Maddesine de ayrıca aykırılık taşımaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 197. Maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu

Sözleşme Kanununun 15. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında,” ibaresi, Anayasa’nın 13., 51. ve 90. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

34. 703 Sayılı KHK’nın 200. maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda yapılan değişikliklerin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK’nın 200. maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda değişiklikler yapılmıştır.

a) Belediye Kanunu’nun “Belediyenin Kuruluşu”na ilişkin 4. maddesinin 5. ve 6. fıkralarda değişikliğe gidilerek; belediyelerin “cumhurbaşkanı kararı” ile kurulacağı düzenlenmiştir. Yasada yapılan değişiklikten önce belediyelerin kurulması, duruma göre Danıştay’ın yahut İçişleri Bakanlığı’nın görüşünün alınarak müşterek kararname yayınlanmasına bağlıken bu konuda hem Danıştay’dan hem de İçişleri Bakanlığı’ndan el çektirilmiş ve tüm yetki Cumhurbaşkanı’nda toplanmıştır.

b) Belediye Kanunu’nun “Belediyenin Tüzel Kişiliğinin Sone Ermesi”ne ilişkin 11. Maddesinin her iki fıkrasında da değişikliğe gidilerek, bir belediye veya köyün başka bir yere bağlanarak yahut nüfus azalması suretiyle tüzel kişiliğinin sona ermesinde tüm yetki Cumhurbaşkanı’na verilmiştir. Yasada değişiklik yapılmadan önce bu konuda Danıştay’ın görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı’nın duruma göre öneri yahut teklifi üzerine müşterek kararname yayımlanması öngörülürken, mevcut halde hem Danıştay hem de İçişleri Bakanlığı bertaraf edilmiştir.

c) Belediye Kanunu’nun “Belediyenin Kuruluşu ve Sınırlarına ilişkin Kararların Uygulanması”nı düzenleyen 12. Maddesinin 3. Fıkrasında değişiklik yapılarak “müşterek kararnamenin” ibaresinin “cumhurbaşkanı kararının” şeklinde değiştirilmesi hükme bağlanmıştır.

ç) Belediye Kanunu’nun “Belediyenin Borçlanması”nı düzenleyen md. 68/1/f bendinde yer alan “Devlet planlama Teşkilatı Müsteşarlığı’nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu’nca” ifadesi “cumhurbaşkanınca” olarak değiştirilmiştir. Madde değişikliği, belediye ve bağlı kuruluşların bütçesinin hesaplanmasında belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında artık Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeler için yapılacak borçlanmaların bu hesaplamada dikkate alınmayacağını düzenlemektedir. Eski halde, Cumhurbaşkanınca değil, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı’nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu’nca onaylanan projelerin hesaplama dışı kaldığı düzenlenmektedir.

d) Belediye Kanunu’nda “Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı”na ilişkin 73. maddenin 1. fıkrasında değişiklik yapılarak; kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Cumhurbaşkanınca bu yönde karar alınması şart koşulmuştur. Yasanın eski halinde, belediyenin talebinin yanı sıra “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca” karar alınması düzenlenmişken hâlihazırda ilgili bakanlık ve bakanlar kurulundan el çektirilmiştir.

e) Belediye Kanunu’nda diğer kurumlarla ilişkiler hususunda düzenleme yapan 75. maddenin 1/c bendinde değişikliğe gidilerek belediyelerin, belediye meclisinin kararı üzerine

yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği düzenlenmiştir. Yasanın eski halinde cumhurbaşkanınca ifadesi yerinde “bakanlar kurulunca” ifadesi yer almaktadır. Anlaşılacağı üzere vakıflara vergi muafiyeti tanıma yetkisi de bakanlar kurulundan alınarak cumhurbaşkanına verilmiştir.

Görüldüğü gibi yapılan değişikliklerle belediyelerin kurulması, kapatılması, borçlanması, kentsel dönüşüm kararı verilmesi, vergi muafiyeti tanınmış vakıflarla işbirliği yapılması konularında tüm yetki Cumhurbaşkanına verilmiştir. Kolektif karar alma süreçlerinin tamamı kaldırılmış, değişik kurumların süreçlerdeki rolleri ortadan kaldırılmıştır. Bütün yetki tek başına Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Bir yerel yönetim organı olan belediyeler Anayasanın 127. maddesinde özerk kuruluşlar olarak öngörülmüş ve yerinden yönetim ilkesine göre kanunla düzenleneceği öngörülmüştür. Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde yerel hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun olarak yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların karşılanması amacıyla idari vesayet yetkisine sahip olduğu düzenlenmektedir. Ancak bu yetkiler yerel yönetimlerin kurulması, kaldırılması, borçlanması, kentsel dönüşüm kararı alınması, işbirliği yapması gibi konulardaki tüm karar alma süreçlerinin Cumhurbaşkanına verilmesini kapsamadığı açıktır. Yapılan düzenlemeler Anayasanın 127. maddesine aykırıdır, iptalleri gerekir.

35. 703 Sayılı KHK'nın 208. maddesinin; (b) fıkrasında yer alan “(j) bendinde yer alan ‘müsteşarı’ ibaresi ‘ilgili bakan yardımcısı’ şeklinde” ibaresi; (c) fıkrası ile değiştirilen 6087 sayılı Kanun'un 3. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi; (f) fıkrası ile değiştirilen 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi; ve (r) fıkrası ile eklenen Ek 2. maddenin, Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 208. maddesi ile 6087 sayılı Kanun'da yapılan ve iptali istenen değişiklikler ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunda üye olarak öngörülen Adalet Bakanlığı müsteşarının yerine ilgili bakan yardımcısı ibareleri geçirilmiştir. Bu değişikliklerin amacının Adalet Bakanlığında müsteşarlığın kaldırılarak, müsteşarın görev ve yetkilerinin Bakan yardımcılara verilmesine uyum sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

Ancak Anayasanın 159. maddesinde Hâkimler ve Savcılar Kurulu düzenlenmiştir. 159. maddenin 6771 sayılı Kanunla değişik üçüncü fıkrasına göre adalet Bakanlığı Müsteşarı kurulun tabii üyesidir. 6771 sayılı anayasa değişikliği kanunu 2017 yılında halk oylaması ile kabul edilmiştir ve HSK'nın yapısı bu değişiklikten yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı HSK'nın doğal üyesi olarak öngörülmüştür.

Bu durumda bir KHK ile Adalet Bakanlığı müsteşarlığı kaldırılarak, onun yerine anayasada olmayan bir bakan yardımcısının kurul üyesi olarak öngörülmesi açık bir şekilde Anayasaya aykırılık oluşturacaktır. Anayasanın öngördüğü bir makamı kaldırarak, keyfi bir şekilde onun yerine başka bir makam tesis edip, onu da kurul üyesi haline getirmek Anayasanın üstünlüğünü yok saymak, anayasayı kale almamak anlamına gelmektedir.

Bu nedenle iptali istenen kurallar Anayasanın 11. ve 159. maddelerine aykırıdır, iptalleri gerekir.

36. 703 Sayılı KHK'nın 213. maddesinin (g) fıkrası ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümlenin Anayasaya Aykırılığı

703 Sayılı KHK'nın 213. maddesinin (g) fıkrası ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasına bir cümle eklenerek "Bakanlıklarda en üst yönetici Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir" kuralı getirilmiştir.

Bu cümlenin amacının Kanunun uygulanması açısından "üst yönetici" kavramını tanımlamak olduğu anlaşılmaktadır. Maddenin değişiklik öncesi halinde birinci fıkra "Bakanlıklarda müsteşar, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir." şeklinde iken, değişiklikle "müsteşar" ibaresi "ve" şeklinde değiştirilmiş, böylece bakanlıklarda müsteşar "üst yönetici" olmaktan çıkarılmış ve "en üst yönetici" üst yönetici olarak tanımlanmıştır. 6771 sayılı Anayasa değişikliği sonucu bakanların siyasi kişiliği sona erdiğinden, bakanlar cumhurbaşkanı tarafından atanan kamu görevlisi haline gelmiştir ve Bakanlıklarda en üst yönetici kaçınılmaz olarak bakanlardır. Ancak buna rağmen öngörülen düzenleme ile en üst yöneticinin Cumhurbaşkanınca belirleneceği kuralı getirilmiştir. Kanunda, Anayasa değişikliği ile bakanların hukuki statüsünde meydana gelen değişikliğe uyum sağlayacak değişiklikler yapılmamış, bakanın siyasal bir organ olduğu dönemde yapılan düzenlemeler yürürlükte bırakılmıştır. Oysa anayasa değişikliğinden sonra bakanlar siyasal kişiliklerini kaybettiklerinden bakanlıklar istisnai memurluklara dönüşmüştür. Kanunda gerekli uyarılama yapılmadığından maddenin ikinci fıkrasında üst yöneticilerin sorumluluğunu düzenleyen hüküm aynen kalmış ve üst yöneticilerin bakana, yerel yönetimlerde ise meclislere karşı sorumlu olduğu kuralına dokunulmamıştır. Bu durumda üst yöneticinin bakanın dışında bir görevli olması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Ancak bakanlıklarda hiyerarşik yapı müsteşarların kaldırılmasıyla yukarıdan aşağıya bakan, bakan yardımcısı, genel müdürler, genel müdür yardımcısı, şube müdürleri vb şeklinde oluşmaktadır. Üst yöneticinin belirlenmesinde bu hiyerarşinin bozulmaması hukuk devletinin gereğidir. Bakanın olmadığı durumda, bakan yardımcısının bu yetkiye sahip olması kaçınılmazdır. Bakan yardımcılarının birden çok olması halinde yetkinin bunlardan birinde olması gerekir. Ancak getirilen düzenleme böyle bir belirleme de yapmış değildir. Bu düzenlemeye göre Cumhurbaşkanı bir memuru da en üst yönetici olarak belirleyebilecektir.

Bir hukuk devletinde hukukun bu derece belirsiz ve öngörülemez olması kabul edilemez. İçerik kadar mekanizma öğeleri ile somutlaşan hukuk devleti, normlar hiyerarşisine olduğu kadar, makamlar ve kurumlar hiyerarşisine dayanır. Hiyerarşiyi zedeleyen, yetki ve sorumlulukta paralellik ilkesine uymayan, öngörülemez bir düzenleme hukuk devletine açıkça aykırılık oluşturur. Bu nedenle kural Anayasanın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

37. 703 Sayılı KHK'nın 221. maddesinin ikinci fıkranın birinci cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

"Bu maddenin yayımı tarihinde Başbakanlık Merkez Teşkilatında Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında görev yapmakta olanlar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kariyer meslek grubu kadrolarına veya durumları uygun görülenler Yasama Uzmanlığı kadroları ile düzenleyici ve denetleyici kurumların kariyer uzmanlık kadro ve pozisyonlarına Devlet Personel Başkanlığınca bir ay içinde atanırlar."

9 Temmuz 2018 Tarihli ve 30473 Sayılı 3 Mükerrer Nolu Resmî Gazete’de yayımlanan 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 221. maddesinin ikinci fıkrası ile Başbakanlık Merkez Teşkilatında Genel Müdür Yardımcısı ve Daire Başkanı kadrolarında görev yapmakta olanların Başbakanlığın Cumhurbaşkanlığı’na geçiş sistemi nedeniyle kapatılması nedeniyle 657 Sayılı Kanunun 36. maddesinin “Ortak hükümler” başlıklı (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan kariyer meslek grup kadrolarına veya idare tarafından durumları uygun görülenlerin de yasama uzmanlığı ile düzenleyici ve denetleyici kurumların kariyer uzmanlık kadrolarına atanacağı düzenlenmektedir.

Söz konusu düzenleme her şeyden önce Anayasanın 128. maddesine aykırıdır. Bilindiği gibi kamu hizmetleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eli ile yürütülmektedir. Anayasamızın 128. maddesine göre; “Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” Esasen devlet ile kişi arasında genel anlamda yapılmış olan bir iş akdi niteliği taşıyan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, akdin tarafı ve işveren olan devletin icrai organı olan yürütmenin akdin hükümlerini tek taraflı olarak kendi işlem ve kararları ile değiştirmemesi amacıyla bir iş güvencesi olarak düzenlenmiştir. Özde bu Anayasa hükmü memurun idareye karşı güvencesini de oluşturmaktadır. Anayasamızın bu hükmü çerçevesinde kapatılan Başbakanlık Kurumu için özel kanun olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki ilgili hükümlerin uygulanması gerekir. Oysa 657 sayılı Kanun hükümleri yerine 703 Sayılı KHK ile düzenlenen 221. madde hükümlerinin uygulanması düzenlenmiştir. 703 Sayılı KHK, 7241 sayılı Yetki Yasası çerçevesinde yürürlüğe girmiş bir Kanun Hükmünde Kararnamedir. Bu kararnamenin konusu ve kapsamı Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişe yönelik düzenlemelerdir. 7241 sayılı Kanun tarafından verilen yetkiler arasında kurumu kapatılan kamu görevlilerinin atama usul ve esaslarının düzenlenmesi bulunmamaktadır. Kurumun kapatılması düzenlenebilir, ancak bu kurumda çalışanların kadrolarının nakli ve başka kurumlara devri işlemleri ve kadro değişikliklerinin yetki yasası çerçevesinde ele alınacağını belirtmek bu kamu görevlilerinin özlük haklarının da değiştirilebileceği, göreve bağlı haklarının kanunlara aykırı bir biçimde düzenlenebileceği anlamına gelir. Bu nedenle söz konusu düzenleme yetki yasası kapsamı dışında olduğu gibi memurun kanuni güvencesini ortadan kaldırıcı bir nitelikte taşıdığından Anayasa’nın 128. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

Anayasanın 2. maddesi; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir”, hükmünü içermektedir.

İlk bakışta soyut bir ilke gibi görünen hukuk devleti ilkesinin uygulamasına bakıldığında bunun tek bir unsurdan oluşmadığı, insanların geleceğe güvenle bakabilmelerinin, her yönüyle huzurlu ve mutlu bir hayat sürebilmelerinin hemen tüm gereklerini içine alan torba bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Bu haliyle hukuk devleti ilkesi içeriği sınırlı olmayan, insan haklarıyla ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanda ortaya çıkacak yeni anlayış ve uygulamalara da açık olan bir ilke durumundadır.

Hukuk devleti ilkesinin genel olarak anlam ve içeriği ile bir hukuk devletinin temel amaç ve işlevleri Anayasa Mahkemesinin bir kararında şu şekilde belirtilmiştir; “Anayasa’nın 2. maddesinde, Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına

dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasakoyucu, yasaların yalnız Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür" (AYMK, 27.2.2001, E.1999/43, K.2001/46, RG: 20.3.2002-24701.).

Mahkemenin bir kararında yer alan; "hukuk devletinin, Anayasanın açık hükümlerinden önce hukukun bilinen ve tüm uygar ülkelerin benimseyip uyduğu ilkelere uygun olması gerekir" (AYMK, 27.3.1986, E.1985/31, K.1986/11, RG: 9.5.1986-19102), şeklindeki gerekçeyle de hukuk devleti ilkesinin Anayasayı da aşan yönü vurgulanmıştır.

Hukuk devletinin önemli bir ilkesi de kanunilik ilkesidir. Kanunilik ilkesinin yanısıra liyakat ve objektiflik kriterleri de konumuz açısından önemli kriterlerdir.

Bu çerçevede 657 Sayılı Kanunun "Ortak Hükümler" başlıklı Maddesinin (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan meslekler kariyer meslekleridir. Bu meslekler için koşul ve şartlar oluşturulmuş ve yetiştirilme usul ve esasları düzenlenmiştir. Bu meslek türleri müfettişlik, uzmanlık, kaymakamlık gibi bir dizi özel eğitim gerektiren mesleği barındırmaktadır.

Kamuda kariyer meslek gruplarına giriş veya başka kadrolardan geçişlerin koşulları kanun ile tanımlanmıştır. Oysa 703 Sayılı KHK'nın 221. Maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile getirilen düzenlemede herhangi bir mesleki geçmişi olmayan liyakati olmayan kişilerin salt yönetici görevinde bulunmaları nedeniyle bu kariyer meslek gruplarına geçişi düzenlenmiştir. Asıl olan yönetici pozisyonu görevini almadan önceki kendi görevlerine dönmesi iken bunlara yönelik özel bir hak getirilmesi hukuk devletinin hukuki güvenilirlik ilkesi ile bağdaşmadığı gibi eşitlik ilkesi ile de bağdaşmaz. İdare yaptığı iş ve işlemlerde objektif olmak zorundadır. Oysa söz konusu iptali talep edilen düzenlemede Genel Müdür Yardımcılığı veya daire başkanlığı görevi yürütenler arasında da sübjektif bir değerlendirme yapılması öngörülmüş ve "durumu uygun görülenler" ibaresi ile atama işlemi yapacak makamın takdiri ile söz konusu kadrolarda görev yapanlardan bir kısmının yasama uzmanlığına veya düzenleyici ve denetleyici kurumlara uzman olarak atanması kararının verilebileceği belirtilmiştir. Bu düzenleme herhangi bir kritere bağlı olmadan ayırım gözetmesi nedeniyle kanun önünde eşitlik ilkesini de zedelemektedir.

Bu açıdan da hukuk devleti ilkesinin zedelendiği açıktır. İdare işlem ve kararlarında sübjektifliği ortadan kaldırmak ve objektif olmak zorundadır. Kariyer meslek grubunda olan personelden olmayan kişilerin bu gruba atanması hem bu grupta çalışan kişiler açısından hem de genel anlamda liyakatsiz olmaları nedeniyle toplumun genelini etkileyecek işlemlere neden olacaklarından hukuki güvenilirlik ilkesini de zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır, iptali gerekir.

İş bu iptali talep edilen düzenlemeler, anılan gerekçelerle Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırılık teşkil eder, iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Anayasa'nın Geçici 21/B. maddesinde yer alan hüküm 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu ile Anayasada Anayasa'da yapılan değişikliklerin gerektirdiği yasal düzenlemelerin bizzat TBMM tarafından yapılmasını emrettiğinden, Anayasa'nın 91. maddesinde yer alan yetki kanununa dayanılarak K.H.K. çıkarma yöntemiyle uyuma ilişkin yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Anayasa'nın Başlangıcı, 6., 7., 87. ve 91. maddelerinin yanı sıra Geçici 21. Maddesinin (B) fıkrasına açıkça aykırıdır.

Diğer taraftan 703 sayılı KHK kapsamında yapılan düzenlemelerin önemli bir kısmı 7142 sayılı Yetki Yasası kapsamında olmadığı gibi, Anayasanın KHK'larla düzenleme yapılmasını yasakladığı alanlarda düzenlemeler içermektedir. Ayrıca bazı hükümleri de esastan anayasaya aykırılıklar içermektedir. Bu şekilde pek çok yönden Anayasaya aykırılıklar içeren bir KHK'nın yürürlükte kalması hukuk devleti ilkesini derinden zedeleyecektir.

Hukuk devleti, erkler ayrılığı ile ifade edilen belli devlet örgütlenmesini ve buna denk düşen, normlar hiyerarşisi ile ifade edilen belli bir hukuki yapılanmayı ifade eder. Devlet örgütüne ve hukuki yapılanmaya ilişkin kurallar, hukuk devleti düzeneğini oluşturur. Yürürlükteki kuralların, belli bir insan hakları anlayışı, demokrasi anlayışı ve devlet anlayışını yansıtması ise, hukuk devletinin içerik öğelerini tanımlar.

Hukuk devleti ilkesini, hem mekanizma olarak hem de içerik olarak zedeleyen ve Anayasaya açıkça aykırı olan bir düzenlemenin uygulanması halinde, sonradan giderilmesi olanaksız zararlara yol açacağı çok açıktır. Anayasal düzenin en kısa sürede hukuka aykırı kurallardan arındırılması, hukuk devleti sayılmanın da gereğidir. Anayasaya aykırılığın sürdürülmesinin, bir hukuk devletinde subjektif yararların üstünde, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyeceği kuşkusuzdur. Hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanmadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesinin hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacağında duraksama bulunmamaktadır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan söz konusu maddelerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı "Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin;

A. Tümünün, Anayasa'nın Başlangıcına, 2., 6., 7., 87., 91. maddelerine ve Geçici 21. maddesinin (B) fıkrasına,

B. 2. maddesinin, 6. maddesinin (b) fıkrasının, 9. maddesinin (e) ve (g) fıkralarının, 11. maddesinin (c) fıkrası, 12. maddesinin (o) fıkrası, (v) fıkrasında yer alan ["ve liglere katılan" ibaresi "gençlik ve" şeklinde] ibaresi ve (z) fıkrasının, 14. maddesinin, 16. maddesinin (b) fıkrasının, 18. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3152 sayılı Kanun'un 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 19. maddesinin (b) fıkrasının, 20. maddesinin, 22. maddesinin (b) fıkrası ve (ç) fıkrasında yer alan "maddenin başlığı 'Mahallinden sözleşmeli statüde öğretmen istihdamı' şeklinde" ibaresinin, 23. maddesinin (e) fıkrasının, 30. maddesinin (b) fıkrasının, 43.

maddesinin, 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkralarının, 51. maddesinin (a) ve (c) fıkralarının, 61. maddesinin (b), (d) ve (f) fıkralarının, 62. maddesinin (c) fıkrasının, 63. maddesinde yer alan “1 ila 4üncü maddeleri, 6 ila 8inci maddeleri, 11 ila 13üncü maddeleri, geçici 1inci ve geçici 2nci maddeleri yürürlükten kaldırılmış” ibaresinin, 64. maddesinin (b) fıkrasının, 65. maddesinin, 67. maddesinin (b) fıkrasının, 68. maddesinin (ç) fıkrasının, 71. maddesinin (e) fıkrasının, 77. maddesinin (b) fıkrasının, 80. maddesinin (d) fıkrasının, 82. maddesinin (c) fıkrasının, 88. maddesinin (b) fıkrasının, 90. maddesinin, 95. maddesinin (ç), (ı), (i), (j), (k), (l) ve (m) fıkralarının, 97. maddesinin, 98. maddesinin (b), (c), (ç), (d), ve (f) fıkralarının, 102. maddesinin (d) fıkrasının, 103. maddesinin, 104. maddesinin, 105. maddesinin, 106. maddesinin, 107. maddesinin, 109. maddesinin (a), (b), (ç) ve (d) fıkralarının, 110. maddesinin (c) ve (ç) fıkralarının, 117. maddesinin, 118. maddesinin (c) ve (ç) fıkralarının, 119. maddesinin, 121. maddesinin (d), (e) ve (f) fıkralarının, 125. maddesinin, 136. maddesinin (a) ve (b) fıkralarının, 138. maddesinin (c), (ç) ve (d) fıkralarının, 139. maddesinin (c) fıkrasında yer alan “ile ikinci fıkraları” ibaresinin, 140. maddesinin (k) fıkrasının, 141. maddesinin, 149. maddesinin (c) fıkrasının, 151. maddesinin (h) ve (j) fıkralarının, 160. maddesinin (a) fıkrasında yer alan “üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde” ibaresi ile “Üniversitenin rektörü Cumhurbaşkanı tarafından atanır” cümlesinin, 161. maddesinin, 164. maddesinin (b) fıkrasının, 167. maddesinin (a), (b) ve (c) fıkralarının, 168. maddesinin (a) fıkrasının, 169. maddesinin (c) ve (ç) fıkralarının, 170. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun’un 8. maddesinin ikinci fıkrası ve aynı maddenin yürürlükten kaldırılan üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesinin, 171. maddesinin (d) fıkrası ile değiştirilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53. maddesinin (c) fıkrasının ikinci paragrafı ve aynı fıkranın yürürlükten kaldırılan üçüncü paragrafının birinci ve ikinci cümlelerinin, 172. maddesinin (a) fıkrasının, 173. maddesinin, 174. maddesinin, 175. maddesinin, 176. maddesinin, 178. maddesinin, 179. maddesinin, 183. maddesinin, 184. maddesinin, 190. maddesinin, 192. maddesinin (b) fıkrasının, 195. maddesinin (b) fıkrasının, 196. maddesinin, 197. maddesinin, 200. maddesinin, 204. maddesinin (a) ve (ç) fıkralarının, 205. maddesinin (f) ve (g) fıkralarının, 206. maddesinin, 207. maddesinin (a) ve (c) fıkralarının, 209. maddesinin, 210. maddesinin (b) ve (c) fıkralarının, 211. maddesinin (a) ve (c) fıkralarının, 212. maddesinin (a) ve (c) fıkralarının, 213. maddesinin (ı) fıkrasının, Geçici 5. maddesinin, Geçici 6. maddesinin ve Geçici 12. maddesinin, Yetki Kanunu’nun amaç ve kapsamı içinde yer almamaları ve belirtilenlerin Anayasanın KHK ile düzenlenmesini yasakladığı konularda düzenleme içermeleri dolayısıyla başta Anayasa’nın 91. maddesi olmak üzere, 6., 7. ve 87. maddelerine;

C. Aşağıdaki maddelerin esastan:

1. 9. maddesinin (g) Fıkrasının, Anayasanın 7. ve 47. maddelerine,
2. 11. maddesinin (c) Fıkrası ile değiştirilen 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu’nun 11. maddesinin son cümlesinde yer alan “Cumhurbaşkanınca belirlenir” ibaresinin, Anayasanın 7. ve 128. maddelerine
3. 12. maddesinin (z) Fıkrası ile 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’a eklenen ek 13. maddesi ile (aa) fıkrası ile 3289 sayılı Kanuna eklenen Geçici 16. maddenin ikinci fıkrasının ilk cümlesinin, Anayasanın 6., 91. ve 128. maddelerine,

4. 16. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ve (ç) fıkrası ile geçici 12. ve geçici 14. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasının, Anayasanın 2. ve 128. maddelerine,

5. 18. maddenin (b) fıkrası ile değiştirilen 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28/A maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Anayasanın 2. ve 127 maddelerine,

6. 22. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı KHK'nın 13. maddesinin, Anayasanın 127. maddesine,

7. 23. maddesinin (e) fıkrası ile 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Kanun'a eklenen ek 14. maddede yer alan "ve bu alımlarda eşit koşullarda yerli firmalara öncelik verilir" ibaresinin, Anayasanın 2. maddesine,

8. 41. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3046 Sayılı Kanun'un 19/A maddesinde yer alan "(5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlar dâhil)" ibaresinin, Anayasanın 2. ve 133. maddelerine,

9. 46. maddesinin (b) fıkrası ile 2879 Sayılı Kanun'un 4. maddesine eklenen fıkraların, Anayasanın 2. ve 10. maddelerine,

10. 49. maddesinin (b), (d), (e), (ğ), (ı) ve (i) fıkraları ile 6253 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanun'da yapılan değişikliklerin, Anayasanın 1. ve 6. maddelerine,

11. 51. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile 51. maddenin (c) fıkrası ile 2863 sayılı Kanuna eklenen ek 8. maddenin, Anayasanın 2. ve 63. maddelerine,

12. 77. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 3624 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin, Anayasanın 91. ve 104. maddelerine,

13. 85. maddesinin (f) fıkrası ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a eklenen geçici 29. maddede yer alan "veya yetkilendireceği makam" ibaresinin, Anayasanın 2. maddesine,

14. 95. maddesinin (ı) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 37. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları, (i) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 47. maddesinin, (j) fıkrası ile değiştirilen 2954 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinin birinci paragrafının ve (m) fıkrası ile 2954 sayılı Kanun'a eklenen geçici 15. maddenin birinci ve ikinci fıkralarının, Anayasanın 2., 10. ve 128. maddelerine,

15. 104. maddesinin (c) fıkrası ile 5978 sayılı Kanun'a eklenen geçici 3. maddenin, Anayasanın 2. maddesine,

16. 120. maddesinin (c) fıkrası ile 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi Ve Hizmet Alınması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a eklenen geçici 2. maddenin, Anayasanın 2. maddesine,

17. 127. maddesinin (ç) fıkrası ile 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 30 maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere eklenen cümle ile (h) fıkrasıyla 926 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere eklenen alt bendin, Anayasanın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine,

18. 128. maddesinin (d) fıkrası ile 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkranın, Anayasanın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine,

19. 129. maddesinin (ç) fıkrası ile 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkranın, Anayasanın 2., 13., 70. ve 128. maddelerine,

20. 133. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesinin üçüncü fıkrası, 133. maddenin (ğ) fıkrası ile 133. maddenin (ö) fıkrası ile 233 sayılı KHK'nın Ek 1. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen ek 3. maddenin, Anayasanın 2., 35. ve 91. maddelerine,

21. 134. maddesinin (a) fıkrasının, Anayasanın 2., 7., 91. ve 104. maddelerine,

22. 135. maddesinin (b) fıkrası ile 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 6. maddesinin (b) fıkrasının (5) numaralı alt bendinde yapılan değişikliğin, 135. Maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 2547 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) fıkrasının ikinci paragrafı ile 135. maddesinin (d) fıkrası ile değiştirilen 13. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafının, Anayasanın 2., 130. ve 131. maddelerine,

23. 136. maddesinin (a) fıkrası ile değiştirilen 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan “ya da bakanlığın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak” ibaresinin, Anayasanın 2., 7. ve 140. maddelerine,

24. 138. maddesinin (e) fıkrası ile değiştirilen 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9. maddesinin birinci fıkrasının, Anayasanın 1. maddesine,

25. 149. maddesinin (c) fıkrası ile değiştirilen 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasanın 2., 5. ve 10. maddelerine,

26. 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 23. maddenin birinci fıkrasındaki “657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın” ibaresi ile üçüncü fıkrasının, Anayasanın 2., 7., 10. ve 128. maddelerine,

27. 703 Sayılı KHK'nın 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 26. maddenin birinci fıkrasında yer alan “657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın” ibaresi ile ikinci fıkrasının, Anayasanın 2., 7., 10. ve 128. maddelerine,

28. 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 27. maddenin birinci fıkrasında yer alan “657 Sayılı Kanun ve Diğer Kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın” ibaresi ile ikinci fıkrasının, Anayasanın 2., 7., 10. ve 128. maddelerine,

29. 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 31. maddenin ikinci fıkrasının, Anayasa’nın 2., 7., 10. ve 128. maddesine,

30. 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 33. maddenin dokuzuncu fıkrasının, Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine,

31. 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 35. maddenin, Anayasa’nın 2., 7. ve 128. maddelerine,

32. 178. maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 36. maddenin, Anayasa’nın 2., 7. ve 128. maddelerine,

33. 197. maddesinin (b) fıkrası ile değiştirilen 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında, bağlı kurullarında ve Diyanet İşleri Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı hariç olmak üzere bağlı kuruluşlarında,” ibaresinin, Anayasa’nın 13., 51. ve 90. maddelerine,

34. 200. maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda yapılan değişikliklerin, Anayasanın 127. maddesine,

35. 208. maddesinin; (b) fıkrasında yer alan “(j) bendinde yer alan ‘müsteşarı’ ibaresi ‘ilgili bakan yardımcısı’ şeklinde” ibaresi; (c) fıkrası ile değiştirilen 6087 sayılı Kanun’un 3. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi; (f) fıkrası ile değiştirilen 6087 sayılı Kanun’un 8. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı” ibaresi; ve (r) fıkrası ile eklenen Ek 2. maddenin, Anayasanın 11. ve 159. maddelerine,

36. 213. maddesinin (g) fıkrası ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 11. maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümlelerin, Anayasanın 2. maddesine,

37. 221. maddesinin ikinci fıkranın birinci cümlesinin Anayasa’nın 2. ve 128. maddelerine,

aykırı olmaları nedeniyle iptallerine ve dava sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”